

VILLA HAGA, KIRKKONUMMI
RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Juhani Laaksonen
Diplomityö
Aalto-yliopisto 2023

Diplomityö

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu (ARTS)
Arkkitehtuurin laitos

Tekijä Juhani Laaksonen

Työn nimi Villa Haga, Kirkkonummi – Rakennushistoriaselvitys

Professori Arkkitehtuurin historia

Valvoja Panu Savolainen

Ohjaaja Tuomo Könönen

Vuosi 2023

Sivumäärä 166

Kieli Suomi

Valokuvat ja piirustukset tekijän, ellei toisin mainittu.

Kuva 1. Villa Haga ja saksalaisia sotilaita 1918

Lähde: Finna

Kuva 2. Villa Haga 1920–1930-luvulla

Lähde: Römanin sukualbumi, Arkivalia

TIIVISTELMÄ

Tämä rakennushistoriaselvitys on laadittu Kirkkonummen kunnan toimeksiannosta ja se on osa Villa Hagan alueen uuden asemakaavan valmistelua. Selvitys käsittelee Kirkkonummen keskustassa sijaitsevaa Villa Hagaa ja sen pihapiiriä. Rakennuksen monivaiheinen historia ulottuu 1800-luvulle saakka. Ympäristössään poikkeuksellinen rakennus on toiminut muun muassa huvilana, käräjätalona, liiketilana, asuintalona, toimistona ja opetustiloina, ja se on kiistatta yksi Kirkkonummen keskustan historiallisista merkikirakennuksista. Sekä päärakennus että ainoa säilynyt piharakennus ovat asemakaavassa suojeltuja.

Villa Hagan edustamat historialliset kerrostumat ovat suurimmaksi osaksi kadonneet Kirkkonummen keskustasta. Paikallishistoriallisen merkityksen lisäksi Villa Haga on myös kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus; siinä on

toiminut Kirkkonummen liike-elämälle merkittävän Kyrkslätts Handelsbodin pääliike sekä useita muita 1900-luvun alun liikekeskustan toimijoita ja palveluita. Toisen maailmansodan ja Porkkalan parenteesiajan jälkeen Hagassa on ollut kunnan toimistotiloja, koulu ja viime vuosikymmenet Kirkkonummen musiikkiopisto.

Tässä selvityksessä on tutkittu kohteen sekä Kirkkonummen keskusta-alueen ja rakennuskannan historiaa kirjallisuus- ja arkistolähteistä, valokuvista sekä rakennuksessa paikan päällä tehdyin tutkimuksin ja havainnoin. Selvitystyössä on lisäksi kuultu Villa Hagan käyttäjiä, kunnan työntekijöitä sekä talon historiaa tuntevia kirkkonummelaisia.

Suurimmasta osasta Villa Hagan rakennusvaiheita ei ole olemassa suunnitelma- tai muuta kuva-aineistoa. Tämän vuoksi selvityksen

tulokset ovat tekijän edellä kuvattujen lähteiden pohjalta tekemiä johtopäätöksiä sekä päätelmiä.

Rakennushistoriaselvitys luetteloii rakennuksen ja sen pihapiirin rakennukset ja niiden tunnetut käyttötarkoitukset. Tämän lisäksi käydään läpi Villa Hagan tunnistetut rakennusvaiheet ja niiden arkkitehtoniset ja muut ominaispiirteet varhaisimmista 1800-luvun vaiheista nykypäivään saakka. Tuloksissa ja päätelmissä tukeudutaan kansanrakentamisen, rakennustekniikan ja arkkitehtuurin historian lähteisiin. Lisäksi esitetään ajatuksia rakennuksen jatkokäytöstä ja roolista osana Kirkkonummen uudistuvaa keskusta-aluetta.

Avainsanat: arkkitehtuuri, arkkitehtuurin historia, rakennushistoriaselvitys, rakennusarkeologia, Villa Haga, Kirkkonummi

Kuva 3. Villa Haga arviolta 1930-luvulla
Lähde: Arkivalia

SAMMANFATTNING

Denna byggnadshistoriska utredning är gjord på uppdrag av Kyrkslätt kommun och utgör en del av området kring Villa Haga där en ny stadsplan är under beredning. Utredningen tar fasta på Villa Haga och dess gårdsområde i centrum av Kyrkslätt. Byggnadens mångfasetterade historia sträcker sig till 1800-talet. Den till sin omgivning avvikande byggnaden har fungerat som villa, tingshus, kontorshus och undervisningsutrymme, och är utan tvekan en av centrala Kyrksläotts historiska märkesbyggnader. Såväl själva huvudbyggnaden som den enda kvarvarande gårdsbyggnaden är skyddade i stadsplanen. De historiska skikt som Villa Haga representerar, har till allra största delen försvunnit från Kyrksläotts centrum. Vid sidan av sin lokalthistoriska betydelse har Villa Haga också varit en kulturhistoriskt betydande byggnad; i den har verkat Kyrksläotts Handelsbods huvudaffär, som varit av stor betydelse

för affärslivet i Kyrkslätt, samt många andra av 1900-talets centrala affärer och serviceinrättningar. Efter andra världskriget och den så kallade Porkala parentesens har Villa Haga hyst i sina utrymmen kommunens kontor, en skola samt under de senaste årtiondena Kyrksläotts musikinstitut.

Inom ramen för denna utredning har man tagit fasta på såväl Kyrksläotts centrumområdes som byggnadsbeståndets historia utgående från litteratur- och arkivkällor, fotografier samt själva byggnaden på ort och ställe. Man har vidare intervjuat användare av Villa Haga, kommunalt anställda samt kyrkslättbor som känt till byggnadens historia.

Största delen av Villa Hagas byggnadsskeden och -historia är höljda i dunkel, eftersom det inte funnits tillgång till varken planerings- eller bildmaterial. Till följd härav baserar sig utredningsresultaten närmast på utredarens egna slutsatser, vilka i sin tur

bottnar på de dokument som legat till grund för utredningen.

Den byggnadshistoriska utredningen tar fasta på själva huvudbyggnaden och dess gårdsbyggnader och deras användningssyften. Därutöver går man igenom Villa Hagas kända byggnadsskeden och dess arkitektoniska och övriga särdrag från ett tidigt 1800-tal till dags datum. Resultaten och slutsatserna baserar sig på nationsbyggandet, byggnadstekniken och arkitekturens historia. Vidare lyfts fram tankar om byggnadens framtida användning och roll som en del av Kyrksläotts nya centrumområde.

Nyckelord: arkitektur, arkitekturens historia, byggnadshistorieutredning, byggnadsarkeologi, Villa Haga, Kyrkslätt

Kuva 4. Villa Haga 1930-luvun lopulla

Lähde: Suomen elinkeinoelämän keskusarkisto Elka

Kuva 5. Näkymä kirkolta etelään 1960-luvun alussa

Kuva: Jari Forsblom

Kuva 6. Villa Hagan pihapiiri 1982

Kuva: Tuntematon / Kirkkonummen kulttuuritoimi

ABSTRACT

This historic building assessment has been made as an assignment from Kirkkonummi municipality and it is made as a part of new planning of broader Villa Haga area. Along with Villa Haga the assessment also includes the courtyard and its buildings. The multiple historical stages of the site reach to the 19th century. Exceptionally to any surviving buildings of the area, the building has served residential, commercial, and educational purposes and, among other functions, housed municipal offices and a courtroom. Villa Haga is undoubtedly one of the historical landmarks within the Kirkkonummi central area. Both the main building and the sole surviving courtyard building are protected by the site plan.

Villa Haga represents many historical stages in the development of current central Kirkkonummi; stages that have mostly disappeared from the area.

Along with being an important part of the local history, the building has also cultural significance: it has housed multiple businesses and services for the people of Kirkkonummi. After the Second World War and Porkkala Parenthesis period, Villa Haga has been an office building, a school, and currently houses a music institute.

This assessment investigates the history of the building and central Kirkkonummi as a built environment, using sources in literature, archives, and photographs, along with on-site investigation and observations. Research work includes also interviews and correspondence with the users of the building, employees of the municipality and people familiar with the history of the building. Most building stages of Villa Haga lack all drawing and image references; thus, the results of the assessment are a synthesis of

sources described above, and deductions made based on them.

The historic building assessment catalogs the recognised building stages and their architectural and other characteristics, spanning from the 19th century to the present. The results and conclusions rely on sources in vernacular architecture, construction techniques and history of architecture. Additionally, some suggestions are made regarding the possible future uses of the building as part of the developing central Kirkkonummi.

Keywords: architecture, architectural history, historic building assessment, building archaeology, Villa Haga, Kirkkonummi

Tämä työ on omistettu lapsilleni, joiden oman koulunkäynnin ja arjen keskellä suuri osa opintojeni loppurutistuksesta ja tästä työstä on tehty.

Rakkaat perheenjäsenet ja ystävät: kiitos tuestanne.

Kiitän Panu Savolaista ja Tuomo Könöstä ohjauksesta, neuvoista ja kannustuksesta työni parissa. Selvitystyössä olen saanut apua ja tietoja useilta Kirkkonummen kunnan työntekijöiltä ja asukkailta; kiinnostuksenne ja innostuksenne ovat olleet suureksi avuksi selvitystyössä ja samalla kannustaneet tutkimus- ja kartoitustyössä.

Tack alla inblandade kyrkslättsbon och kommunanställda för ert stöd och entusiasm.

Helsingissä 23.7.2023

Sahani Luukkainen

VILLA HAGA

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	5	2. AIKAJANA	18
SAMMANFATTNING	7		
ABSTRACT	9	3. VILLA HAGAN NYKYTILA	20
1. JOHDANTO	14	3.1 Päärakennus	20
1.1 Perustiedot	15	3.2 Piharakennus ja pihapiiri	56
1.2 Kohteen kuvaus	16	3.3 Villa Hagan puisto	64
1.3 Sijainti	16	4. ALUEEN JA TILAN VAIHEET	66
1.4 Kaavatilanne	16	4.1 Rakennusta edeltävä historia lyhyesti	66
1.5 Aikaisempi tutkimus ja käytetyt lähteet	17	4.2 Merkittäviä vaiheita ja vuosilukuja	66
1.6 Selvityksen rakenne	17		

5. RAKENNUSVAIHEET JA SÄILYNEISYYS 82

5.1 Huomioita säilyneisyydestä	82
5.2 Rakennusvaihekaaviot	87
5.3 Rakennusvaiheet ja niiden tunnistaminen	90
5.4 Pihapiirin vaiheet	120

6. ULKOASU JA ROOLI MAISEMASSA 128

7. VILLA HAGAN TULEVAISUUS 130

7.1 Käyttö jatkossa	130
7.2 Jatkotutkimus	138
7.3 Avoimia kysymyksiä	138

8. YHTEENVETO 140

8.1 Huomioita selvitystyöstä	140
8.2 Rakennuksen kunto	140
8.3 Historia ja merkitys	140
8.4 Villa Hagan tulevaisuus	140
8.5 Tekijän kommentit ja loppusanat	141

9. LÄHTEET 142

9.1 Painetut lähteet	142
9.2 Painamattomat lähteet	142
9.3 Muut lähteet	143

KUVAHAKEMISTO 144

LIITTEET 148

1. JOHDANTO

Tämä rakennushistoriaselvitys käsittelee Villa Hagan rakennusta Kirkkonummen keskustassa, Munkkullan ja Finnsbackan alueiden rajalla. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat sekä kunnantalo, terveyskeskus että liike- ja virastotalo *Senaattori*. Myös keskiaikainen kirkko, rautatieasema ja keskuskirjasto *Fyry* ovat alle puolen kilometrin etäisyydellä. Kirkon lisäksi Kirkkonummen keskustassa on säilynyt hyvin vähän ajallisia kerrostumia 1960–1970-lukujen täydennysrakentamista edeltäviltä ajanjaksoilta. Lähemmäs satavuotiaita tai sitä vanhempia rakennuksia on alueella jäljellä vain muutama. Villa Hagan tarkka rakennusvuosi ei ole tiedossa, mutta varmuudella tiedetään rakennuksen varhaisimpien vaiheiden ajoittuvan 1800-luvun lopulle.

Paitsi ikänsä puolesta Villa Haga on merkikirakennus myös monipuolisten ja paikallishistoriaan monin tavoin kiinnittyvien vaiheidensa vuoksi. Alkuaan maatalon sivurakennuksena toiminut Haga on ehtinyt olla muun muassa huvila, käräjätalo, kauppa, posti, pankki, asuintalo, koulu, toimisto ja musiikkiopisto. Vanhaa Upinniementietä rakennuksen ohi ovat marssineet

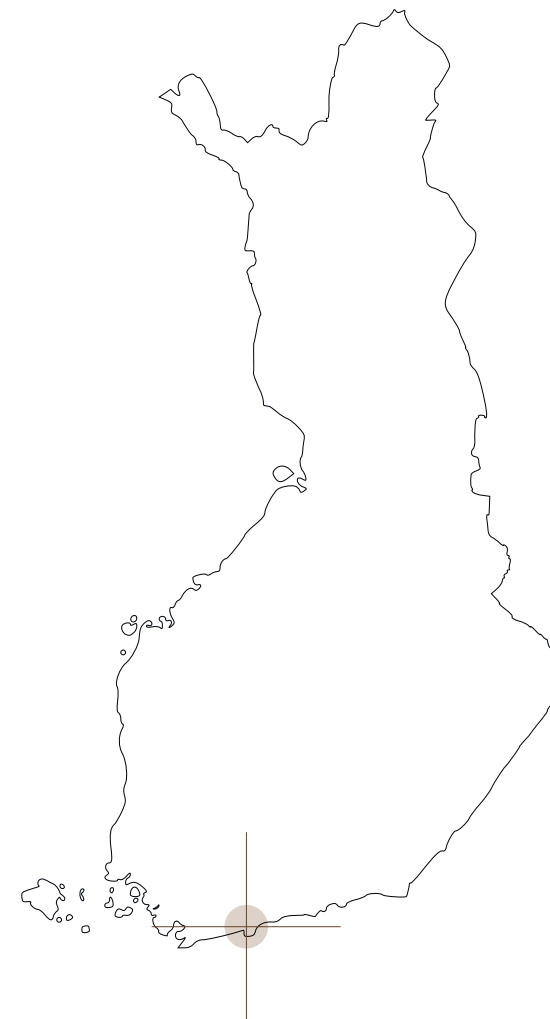
vuonna 1918 valkoisten joukot samoin kuin Porkkalan vuokra-aikana neuvostosotilaat ja sittemmin suomalaiset varusmiehet.

Villa Hagassa elävät sekä maatalouden, liiketoiminnan että koulun ja kulttuurin historia Kirkkonummella. Tässä selvityksessä Hagan vaiheet on koottu jatkumoksi, joka paitsi taustoittaa rakennuksen käyttöä ja ulkonäköä, pyrkii myös tarjoamaan lähtökohtia tulevaisuuden suunnitteluun osana voimakkaasti kehittyvää Kirkkonummen keskustaa.

Osana Kirkkonummen keskustan kehitystä 2000-luvulla terveyskeskuksen–koulukeskuksen–Wiikintien alueelle on tekeillä uusi asemakaava. Tämä selvitys on laadittu taustoittamaan ja tukemaan tätä keskusta-alueen tulevia kehityssuuntia määrittelevää kaavoitustyötä. Selvityksen tavoitteena on valottaa Villa Hagan vaiheita rakennus- ja käyttöhistorian kannalta sekä peilata rakennuksen roolia, merkitystä ja mahdollisuuksia osana Kirkkonummen keskusta-aluetta nyt ja tulevaisuudessa.

Kuva 7. Sijaintikartta

Kirkkonummi on rannikkokunta, joka sijaitsee Uudellamaalla Helsingin seudun länsilaidalla.

1.1 Perustiedot

Villa Haga

Osoite

Virkatie 5

02400 Kirkkonummi

Valmistumisvuosi

n. 1870

Pinta-ala

n. 730 m²

(sisältäen 1. ja 2. kerroksen sekä kellarikerroksesta ne tilat, joita ei tällä hetkellä voida pitää teknisinä tiloina)

Piharakennus

Osoite

Virkatie 5 / Asematie 4

02400 Kirkkonummi

Valmistumisvuosi

n. 1870

Pinta-ala

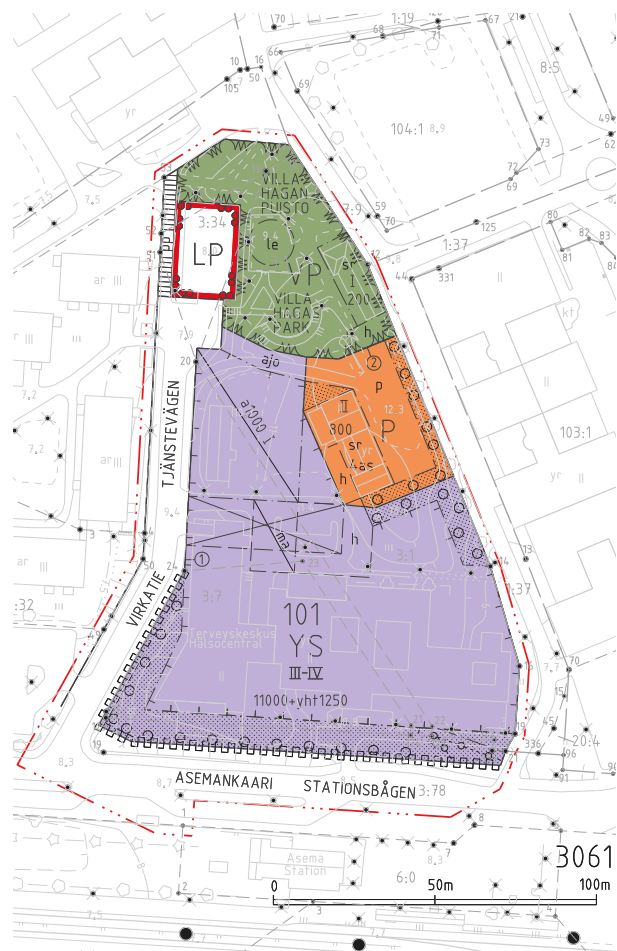
n. 182 m²

Kuva 8. Sijaintikaavio

Villa Haga sijaitsee Kirkkonummen keskustassa, kirkon ja rautatieaseman välisen Asematien varrella.

Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 9. Ote asemakaavasta

Vuonna 2011 vahvistetussa asemakaavassa sekä Villa Haga että piharakennus on suojeltu sr-merkinnällä.

Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

1.2 Kohteen kuvaus

Villa Haga on suuri, hirsirunkoinen, lautavuorattu ja vaaleasävyiseksi maalattu huvilarakennus, jonka vanhin osa on sen puolitoistakerroksinen keskusosa. Keskusosan pohjois- ja eteläpäädyssä on keskusosaa korkeampi, poikisuuntainen, kaksikerroksinen laajennusosa. Selvityksen tekohetkellä rakennuksessa toimii Kirkkonummen musiikkiopisto.

Rakennuksen pihapiiristä on säilynyt yksikerroksinen, osin hirsirunkoinen, osin rankarakenteinen, lautavuorattu ja punamullalla maalattu piharakennus. Piharakennuksessa toimii tätä selvitystä tehtäessä antiikkiliike ja työpaja. Pihapiirin hävinneen rakennuskannan tilalle on rakennettu *Villa Hagan puisto*.

1.3 Sijainti

Villa Haga sijaitsee Kirkkonummen keskustajamassa, pääväylä Kirkkonummentien länsipuolella, alle viidensadan metrin päässä Kirkkonummen keskiaikaisesta kirkosta ja runsaan sadan metrin päässä Kirkkonummen asemasta. Ympäröivillä tonteilla sijaitsevat Kirkkonummen kunnantalo, terveysasema ja virastotalo sekä Kirkkonummen koulukeskus.

Villa Hagan itäpuolitse kulkee kevyen liikenteen väylänä Asematie, joka mukailee vanhan Upinniementien linjaa keskusta-alueella kirkon eteläpuolella. Neljänsadan metrin päässä, keskustajaman etelärajalla, kulkee kantatie 51. Villa Haga kuuluu Munkinmäen, Munkkullan, kunnanosaan sijoittuen aivan sen pohjoisosaan, Finnsbackan kunnanosan rajalle.

1.4 Kaavatilanne

Vuonna 2011 vahvistetussa terveyskeskuksen korttelin asemakaavassa 3061 Villa Haga sijaitsee palvelurakennusten korttelialueella P. Rakennusoikeudeksi on merkitty 800 m², minkä lisäksi voimassa olevan kaavan puitteissa rakennukseen saa sijoittaa ”4as” eli neljä asuinhuoneistoa. Piharakennus sijaitsee puistoalueella VP, ja sen rakennusoikeudeksi on merkitty 200 m². Kaavassa on määriteltä ajoyhteys Virkatieltä Villa Hagan pohjoispuolitse Asematien puolelleselle pysäköintipaikalle rakennuksen vieressä; järjestely vastaa nykytilannetta tontilla.

Molemmat rakennukset on kaavassa merkitty suojeltaviksi sr-merkinnällä. Osayleiskaavan liite 4 (Liite 01) vuodelta 2005 määrittelee: ”1920–1945 tärkeä liikekeskus,

Kyrkslätt Handelslagin pääliike. Paikallishistoriallisesti ainutlaatuinen. Piharakennus kuuluu kokonaisuuteen.”

1.5 Aikaisempi tutkimus ja käytetyt lähteet

Suoraan Villa Hagaan liittyvää aikaisempaa tutkimusaineistoa ei ole selvitystä tehtäessä ollut käytettävissä. Villa Hagasta on laadittu Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelon kohdeinventointilomake 28.2.1990 (Liite 02).

1.5.1 TUTKIMUS PAIKAN PÄÄLLÄ

Tätä selvitystä varten kohteeseen on tehty neljä tutkimuskäyntiä vuoden 2023 aikana. Käyntien yhteydessä kohdetta on valokuvattu ja kohteessa on kierretty kaikissa saavutettavissa olevissa tiloissa.

Tutkimuksen yhteydessä on otettu yksittäisiä mittoja rakennosien keskinäisten sijaintien määrittämiseksi, mutta laajemmin rakennusta ei ole mitattu. Myöskään rakenneavauksia ei ole tehty ja kaikki havainnot materiaaleista on tehty aistinvaraisesti. Esitetyt nykytilannetta kuvaavat pohjapiirustukset perustuvat tämän

selvityksen liitteenä (liitteet 04–10) oleviin vanhoihin suunnitelmiin ja luonnoksiin, joita on täydennetty ja tarkennettu havaittujen muutosten ja poikkeamien mukaisesti.

1.5.2 KIRJALLISET LÄHTEET

Nimenomaisesti selvitystyön kohteeseen liittyvää kirjallista aineistoa on verraten vähän. Rakennuksesta löytyy mainintoja paikallishistoriaan liittyvistä julkaisuista sekä rakennusluetteloista. Lisäksi suoria tai epäsuoria mainintoja on löytynyt vanhoista sanomalehdistä ilmoituksina ja kuulutuksina. Tietävästi Hagan asukkaista tai muista rakennuksen käyttäjistä tai sen kehitysvaiheisiin vaikuttaneista henkilöistä ei ole olemassa sellaista elämäkerrallista aineistoa, joka suoraan olisi liitettävissä rakennuksen historiaan.

1.5.3 SUULLISET LÄHTEET

Kirjallisten ja arkistolähteiden lisäksi selvitykseen on saatu apua useilta Kirkkonummelaisilta, kunnan työntekijöiltä sekä rakennusten käyttäjiltä. Suulliset tiedonannot on pyritty tekstissä kontekstualisoimaan, mutta yksittäisiin lähteisiin ei tietojen kohdalla aina viitata.

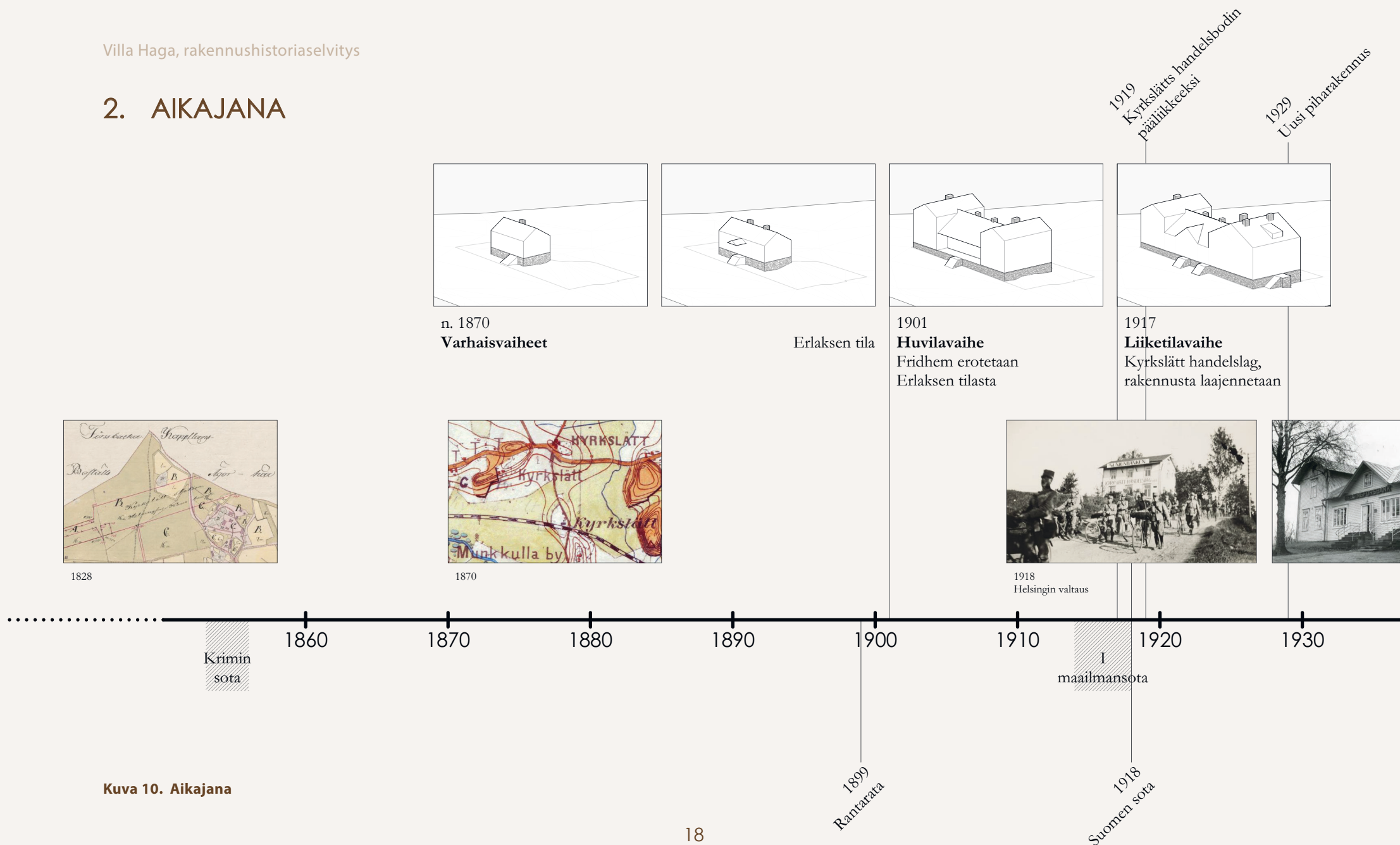
1.5.4 MUUT LÄHTEET

Painettujen lähteiden lisäksi aineistoa on kerätty paikallisista ja valtakunnallisista arkistolähteistä, kuten Kirkkonummen paikallisarkisto *Arkivaliasta*, Kansallisarkistosta ja Finna-palvelun kautta.

1.6 Selvityksen rakenne

Villa Hagan vaiheita tarkastellaan tässä selvityksessä eri näkökulmista: ensiksi alueen, tilan ja talon historiallisten vaiheiden kautta, sitten rakennuksen eri käyttötarkoituksia ja rakennuksen konkreettisesti läpikäymiä muutoksia ja rakennusvaiheita eritellen.

2. AIKAJANA

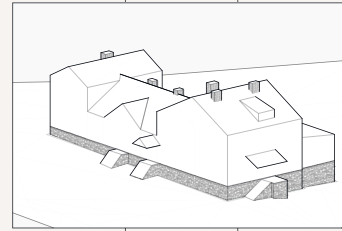

Kuva 10. Aikajana

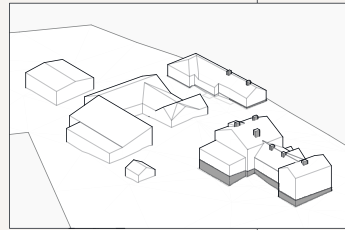
Aikajana

2023
Rakennushistoriallinen selvitys

27.5.2011
Suojellaan asemakaavassa
2015
Kattoremontti

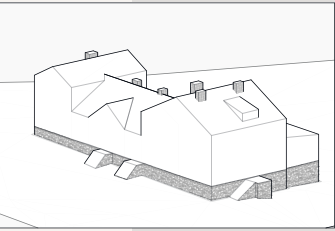

1972
Kiinteistö kunnan omistukseen
Kunnan toimisto
Peruskoulu
7.3.1984
Purkupäätös
1989
Kirkkonummen musiikkiopisto

Pihapiirin kaikki rakennukset

Asuintalo

1938
Liiketilavaihe
Pohjoislaajennuksen lisäosa
rakennetaan

Neuvostoliittolainen
parakkirakennus eteläpihalla

1940
II
maailmansota

Porkkalan parenteesi
1944-1956

19.9.1944
Moskovan välirauha

3. VILLA HAGAN NYKYTILA

Rakennus on toiminut nykyisessä käytössään Kirkkonummen musiikkiopiston opetustiloina 1980–1990-lukujen vaihteesta saakka (liite 03). Rakennuksen nykyiset sisätilat vastaavat pääasiassa vuodelle 1989 päivättyjen luonnossuunnitelmien tilaohjelmaa (liitteet 5–7). Sisätilojen ilme ja materiaalit ovat pääosin samalta ajalta. Ulkoisesti rakennuksen hahmo on säilynyt 1920-luvun jälkeen pääosin muuttumattomana lukuun ottamatta pohjoissiiven lisäosaa 1930-luvun lopulta sekä itä- ja pohjoisjulkisivujen sisäänkäyntikatoksia.

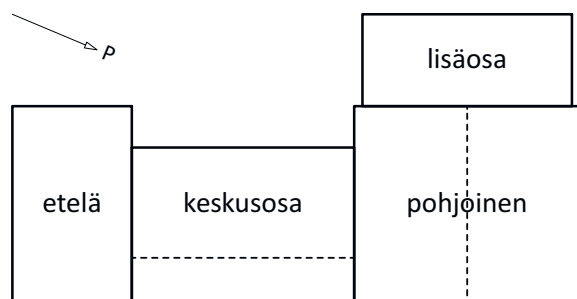
3.1 Päärakennus

Villa Hagan rakennusrunko on hirttä ja koostuu neljästä osasta. Rakennuksen matalasta, idänpuoleisen päätykolmion leimaamasta keskiosasta käytetään tässä selvityksessä nimitystä *keskusosa*. Keskusosaa korkeammat eteläpääty ja pohjoispääty ovat *laajennusosat*; näistä pohjoinen on kookkaampi ja siihen liittyy länsisivulla vielä yksikerroksinen, korkean kellarisokkelin päälle rakennettu *lisäosa*.

Kuva 11. Villa Haga Asematieltä nähtynä

3.1.1 KESKUSOSA

Keskusosa on puolitoistakerroksinen ja päädyistään laajennusosiin liittyvä rakennusmassa, jonka idänpuoleista julkisivua määrittelevät kaksi sisäänkäyntiä kiviportaineen sekä poikkiharjainen päätykolmio keskellä kattolapetta. Sisäänkäynneistä pohjoisemman suojana on harjakattoinen katos. Länsijulkisivu on yhtenäinen ja paikoin yli metrin korkuisen luonnonkivisokkelin päällä. Ensimmäisen kerroksen ikkunoiden lisäksi länsijulkisivulla on rivi toisen kerroksen haukkaikkunoita, jotka on koristeellisesti jäsennetty sekä ruutujaolla että välipuittein.

Kuva 12. Pohjakaavio rakennusosista

3.1.2 ETELÄLAAJENNUS

Kahdesta laajennusosasta eteläinen on pienempi ja toteutettu yhtenä rakennusvaiheena. Kaksikerroksisen siiven ikkunajako on symmetrinen ja yhtenäinen eri julkisivuilla. Etelälaajennuksen itäpäädyssä on ikkuna ullakolle. Kivijalka koostuu laajennusosan kaikilla sivuilla suorakulmaisista harmaista graniittikivistä.

3.1.3 POHJOISLAAJENNUS

Pohjoissiipi poikkeaa merkittävästi eteläsiivestä. Se on kaksi kertaa leveämpi, ja koska kattokaltevuus on jokseenkin sama, se on vastaavasti myös korkeampi. Ikkuna-aukotuksen rytmi ja koko vaihtelevat julkisvisulta toiselle. Itäjulkisivulla on kahden kerroksen ikkunarivien lisäksi katon harjan tuntumassa kolmiiruutuinen ikkuna ullakolle. Pohjoissivulla on katoksella suojattu sisäänkäyntiporras ja korkeassa sokkelissa ovia eri kellaritiloihin. Siiven länsisivulla on yksikerroksinen pulpettikattoinen lisäosa, jonka pitkällä sivulla on nauhamainen ikkunarivi. Maanpinta laskee pohjoislaajennuksen kohdalla siten, että läntinen lisäosa seisoo korkean tiilisokkelin varassa. Itäjulkisivulla pohjoislaajennuksen sokkeli on

etelälaajennuksen tapaan suorakulmaista graniittikiveä. Pohjoisjulkisivulla graniittia on käytetty paikoin, mutta suurimmaksi osaksi se on betonitiiltä. Läntisen lisäosan sokkeli on rapattua tiilimuurausta.

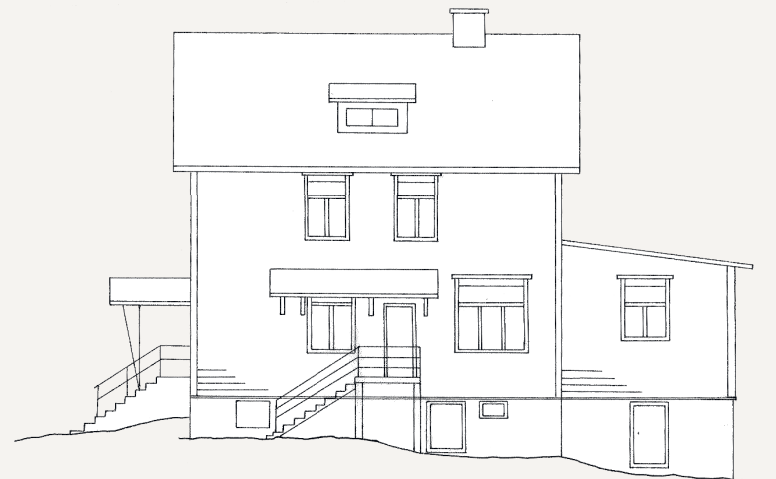
3.1.4 JULKISIVUT, VÄRIT JA MATERIAALIT

Rakennus on kauttaaltaan vaakalaudoitettu pois lukien eteläisen laajennusosan päätyjulkisivut, joissa on ullakon osalla pystylauditus. Rakennuksen ulkokulmissa sekä keskusosan ja laajennusosien väleissä on pystylaudat kuten myös pohjoisen laajennusosan itäjulkisivun keskellä. Julkisivulaudoitus on maalattu kermanväriseksi ja pystylaudat sekä ikkunoiden ja ovien vuori-
laudat ovat okranväriset.

Vesikatot ovat tiilenpunaiseksi maalattua konesaumattua peltiä ja räystäät alaosaltaan valkoiseksi maalattuja avoräystäitä. Räystäslaudat ovat okranväriset, vesikourut ja syöksytorvet valkoiset. Savupiiput ja muut päätelaitteet sekä kattovarusteet ovat vesikaton värisiä.

JULKISIVU ITÄÄN

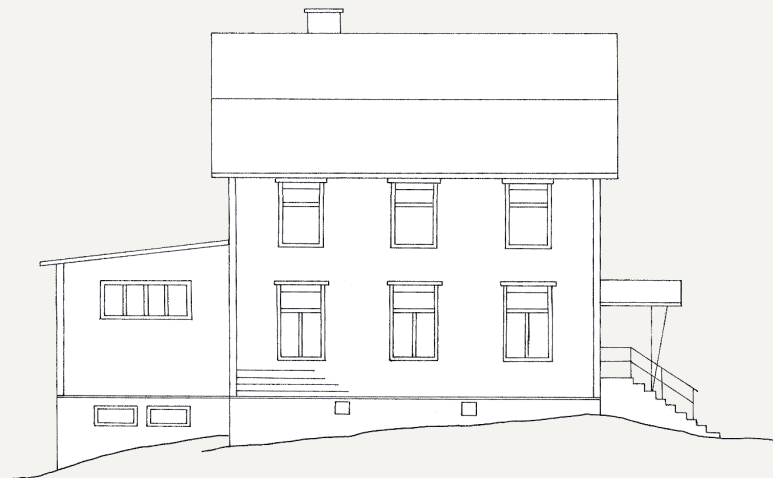

PÄÄTY POHJOISEEN

Kuva 13. Julkisivut itään ja pohjoiseen

JULKISIVU LÄNTEEN

PÄÄTY ETELÄÄN

Kuva 14. Julkisivut länteen ja etelään

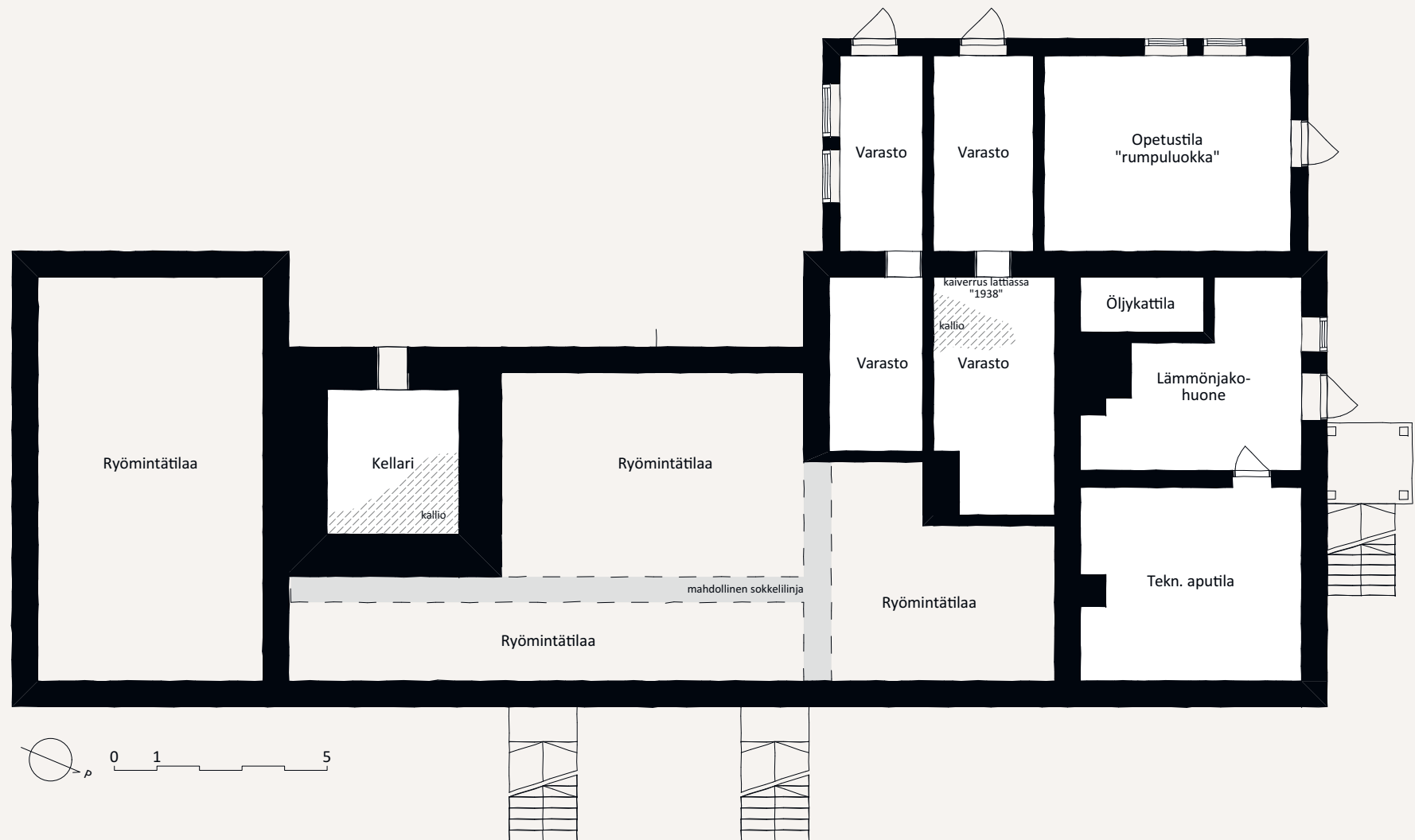
Kuva 15. Itäjulkisivun sisäänkäynnit ja ikkunajakoa
Etelälaajennuksen ikkunajako on samanlainen kuin pohjoislaajennuksen ensimmäisessä rakennusvaiheessa.

Kuva 16. Pohjoispäädyn sisäänkäynti
Katoksen suojaamalle lastausovelle johtaa betoniraken-
teinen portaikko.

Kuva 17. Pohjoislaajennuksen lisäosa
Pohjoislaajennuksen toisesta kerroksesta on poistumis-
reitti lisäosan katolle ja edelleen sen etäläjulkisivulta
tikkaita alas.

Kuva 18. Pohjapiirros; kellari, nykytilanne

Kuva 19. Villa Haga, näkymä lounaasta

Terveyskeskuksen pääsisäänkäynnin suunnasta ennen katto remonttia vuonna 2006 otettu kuva.

Kuva: Jan Kaila / Kirkkonummen kulttuuritoimi

Kuva 20. Pohjapiirros; 1. kerros, nykytilanne
Tilojen nimet ja numerot musiikkiopiston toiminnan mukaisesti.

Kuva 21. Kattonäkymä

Näkymä pohjoislaajennuksen katolta kohti etelää ja Munkkullan mäkeä.

Kuva 22. Räystään kukkopuu

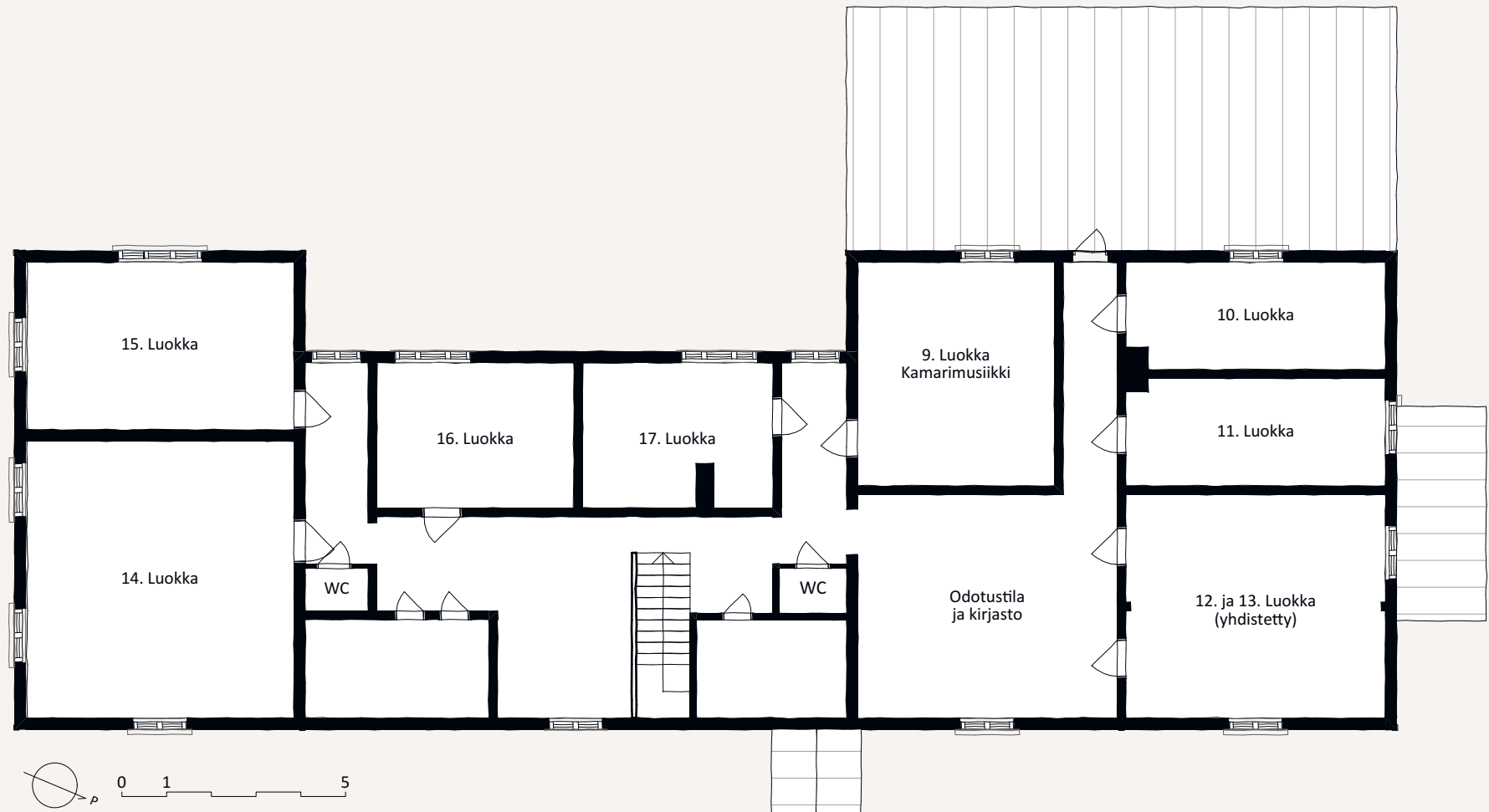
Koristemuoto räystään kannatinpuussa pohjoislaajennuksen länsipäädyssä.

3.1.5 KATOT

Rakennusosat ovat harjakattoisia paitsi pohjoislaajennuksen lisäosa, jossa on pulpettikatto. Kaikki katot ovat konesaumattua peltiä. Harjakattojen lappeiden kattokulmat vaihtelevat noin 28 ja 33 asteen välillä. Keskusosan itälappeen keskellä on poikkiharjainen päätykolmio, ja pohjoislaajennuksen pohjoislappeessa on matala vanha kattolyhty, joka on nykyään levytetty umpeen. Räystäät ovat avoräystäitä, joiden ruodelaudoituksiin on sahattu kaartuva koristemuoto. Pohjoisen laajennusosan harjassa on ristipäädyt, jotka on maalattu räystäslautojen tapaan okranvärisiksi.

3.1.6 SISÄTILAT

Rakennuksen sisätiloista lähinnä nykytilannetta vastaavat suunnitelmat on päivätty vuodelle 1990 (liite 05-07), jolloin rakennus siirtyi Kirkkonummen musiikkiopiston käyttöön. Kaikkia suunnitelmissa esitettyjä muutoksia ei ole tehty. Esimerkiksi pohjoispäädyn sisäänkäyntiovi portaineen ja katoksineen on merkitty purettavaksi ja rakennuksen länsipuolelle on esitetty toteutumattomat pelastautumisporras ja -tikas. Kyseisten suunnitelmien mukaan remontoituja sisätiloja on myös

Kuva 23. Pohjapiirros; 2. kerros, nykytilanne
Tilojen nimet ja numerot musiikkiopiston toiminnan mukaisesti.

Kuva 24. Käytävätila 1. kerroksessa

Yhdellä käytävän seinistä puupanelointi jatkuu koko seinän korkeudella.

Kuva 25. Aulatiloja 1. kerroksessa

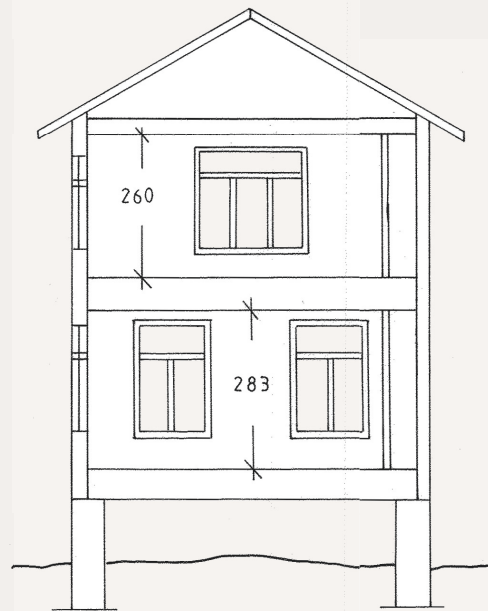
Käytävien puolipaneloiduilla seinillä on useita samalla värillä maalattuja vaatekoukustoja.

sittemmin muutettu ja korjailtu poistamalla pohjoislaajennuksen pienten opetustilojen väliseiniä ja esimerkiksi kiintokalustekaapistoja purkamalla. Myös vuodelta 1983 on säilynyt muutossuunnitelma, jossa talonmiehen asunto muutetaan opetustiloiksi tuolloin koulukäytössä toimineessa rakennuksessa (liite 04).

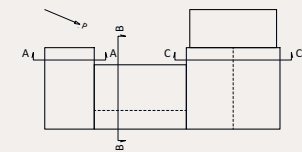
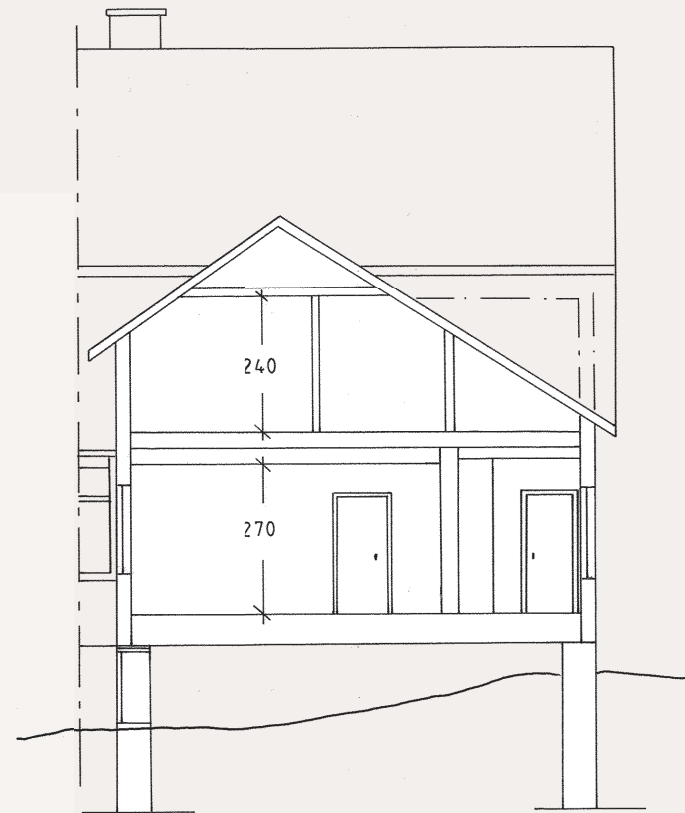
Vuoden 1989 muutostöitä edeltävän ajan pinnoja tai rakenteita ei ole varmuudella tunnistettavissa. Joitakin yksittäisiä rakenneosia on säilynyt vanhojen komeroitten sisäseinissä sekä pohjoispäädyn lastausoveen liittyvien tilojen yhteydessä. Lisäksi vanhoja lattiapintoja on ainakin paikoin säilynyt nykyisten muovimattojen alla. Toiseen kerrokseen johtavan portaikon alkuperäiset askelmatasot on päällystetty muovimatolla.

Lattiat ovat vuoden 1989 muutostöiden jäljiltä pääosin eriväristä muovimattoa. Joissain tiloissa on parketti- tai laminaattilattia. Lattian korkeustaso vaihtelee ensimmäisessä kerroksessa siten, että pohjoislaajennuksen lisäosan lattia on hieman muuta kerrosta korkeammalla. Toisessa kerroksessa pohjoislaajennuksen alueella lattiakorot vaihtelevat jopa toistakymmentä senttiä eri huonetilojen välillä; ilmeistä syytä tähän ei ole havaittavissa.

LEIKKAUS A-A

LEIKKAUS C-C

Kuva 26. Leikkauspiirustukset eteläläajennuksesta (A-A) ja keskusosasta (C-C)

Vuoden 1990 leikkauskuvissa kellarit ja perustukset on esitetty viitteellisesti; todellisuudessa ainakin osa sokkeleista on rakennettu suoraan paljaalle peruskalliolle.

Lähde: Kirkkonummen kunnan arkisto (liite 09)

Ensimmäisen kerroksen käytävä- ja aulaloissa sekä salissa on puinen, vaalean vihreäksi maalattu, pystysuuntainen puolipanelointi. Muilta osin seinät ovat pääosin tasoitettuja ja valkoisiksi maalattuja. Suurimmissa saleissa seinäpinnoilla on myös akustiikkalevytyksiä.

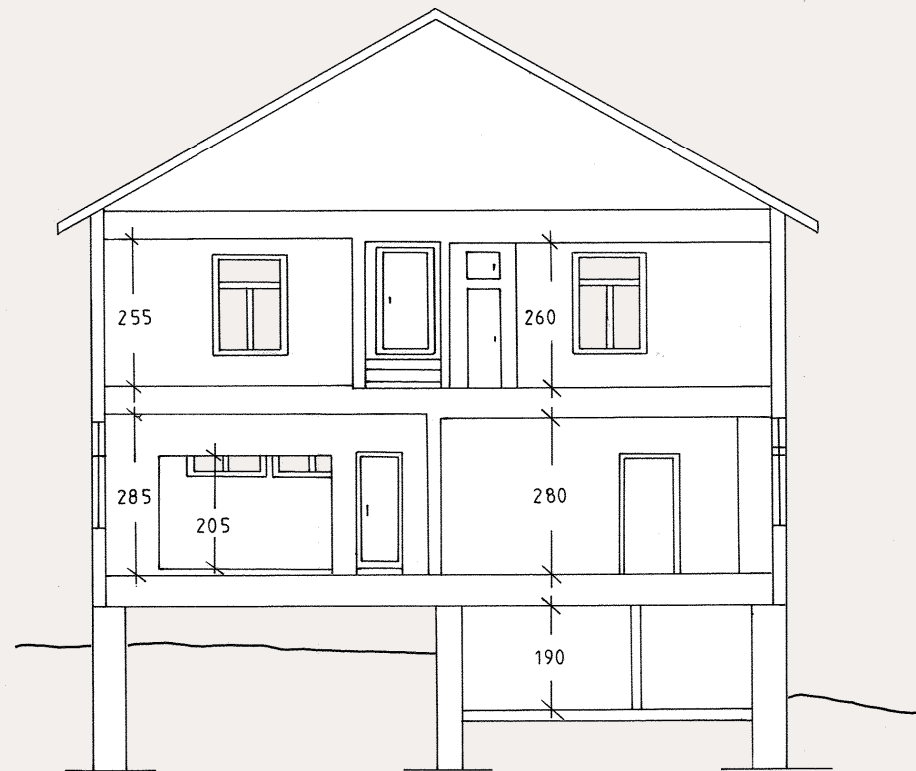
Opetustilojen katot ovat pääosin 60x60 cm:n kokoista valkoista akustoivaa paneelia. Keskusosan toisen kerroksen katot ovat käytävillä kipsilevyä ja sisäkaton muoto mukailee vesikaton linjoja. Pohjoislaajennuksen lisäosan katto näyttää olevan pinkopahvia.

Lattia-asennusten jälkeen purettujen kiinteiden kaapistojen kohtia muovimattolattioissa on paikattu huoneiden muusta lattiasta poikkeavilla muovimatoilla. Väliovet on uusittu kauttaaltaan. Luokkatilojen ovina on valkoisia äänieristettyjä laakaovia. Osa ovista on asennettu vanhoihin oviaukkoihin siten, että vanhoja 1900-luvun alun kynnyksiä messinkilistoituksineen on säilynyt.

Kuva 27. Toisen kerroksen kirjasto- ja odotushuone

Sekä pohjois- että etelälaajennuksen ikkunoita on merkitty poistumisteiksi ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa.

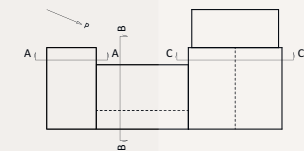
LEIKKAUS B-B

Kuva 28. Leikkauspiirustus pohjoislaajennuksesta (B-B)

Vuoden 1990 leikkauskuvissa pohjoislaajennuksen kellarissa on esitetty vain lämmönjakuhuone. Laajennuksen ensimmäisen vaiheen kellaritilat on todennäköisesti otettu käyttöön vasta kuvan laatimisen jälkeen, oletettavasti musiikkiopiston käyttöön.

Lähde: Kirkkonummen kunnan arkisto (liite 09)

Kuva 29. Teoriaopetuksen luokka pohjoislaajennuksen lisäosassa

Rakennuksen muista tiloista poiketen laajennusosan katto on listoitettua pinkopahvia.

Kuva 30. Orkesterisali etelälaajennuksen 1. kerroksessa

Orkesterisalin seinillä on puolipanelointi 1. kerroksen aulatilojen tapaan.

Kuva 31. Keskusosan halli 2. kerroksessa

Toisen kerroksen tiloja keskusosassa määrittelevät alas laskeutuvat kattomuodot.

Kuva 32. Opetustilojen pintamateriaaleja

Luokkatilojen lattiat ovat muovimattopintaisia; katon lisäksi myös seinillä on akustiikkalevytyksiä.

Kuva 33. Sisäportaan ylempi juoksu

Vanhan portaan askelmatasot profiililistoinen on päällystetty muovimatolla.

Kuva 34. Opetustila etelälaajennuksen 2. kerroksessa
Suuri huonetila etelälaajennuksessa on kalustettu kokoustilaksi ja ainakin lattiapinta on uusittu laminaatiksi.

3.1.7 KELLARIT

Villa Hagan keskusosan länsijulkisivulla on käynti pieneen kellarihuoneeseen. Selvitystä tehtäessä kellaritilan käyntiluukku on rakenteellisesti suljettu, eikä kellari ole käytössä. Kellaritila on muurattu länsijulkisivun tapaan luonnonkivistä. Lattia on osin maanvaraista betonia, osin paljasta kalliota. Kellaritila ympäröivine luonnonkivimuureineen vastaa ulkomitoiltaan arviolta vanhan tuvan muotoa. (vrt. kohta 5.3.1.)

Muualla keskusosassa tai etelälaajennuksessa ei ole varsinaisia kellareita, vaan ainoastaan erilaisia ryömintätiloja, joihin kaikkiin kulku on selvitystä tehtäessä ollut rakenteellisesti suljettu. Etelälaajennuksen tuuletus- ja huoltoluukkujen paikat ovat tunnistettavissa; pienten luukkujen saranat vaikuttavat alkuperäisiltä.

Vuonna 2015 tehdyssä sisäilmaselvityksessä myös ryömintätiloja on tutkittu ja valokuvattu. Sisäilmaselvityksen kuva-aineiston perusteella tilat ovat maanvaraisia ja osin paljaan kallion päällä. Katon muodostavat ensimmäisen kerroksen lattialankut ja näitä tukevat parrut. Vuoden 2015 selvitykseen kirjattujen havaintojen perusteella vanhat puurakenteet ovat säilyneet melko hyväkuntoisina.

Kuva 35. Keskusosan kellarin sisäänkäynti

Selvitystyön yhteydessä tilapäisesti avattu rakennuksen vanhimman osan kellarin sisäänkäynti.

Kuva 36. Keskusosan kellaritilan kalliolattiaa

Kuva 37. Keskusosan kellaritilan luonnonkivimuuri ja katon puurakenteet

Pohjoislaajennuksen alle on rakennettu kellaritilat lämmönjakohuonelle ja öljypolttimelle. Lattiat ovat valubetonia, katto muotipintaista betonia ja seinät muurattuja tiiliseiniä, joista osa on rapattu. Pohjoissiiven läntisen lisäosan kellarissa on lisäksi yksi ikkunallinen tila, joka on toiminut viimeksi musiikkiopiston rummunsoiton opetustilana. Sen seinät ja katto on vuorattu akustiikkalevyin. Tilan katto on rakennuslevyä ja lattia betonia, jonka päällä on muovimatto. Seinät

ovat maalattua tiilimuurausta. Muilta osin kellaritilojen lattiat ovat valettua betonia. Valua tehtäessä massaan on piirretty vuosiluku 1938.

Poiketen 1980-luvun pohjapiirustuksista pohjoisen lisäosan kaksi länsijulkisivulle aukeavaa varastohuonetta jatkuvat lisäosan lisäksi myös varsinaisen pohjoissiiven alle matalina ja osin pinnoiltaan viimeistelemättöminä varastotiloina, joista toisessa on maalattia.

Kuva 38. Lämmönjakohuoneen yhteydessä oleva varastotila

Kuva 39. Lämmönjakohuone pohjoislaajennuksen kellarissa

Vanha, öljykattilan yhteyteen rakennettu pannuhuone toimii nykyään lämmönjakohuoneena.

Kuva 40. Soitinvarasto pohjoislaajennuksen kellarissa

Pohjoislaajennuksen ensimmäisen vaiheen kellarissa on näkyvillä vanha alapohjarakenne ja lattiassa paikoin avokalliota.

Kuva 41. Pohjoislaajennuksen uusi kellaritila

Kellaria laajennettaessa pohjoislaajennuksen ensimmäisen vaiheen vanhaa sokkelia on purettu suurpiirteisesti. Uudessa tilassa on maalattia.

Kuva 42. Pohjoislaajennuksen ullakko
Laajakulmanäkymä kattotuoleista kohti itäpään ikkunaa.

Kuva 43. Pohjoispäädyn räystäspannat

Räystäiden ruoteisiin ja kukkopuihin on tehty kaareva koristemuoto.

Kuva 44. Pohjoislappeen säilyneet kukkopuut

Remontoidun katon pohjoislappeen länsipäädyssä on uusitun rakenteen lisäksi säilynyt vanhoja osia.

3.1.8 ULLAKOT

Pohjois- ja etelälaajennusten ullakot ovat kylmiä, eikä niihin ole yhteyttä rakennuksen sisätiloista. Vuoden 2015 kattoremontissa välipohjiin on asennettu puhallusvilla ja suuri osa vanhoista kattorakenteista on korvattu kertopuulla. Keskusosassa ei ole erillistä ullakkoa, vaan toisen kerroksen tilat on rakennettu suoraan eristetyn vesikaton alle.

3.1.9 SISÄÄNKÄYNNIT JA KATOKSET

Rakennuksen itäjulkisivulla, keskusosan alueella, on kaksi sisäänkäyntiä, joista pohjoisemman päällä on terästangoin kannateltu harjakattoinen suojakatos. Molemmille idänpuoleisille sisäänkäynneille johtaa kivinen portaikko. Pohjoislaajennuksen pohjoisjulkisivulla olevan sisäänkäynnin, lastausoven, päällä on niin ikään katos. Idänpuoleisesta poiketen katos on pulpettimallinen ja tukeutuu puukannakkeihin suoraan rakennuksen seinään. Lastausovelle johtava portaikko on betonirakenteinen ja askelmat on päällystetty puulla. Pohjoisportaan betonirakenteet ovat melko huonossa kunnossa; erityisesti rakenteiden alapinnassa betoni on laajalti lohkeillut paljastaen ruostuneet harjateräksset.

3.1.10 IKKUNAT JA OVET

Ikkunat on uusittu suullisen tiedon mukaan 1990-luvun lopulla. Nykyiset ikkunat ovat valkoiseksi maalattuja puu-alumiini-ikkunoita, joiden ruutujako vanhojen valokuvien perusteella pääosin mukailee alkuperäisten ikkunoiden vastaavaa. Etelä- ja pohjoislaajennusten ullakkoikkunat ovat vanhoja kitti-ikkunoita; pohjoislaajennuksen ullakkoikkuna erottuu rakennuksen muista ikkunoista kolmiruutuisena ja koristeellisin viistoin jakopuin jaettuna. Pohjoislaajennuksen itäjulkisivulla ensimmäisen kerroksen kahden ikkunan vuorilautoja on jatkettu. Jatkoksia on tehty sekä vanhaa vuorilautaa vastaavasta puusta että selvästi uudemmasta. Jatkokset ovat eri ikkunoissa eri mittaisia ja viittaavat vuosituhaten vaihteen ikkunaremonttiin, jonka yhteydessä on mahdollisesti yhtenäistetty itäjulkisivun ikkunoita samankokoisiksi. Selvitystyön yhteydessä rakennuksen kellaritiloista löytyi myös kymmenkunta uutta vuorilautaa, jotka on valmiiksi muotoiltu ja maalattu, mutta joita ei syystä tai toisesta ole käytetty ikkuna-asennuksiin.

Kuva 45. Itäjulkisivun sisäänkäynnit

Kahdesta ovesta pohjoisempi on ja katettu toimii musiikkiopiston pääsisääkäyntinä.

Ensimmäisen kerroksen ulko-ovet ovat vaalean vihreäksi maalattuja puuovia. Itäjulkisivun sisäänkäynneissä on vaakapaneloidut puuovet, joiden kunto ja tyyppi sekä helat viittaavat 1900-luvun loppupuolelle, mahdollisesti vuosituhannen vaihteessa tehdyn ikkunaremontin ajankohtaan. Pohjoispäädyn lastausovi on pystysuuntaisella sisarpaneelilla paneloitu, ja siinä on pystysuuntainen vedin. Sekä oven rakenne että helat viittaavat noin 1930-luvulle. Vanhassa kuvassa ovesta erottuu kalanruotokuvioinen panelointi, joten on mahdollista, että ovi on uusittu pohjoislaajennuksen lisäosan rakentamisen yhteydessä.

Kellarikerroksen ovet ja luukut ovat pääosin mustaksi maalattuja puurunkoisia umpiovia. Länsijulkisivun ovet ovat uusia ja teräsrakenteisia; ovissa on vaakasuuntainen puupanelointi ja mustat vuorilaudat. Pohjoisjulkisivun rumpuopetustilaan johtava ovi on selvästi länsijulkisivun ovia vanhempi, mahdollisesti alkuperäinen, ja sen helat ovat rautaa. Ovi on vaakapaneloitu ja vuorilaudaton. Oven karmit on maalattu valkoisiksi.

Kuva 46. Itäjulkisivun portaikot ja ovet

Molemmille itäjulkisivun oville johtaa näyttävä kivinen portaikko.

Kuva 47. Lastausovi ja katos, nykytilanne
Pohjoispäädyn oven ja portaan päälle on rakennettu katos.

Kuva 48. Lastausovi arviolta 1930-luvulla
Osasuurennos kuvasta 3.
Lähde: Arkivalia

Kuva 49. Ikkuna, tyypiesimerkki

Villa Hagalle tyypillinen T-karmi-ikkuna vuorilautoineen etelälaajennuksen itäjulkisivulla ensimmäisessä kerroksessa.

Kuva 50. Ullakkoikkuna ja ristipääty

Päätylaajennusten ullakoilla vanhat kipsi-ikkunat ovat säilyneet.

Kuva 51. Käytävätilan haukkaikkuna

Länteen avautuvat haukkaikkunat keskusosan toisessa kerroksessa ovat pieniä ja sisätilaan nähden matalalla.

Kuva 52. Etelälaajennuksen ikkunajako
Etelälaajennuksen ullakkoikkuna on ilmeisesti alkuperäinen.
Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 53. Ikkunan jatkettu vuorilauta 1

Vanhasta höyläämättömästä puusta tehty vuorilaudan jatkopala pohjoislaajennuksen itäjulkisivulla.

Kuva 54. Ikkunan jatkettu vuorilauta 2

Selvästi muusta vuorilaudasta poikkeava höylätty jatkopala pohjoislaajennuksen itäjulkisivulla.

Pohjoisjulkisivulla sijaitseva lämmönjakohuoneen ovi tai luukku – kulkuaukon korkeus on alle 180 cm – on selvitystyön aikana uusittu. Sekä korvattu että uusi ovi ovat mustaksi maalattuja, kalanruotopaneloituja ja puurunkoisia. Edellinen ovi on ilmeisesti vaurioitunut murron tai sellaisen yrityksen yhteydessä. Uusitussa ovesta saranat mukailevat rumpuopetus-tilan sarananoiden mallia. Oven vuorilaudaton karmi on maalattu mustaksi.

3.1.11 SOKKELI JA PERUSTUKSET

Rakennuksen sokkeli on itäjulkisivultaan matala ja rakennustavaltaan yhtenäinen graniittisokkeli. Muilla julkisivuilla rakennusvaiheiden erot ovat nähtävissä vanhimman keskusosan sokkelin ollessa vapaamuotoisista luonnonkivistä muurattu ja pohjoislaajennuksen viimeisimpien rakennusvaiheiden sokkeleiden ollessa tiiltä. Pohjoislaajennuksen kellaritiloissa on paikoin nähtävissä fragmentteja vanhoista sokkeli- ja perustusrakenteista, mutta keskusosan ja etelälaajennuksen osalta näistä ei ole tietoa.

Kuva 55. Lämmönjakohuoneen murrettu ovi
Pahoin vaurioitunut ovi murtojälkineen helmikuussa 2023.
Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 56. Lämmönjakohuoneen uusi ovi
Tuokokuussa 2023 uusitun oven saranat mukailevat saman seinustan vanhan oven tyyliä.

3.1.12 MUUT RAKENNUSOSAT

Etelälaajennuksen itä- ja länsijulkisivuilla on pelastautumisportaot sekä toisen kerroksen ikkunoiden että yhden ensimmäisen kerroksen ikkunan alla. Muut portaot ovat teräsrakenteisia, itäjulkisivulla toisen kerroksen pelastautumisportaot ovat puurakenteiset. Pohjoislaajennuksen toisesta kerroksesta on poistumisreitti matalamman lisäosan katolle ja edelleen lisäosan eteläseinältä alas. Vuoden 1989 suunnitelmissa lisäosan poistumisreitille esitettyä kierreporrasta ei ilmeisesti ole missään vaiheessa toteutettu.

3.1.13 TALOTEKNIikka

Rakennuksessa on vesikiertoinen keskuslämmitys. Koneellista ilmanvaihtoa varten on tiloihin lisätty IV-kanavia ja useita ilmanvaihto- ja lämmöntalteenottolaitteita. Huonetiloihin asennettujen laitteiden tyyppi on *MUH Ilmava 120*, joka on laitevalmistaja Valloxin mukaan ollut tuotannossa 1980-luvun puolivälistä vuoteen 2004. Todennäköisintä lienee, että laitteet on asennettu Villa Hagan musiikkiopistoa varten tehtyjen muutostöiden yhteydessä 1980–1990-lukujen vaihteessa.

Vanhoja tulisijoja ei ole säilynyt, mutta joitakin vanhoja hormoneja on paikoillaan; näiden mahdollisesta käytöstä osana nykyistä talotekniikkaa ei ole tietoa. Pohjoislaajennuksen vuoden 1919 osan kellarissa sijaitsevassa lämmönjakohuoneessa on säilynyt kaukolämpöön siirtymisen myötä käyttämättömäksi jäänyt vanha öljykattila.

Kuva 57. Pohjoislaajennuksen ullakkoikkuna

Viereinen sivu: Laajennusosien ullakoilla vanhat ikkunat ovat säilyneet.

Kuva 58. Vanha ovi pohjoislaajennuksen lisäosan sokkelissa

Rumpuopetustilan ovi ja helat ovat todennäköisesti alkuperäiset 1930-luvun lopulta.

Kuva 59. Opetustilaan jälkiasennettu IV- ja LTO-laite
Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 60. Käytävätilaan jälkiasennettu IV- ja LTO-laite
Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 61. IV-putkia 1. kerroksen eteisen katossa
 Jälkiasennettuja IV-keittejä on näkyvillä useissa tiloissa.

TULIPALON SATTUESSA:

1. Huuda kovaan ääneen tieto tulipalosta
2. Tarkista pääseekö poistumisreitit ja poistu rauhallisesti rakennuksesta
3. Soita hätänumeroon 112
4. Noudata viranomaisohjeita

TOMINTAOHJE UHKAAVASSA TILANT

1. Pysy rauhallisena
2. Lukitse lukon ovi ja siirry kauemmas ovesta
3. Pysy lukossa sisällä
4. Soita hätänumeroon 112 ja kerro kuka olet, missä olet ja mitä on tapahtunut
5. Noudata viranomaisohjeita

Kuva 62. Vanha lämpöpatteri

Käytöstä poistunutta LVI-tekniikkaa on kierrätetty lastausoven portaikon eteen jalkarituläksi.

3.2 Piharakennus ja pihapiiri

Villa Hagan pihapiiri koostuu nykyisellään pää-rakennuksesta ja sen pohjoispuolella Asematien varrella sijaitsevasta piharakennuksesta. Piharakennuksen länsipuolella on Villa Hagan puisto ja Virkatien päässä pysäköintialue. Hagan pihapiirin nykyistä puistoa edeltävistä vaiheista on säilynyt havaittavissa vain rakennuksen pohjoispuolella osa tukimuuria ja mahdollisen rampin jäänteitä.

3.2.1 PIHARAKENNUS

Hagan pihapiiristä on säilynyt vain yksi rakennus. Siinä toimii selvitystä tehtäessä antiikkiliike ja työpaja. Piharakennus on puurunkoinen, pystysuuntaisella peiterimalaudoituksella verhoiltu, yksikerroksinen talousrakennus. Rakennus koostuu neljästä osasta: eteläisin ja rungoltaan kapein osa on alkuaan sauna ja pohjoisin, rungoltaan levein osa on ainakin tunnistettavassa muodossaan toiminut tallina. Saunarakennusta on laajennettu tuvalla ja viimeisenä rakennettu väliosa yhdistää

Kuva 63. Piharakennus etelästä nähtynä

Villa Hagan pihapiirin taustalla Kirkkonummen kunnantalo.

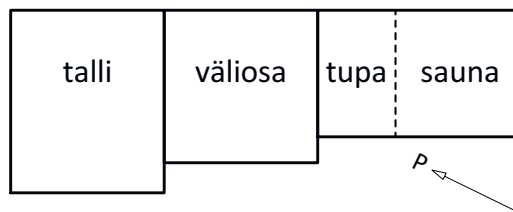

länsijulkisivua porrastaen rakennuksen yhdeksi kokonaisuudeksi. Saunaosa on hirsirunkoinen, muut osat ovat rankarakenteisia.

Rakennuksen eteläpäätyyn on rakennettu puinen porras- ja terassirakenne, joka yhdistää Villa Hagan piha-alueen Asematiehen. Rakennuksen pohjoispäädyssä, aivan kiinni talliosan perustuksissa, kasvaa suurehko vaahtera.

3.2.2 ULKO-OSAT

Rakennus on maalattu punamullalla ja nurkka- laudat sekä ovien ja ikkunoiden vuorilaudat ovat valkoiset. Piharakennuksen katto on vaaleanharmaaksi maalattua konesaumattua peltiä, joskin katon maalauksen kunto on selvitystä tehtäessä sen verran heikko, että yleissävy kääntyy vaaleasta kohti vihertävän ruskeaa. Pohjoispäädyssä oleva saunaosa on harjakattoinen, ja harjalinja jatkuu läpi koko rakennuksen liittyen talliosan aumakattoon sen harjan itäpäädyssä. Länsijulkisivun räystäslinja porrastuu julkisivun tavoin monivaiheisesti. Räystäät ovat alapuolelta punamullalla maalatut avoräystäät. Räystäslaudat ovat valkoiset, vesikourut tummanruskeat, syöksytorvet ruskeat, mutta syöksytorviin tehdyt korjaukset ovat osin maalaamatonta peltiä.

Kuva 64. Pohjakaavio piharakennuksen rakennusosista

Kuva 65. Piharakennuksen kitti-ikkuna

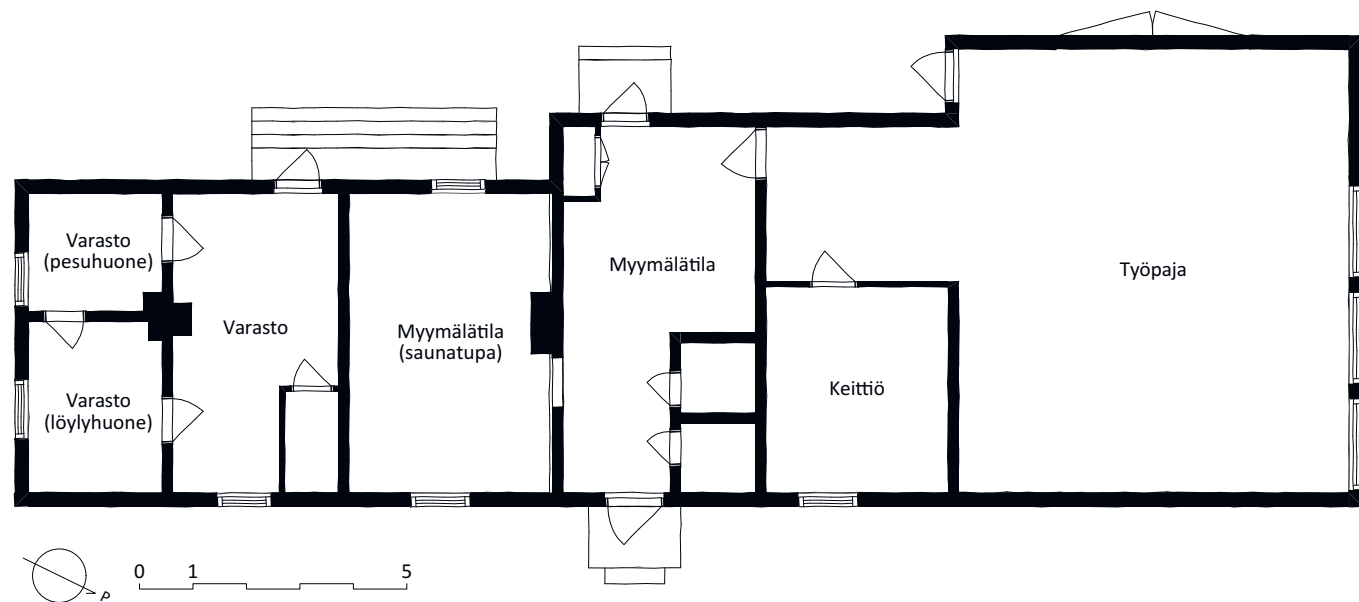
Löylyhuoneen ikkunan puinen karmirakenne rakennuksen eteläpäädyssä.

Kuva 66. Piharakennuksen itäjulkisivua

Saunaosan itäpuolella, Asematien varressa, on sekalainen rivi sähkökaappeja sekä vaahtera.

Kuva 67. Pohjapiirros; piharakennuksen 1. kerros

Ikkunat ovat puurunkoisia, ulospäin avautuvia kitti-ikkunoita ja todennäköisesti alkuperäisiä. Itäpuolen julkisivulle on 2010–2020-lukujen vaihteessa avattu uusi ovi vanhan ikkunan paikalle. Alkuperäiset ovet ja saunapäädyn ullakolle vievä luukku ovat kalanruotopaneloituja ja mustaksi maalattuja puisia umpiovia. Uusi lasiaukollinen ovi mukailee alkuperäisten mustien puurunkoisten ovien tyyliä.

Tilojen nykyinen käyttäjä on selvitystyön yhteydessä kertonut piharakennuksen vanhan julkisivulaudoituksen vaurioituneen 1990–2000-lukujen vaihteessa tehtyjen virheellisten pinnantasausten vuoksi. Maanpintaa oli rakennuksen ympärillä korotettu julkisivun puuosien tasolle, mikä johti kosteuden siirtymiseen maasta lautaverhoiluun. Sitten tilanne on korjattu ja vaurioituneet julkisivuosat uusittu 2010-luvun lopulla. Korjauksen tehnyt eläköitynyt kunnan rakennustarkastaja kertoi hirsirungon säilyneen vaurioitta. Vuorilaudoituksen uusitut osat erottuvat selvästi rakennuksen eteläpäädyssä sekä länsijulkisivulla saunaosan kohdalla.

Kuva 68. Piharakennuksen pohjoispääty

Vanhan talliosan pohjoisen ja lännen puoleiset vanhat ovet on säilytetty julkisivuilla, mutta levytetty sisäpuolelta umpeen todennäköisesti 1900-luvun loppupuolella käytötarkoituksen muututtua useaan kertaan lyhyessä ajassa.

Kuva 69. Piharakennuksen saunatupa

Viereinen sivu: Vanhassa saunatuovassa on esillä antiikki-liikkeen tuotteita.

Kuva 70. Piharakennuksen keittiö

Keittiössä on säilynyt joitakin laitoskeittiön varusteita sekä pintamateriaaleja.

Kuva 71. Piharakennuksen sauna

Saunaosan pinnat ovat säilyneet alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisina.

Kuva 72. Saunatuvan lattiapinta

Puretun kiintokalusteen alta on paljastunut vanhaa lautalattia.

Alkuperäisen saunaosan perustuksena on luonnonkivisokkeli, saunatupa ja muut osat on rakennettu betonisokkelin varaan. Rakennuksen länsijulkisivulla on leveähkö betonirakenteinen porrastasanne, josta on käynti saunaan ja saunatupaan, sekä erillinen betoniporras väliosan sisäänkäyntinä.

3.2.3 SISÄOSAT

Piharakennuksen eteläosassa pinnat ovat säilyneet saunakäytön ajoilta ja ovat puisten rakenteiden osalta valkoiseksi maalattua sisarprofiloitua puupaneelia. Hormit on maalattu valkoisiksi ja lattiat ovat harmaaksi maalattua valubetonia, jossa alkuperäiset kaadot ja lattiakaivot ovat säilyneet. Saunan ja pesuhuoneen varusteet kuten kiuas, pata tai lauteet eivät ole säilyneet.

Saunatuvan, väliosan sekä talliosan sisätiloja on uusittu ilmeisesti 1980-luvulla. Saunatuvan seinät on maalattu siniharmaiksi. Lattiat on päällystetty muovimatolla, jonka alta alkuperäinen laudoitus on saunatuvassa nähtävissä. Saunatuvan katto on valkoiseksi maalattua puupaneelia. Väliosan katto on valkoiseksi maalattua akustoi-vaa kuitulevyä ja talliosan katto rakennuslevyä. Väliosan seinät on maalattu osin siniharmaiksi,

Kuva 73. Piharakennuksen talliosan työpajatila

Talliosan yhtenäisen työtilan ja väliosan rajalla on kevytarkenteinen lasinen tilanjakaja. Talliosan etelänurkan vanhan ulko-oven aukkoon on sisäpuolelle asennettu toinen ovi.

osin valkoisiksi ja osin tiilenpunaisiksi. Väliosassa sijaitsevan vanhan laitoskeittiön kalusteiden rungot ja ovet ovat ajalle tyypillistä laminoitua lastulevyä. Keittiön lattia on muovimattoa ja osa seinistä on laatoitettu.

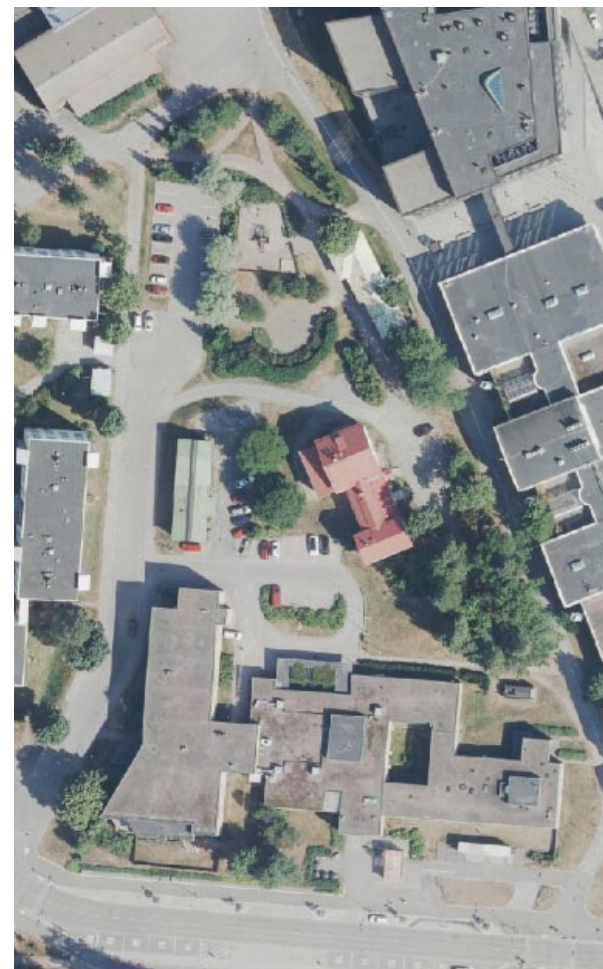
Talliosan seinät ovat valkoiset ja katto valkoiseksi maalattua rakennuslevyä. Välio-ovet ovat valkoisia laakaovia. Talliosan pohjois- ja länsijulkisivuilla ulospäin erottuvat ovet on sisäpuolelta levytetty umpeen. Lisäksi talliosan nurkasta etelään avautuvan alkuperäisen oven oviaukkoon on sisäpuolelle asennettu myös toinen ovi.

3.3 Villa Hagan puisto

Vanhan pihapiirin paikalla rakennuksen pohjoispuolella on nykyään Villa Hagan puisto, rakennettu puistoalue, jossa on punagraniittisten kivimuurien ja istutusten rajaamat oleskelu- ja leikkialueet. Lisäksi alueen länsilaidalla on Virkatien päätteenä pysäköintialue. Suoraan päärakennuksen länsipuolella on parakkimainen, yksikerroksinen puurakennus, jonka alue nykyisessä tonttijaossa kuuluu terveyskeskuk-
selle. Pohjoispuolella pengerrys ja ajoyhteys Villa Hagan pihaan erottavat terveyskeskuksen lisärakennuksen puistoalueen istutuksista.

Kuva 74. Villa Hagan kortteli, karttatuloste 2018
Korttelin eteläpäädyn täyttää terveyskeskuksen rakennus.
Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 75. Ilmakuva Villa Hagan korttelista 2021
Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 76. Villa Hagan puisto huhtikuussa 2023

4. ALUEEN JA TILAN VAIHEET

4.1 Rakennusta edeltävä historia lyhyesti

Vanhin säilynyt merkintä Kirkkonummesta on päivätty latinaksi kauppakirjaan 21.3.1330 (Fleege, 1901, del III). Pitäjän historia ulottuu kuitenkin 1200-luvulle saakka – ja nimi viittaa kirkon keskeiseen merkitykseen osana paikkakuntaa. Varmuudella ei kuitenkaan tiedetä, ajoittuvatko nykyisen kirkon varhaisimmat vaiheet jo tuohon aikaan. (Bonsdorff & Winterhalter, 2019, s. 15.) Kirkon vieritse kulkeva vanhan kuninkaantien Manner-Suomen kattava osa Turusta Viipuriin, *Suuri Rantatie*, on rakennettu luultavasti 1300-luvulla.

Kirkkonummen nykyinen keskusta, ”kirkkonkylä”, on muodostunut vasta 1900-luvulla. Kirkko on aikanaan rakennettu Munkkullan, Finnsbackan ja Gesterbyn kylien väliin. Munkkullan kylä sijaitsi kirkon eteläpuoleisella mäellä jo 1300-luvulla. Kylän kolmesta talosta yksi oli Erlas, jonka maille nykyinen Villa Hagakin on rakentunut. (Fleege, 1901, del III, s. 148–149.)

4.2 Merkittäviä vaihteita ja vuosilukuja

Säilyneistä kuva- ja kartta-aineistoista ei yksiselitteisesti käy ilmi, milloin Erlaksen tilasta sittemmin erotetun Fridhemin, edelleen Hagan, rakentaminen on aloitettu. Myöskään nykyisiä pää- ja piharakennuksia mahdollisesti edeltävistä rakennuksista ei ole tietoa. Vanhoissa, 1700-luvun ja 1800-luvun alun kartoissa erottuu Erlaksen tila ja sen osana nykyinen Hagan pihapiiri. Kallio, jolle Villa Haga on rakennettu, esiintyy nimellä Stegelbacka, Teilimäki (Museoviraston muinasjäännösrekisteri), joka nimensä perusteella voisi viitata paikalla sijainneeseen mestauspaikkaan.

1800-LUKU – ERLAKSEN TILA JA FRIDHEM

Senaatin kartastossa 1870 (Kirkkonummen karttapalvelu) Villa Hagan likimääräisellä paikalla vanhan Upinniementien varressa erottuu rakennuksia, ja vaikka kartan tarkkuus ei mahdollista kovin täsmällistä sijaintien määrittelyä, voidaan kartan tarkkuuden puitteissa nähdä kahden rakennuksen hahmot Villa Hagan tietämillä.

Kirkkonummen karttapalvelussa piharakennuksen valmistumisvuodeksi on merkitty

Kuva 77. Munkkulla, Egokarta 1704, osasuurennos
Villa Hagan alue erottuu tonttikartalta aivan kylän pohjoisimmassa osassa peltoalueena ”Stegelbacka åcker”.

Lähde: Kansallisarkisto (liite 11)

Aggravat af þessum
fundi af mindulla

Nýjalbada
áðr
27300

Ölsv. augn

Lindbada
Gajar

Carta úppá Munkul
la By & Kyrstel-
Gochu Och Rast-
borg Östra Sderad
Af Åhr 1704:

Västtr adron
fångfall

Munkulla

209200

244700

Östr adron

Nýjalbada
4500
10000
7700

qvind
Kulla Rån
af þessum Rast-
Gochu öfverby af
Mindulla

Östlönstang

1870. On mahdollista, että tämän vuosiluvun lähde on nimenomaan edellä mainittu kartta. Vastaavasti karttapalvelu tarjoaa päärakennukselle valmistumisvuotta 1920, mikä liittyynee tuolloisiin liikerakennuskäytön muutostöihin ja on siten katsottava virheelliseksi (karttapalvelu esittää myös Kirkkonummen keskiaikaisen kirkon valmistumisvuodeksi 1920).

Villa Hagan varhaisimmat osat on rakennettu sen ollessa osa Erlaksen tilaa. Tarkasta rakennusvuodesta ei ole tietoa, mutta rakennuksen vanhin osa ajoittuu varmasti 1800-luvulle ja on Fridhem-nimisenä erotettu Erlaksen tilasta vuonna 1901. Erlaksen tilan omistushistoriaa on *Kyrkslätt förr och nu* -kirjassa luetteloitu 1500-luvulle saakka. (Fleege, 1901, del III, s. 149–150.) *Folkvännens*-lehdessä (6.7.1886, s. 4) ilmoitetaan Erlaksen tilan vuosina 1874–1882 omistaneen Emilia Zettenströmin irtaimiston huutokaupasta Munkkullan Fridhemissä.

Fridhemin roolista osana Erlaksen tilaa ei ole tarkempaa tietoa; sijainti parin sadan metrin päässä Munkkullan mäestä tarkoittanee, ettei kyseessä ole ollut suoraan kantatilan pihapiiriin kuulunut rakennus, vaan mahdollisesti torppa tai kiinteistöeläkkeenä käytetty niin kutsuttu *syytinki*. Jälkimmäistä mahdollisuutta tukee kantatilan

entisen omistajan Emilia Zettenströmin omaisuuden kauppaaminen juuri Fridhemissä. Niin ikään rauhaan viittaavan nimen voi ajatella sopivan syytingille, joskin se on nimenä ollut varsin yleinen; lähin toinen Fridhem löytyy runsaan kilometrin päästä kirkon pohjoispuolelta.

1900-LUVUN ALKU – FRIDHEMISTÄ VILLA HAGAKSI

Fridhem erotettiin Erlaksen tilasta vuonna 1901 (Backman, 1991, s. 111). Ensimmäiset maininnat huvilan laajentamisesta ajoittuvat samaan yhteyteen. Huvilan ostanut K. E. Hoffman paitsi laajensi huvilaa, harjoitti myös monenlaista toimintaa rakennuksessa. Tietävästi talossa pidettiin ainakin kärejä ja maamiesseuran kokoontumisia, mikä viittaa siihen, että rakennuksessa on ollut jo Hoffmanin aikaan jonkinlainen suuri sali. Ilmeisesti Hoffman perusti Villa Hagaan myös ensimmäisen kaupan, jonka toimintaa hänen jälkeensä jatkoi jonkin aikaa karjalainen Milonoff. (Jansson, 1930, s. 181.) Kuitenkin jo 12.10.1907 Veckobladetissa julkaistussa kuulutuksessa Hoffmanin jälkeen jäänyt irtaimisto ilmoitetaan myytäväksi, ja ilmeisesti tämän jälkeen Villa Haga siirtyi K. J. Römanin omistukseen.

Kuva 78. Munkkulla, Karta öfver åker ock äng 1762–1763, osasuurennos

Kylän rajalla kulkeva ”Kyrkväg” ohittaa Hagan alueen, jossa Stegelbacka peltojen viereen on kuvattu myös kalliota.

Lähde: Kansallisarkisto (liite 12)

TA
ANG
ärad och
år 1763 af

1917–1944 – LIIKERAKENNUS

Villa Hagasta tuli varsinaisesti liikerakennus, kun Kyrkslätt handelslag osti Hagan K. J. Römanilta osuuskunnan pääliikkeeksi vuonna 1917 (Backman, 1991, s. 111). Liiketoiminta laajeni myös Hagan piharakennuksiin; vanhan sivurakennuksen kellariin avattiin lihakauppa vuonna 1927 ja

vuonna 1929 rakennettiin uusi kaksikerroksinen piharakennus varastoksi. Rakennuksessa on toiminut myös postikonttori sekä kuvalähteiden (kuvat 4, s. 8; 79, s. 70; 81, s. 72) perusteella useilla eri nimillä pankkeja, ainakin Unionbanken, Lantmannabanken (Galtat, 2012, s. 147) ja Helsingforsbank.

Kuva 79. Villa Haga vuonna 1918

Tiettävästi varhaisimmassa kuvassa Villa Hagasta saksalaiset sotilaat kulkevat vanhaa Upinniementietä Helsingin valtauksen yhteydessä.

Kuva: Finna

Kuva 80. Munkkulla, Karta öfver egorne 1828, osasuurennos

Munkkullan kylän talot on esitetty huomattavan tarkasti varhaisempiin karttoihin verrattuna. Stegelbackan, tulevan Fridhemin, alueelle ei ole kuvattu rakennuksia.

Lähde: Kansallisarkisto (liite 13)

Finsbacken. Kapelläng.

- Bostalls

Agor - hax - emot.

Kindersby

Agor

Eperby

Agor are

harem

Kuva 81. Handelslagin henkilöstöä ja johtokuntaa Villa Hagan edustalla vuoden 1930 tietämillä

Eturivissä kolmantena vasemmalta on Einar Råbergh ja äärimmäisenä oikealla tyttärensä Brita Maria (s. 1921). Oikeanpuoleinen (itäjulkisivun pohjoisempi) portaikko vaikuttaa puurakenteiselta. Handelslagin oven yläpuolella lukee pienessä kyltissä *A/B Unionbanken*, jonka toiminta ajoittuu 1920–1930-luvuille. Toisen oven yläpuolella lukee postitoimisto ja postisäästöpankki och samma på svenska.

Kuva: Einar Råberghin arkisto / Arkivalia

Kuva 82. Senaatin kartasto 1870

Kirkon seutu 1800-luvun lopulla. Villa Hagan tietämillä erottuu kahden rakennuksen hahmot. Karttaan on ilmeisesti jälkikäteen piirretty 1900-luvun alussa valmistuneen junaradan linjaus.

Lähde: Kirkonummen karttapalvelu

Kuva 83. Kirkkonummen kartta 1943

Kirkon ympärille Suuren Rantatien varteen on alkanut syntyä keskustamaista asutusta.

Lähde: Maanmittauslaitos

1944–1955 – PORKKALAN PARENTEESI

Porkkalan alue Kirkkonummen keskusta mukaan lukien vuokrattiin Neuvostoliitolle Moskovan välirauhan ehtona vuonna 1944. Vuokra-ajan oli määrä kestää 50 vuotta, mutta se päättyi jo vuonna 1956. Kirkkonummen keskustassa toimi parenteesin ajan Porkkalan tukikohdan esikunta (Silvast, 1991), mutta Villa Hagan roolista ei ole tarkempaa tietoa.

Parenteesiajan arkistolähteitä ei ole säilynyt. Myös parenteesia edeltävän ajan tiedot ovat rajallisia; yhteinäiset arkistojäljet parenteesia edeltävältä ajalta nykypäivän ovat vähäisiä. Villa Haga kuitenkin säilyi monista muista alueen rakennuksista poiketen vuokra-ajan yli jokseenkin muuttumattomana ja verrattain hyväkuntoisena, pääosin 1920-luvun hahmossaan.

Kuva 84. Ilmakuva parenteesiajan jälkeen

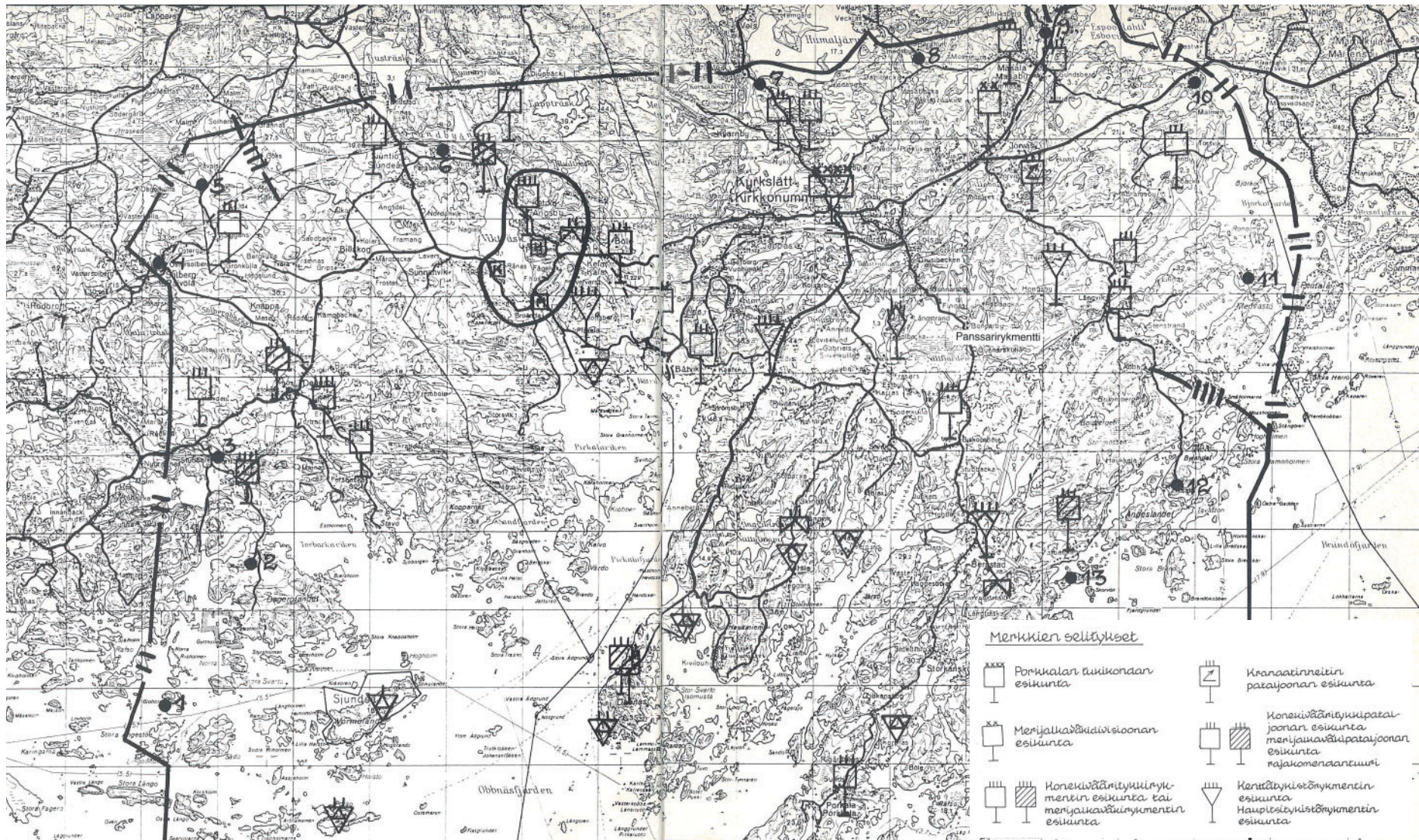
Asemanseutu ilmakuvaattuna vuokra-ajan päättyttyä 1954–1956.

Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 85. Porkkalan tukikohta

Ote Porkkalan tukikohtaa kuvaavasta taktisesta kartasta. Tukikohdan esikunta sijoittuu Kirkkonummen keskustan alueelle.

Lähde: Silvast, 1991

1950–1960 LUKU – ASUINTALO

Villa Hagan asuinkäytöstä ei ole säilynyt aineistoa. Oletettavasti asuinkäyttö on seurannut parenteesiajan käyttöä – joskin muutos- ja kunnostustöitä on todennäköisesti jouduttu tekemään kuten vuokra-ajan jälkeen alueen rakennuskannalle muutenkin. Nykyisen vuoden 2011 asemakaavan mukaan rakennukseen on mahdollista sijoittaa neljä asuntoa. Rakennuksen koon ja moninaisen tilarakenteen huomioiden vaikuttaa kuitenkin todennäköiseltä, että tarvittaessa siihen olisi ollut mahdollista sijoittaa useampikin asunto – sikäli kuin asuminen ei ole ollut esimerkiksi asuntopulan vuoksi asuntolamuotoista tai muuten tavanomaisesta asuntojärjestyksestä poikkeavaa.

1972–1989 – KUNNAN TOIMISTOJA JA KOULU

Kirkkonummen kunta osti Villa Hagan vuonna 1972 (Backman, 1991, s. 111). Alkuun rakennuksessa oli kunnan toimistoja ja tämän jälkeen peruskoulun tiloja. Peruskoulukäytön ajalta on säilynyt suunnitelma vuodelta 1983 rakennuksessa sijainneen talonmiehen asunnon muuttamisesta opetustilaksi. Vaikka suunnitelma on laadittu rakennuksen muodon kannalta osin

epätarkasti, siitä on mahdollista havaita, miten tilat oli järjestetty koulukäyttöön.

Vuonna 1990 Villa Hagasta laadittiin kuvaus Museoviraston ylläpitämään Suomen rakennuskulttuurin yleisluetteloon (liite 02). Kuvauksen mukaan rakennuksesta oli tehty purkupäätös vuonna 1984. Saman kuvauksen mukaan rakennuksen julkisivut myös maalattiin nykyasuunsa vuonna 1988.

1989 – KIRKKONUMMEN MUSIIKKIOPISTO

Koulukäytön jälkeen Villa Haga siirtyi Kirkkonummen musiikkiopiston käyttöön. Tässä yhteydessä rakennuksen sisätiloja muokattiin koulukäytöstä paremmin pienryhmä- ja yksilöopetukseen perustuvaa musiikkiopistotoimintaa palveleviksi. Tämän viimeisen toiminnallisen muutoksen jälkeen sisätiloissa on tehty vain pienimuotoisia muutoksia huonejärjestykseen.

Villa Hagan ikkunat remontoitiin vuosituhannen vaihteessa ja katto vuonna 2015. Normaaliin kiinteistön ylläpitoon liittyvinä toimenpiteinä on näiden lisäksi uusittu ja korjattu yksittäisiä ovia ja esimerkiksi suljettu ryömintätilojen luokkuja ilki-vallan estämiseksi.

Kuva 86. Kirkkonummen kartta 1975

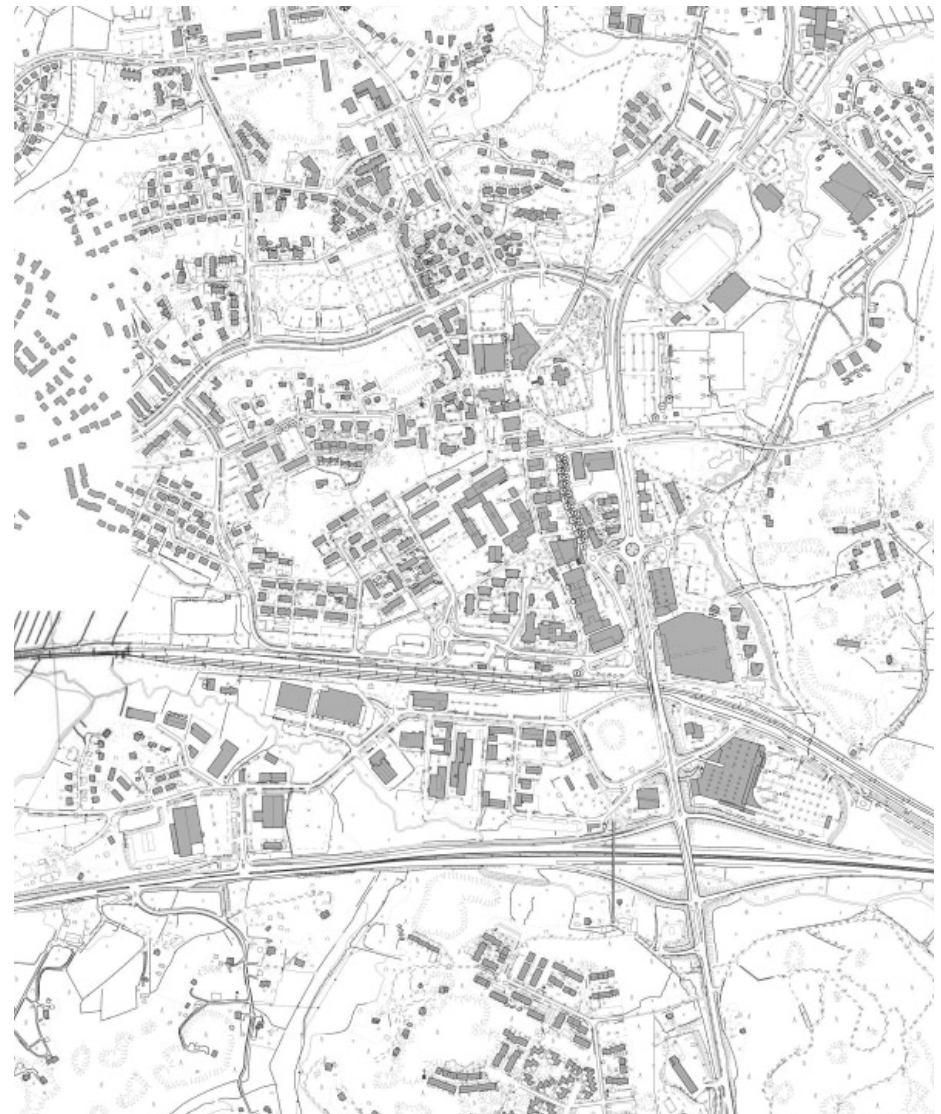
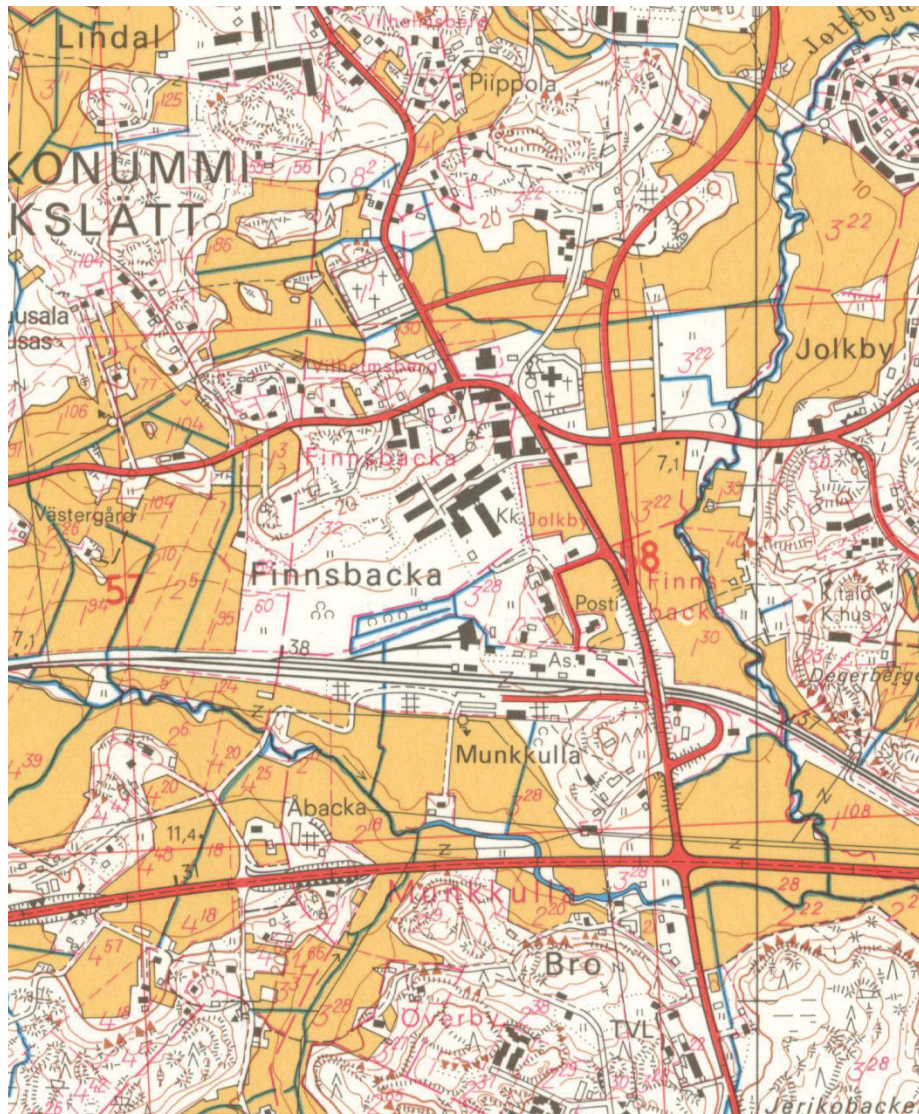
Kirkon ja Kirkkotorin ympärille on muodostunut liikeykskusta ja sen eteläpuolelle koulukeskus. Uusi tielinjaus etelään kulkee Munkkullan itäpuolitse.

Lähde: Maanmittauslaitos

Kuva 87. Kantakartta 2023

Kirkkonummen keskusta-alueen rakennuskanta on kasvanut voimakkaasti 1900-luvun lopulta alkaen ja saman suuntainen kehitys näyttää jatkuvan edelleen.

Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

4.2.1 PIHARAKENNUS

Ainoa säilynyt piharakennus koostuu neljästä osasta: vanhasta saunasta ja siihen liittyvästä saunatuvasta, talliosasta ja näitä yhdistävästä väliosasta. Rakennuksen valmistumisvuodeksi on kunnan tietojärjestelmässä merkitty 1870, mutta eri osien valmistusajankohdista ei ole tarkempaa tietoa. Tätä selvitystä tehtäessä koko rakennus on saman toimijan, *Sinikan Puu ja Muu*, käytössä. Antiikkityöpajan lisäksi yrittäjällä on tiloissa *Pieni Antiikki-kauppa Harakka*.

Arkistojäljet säilyneen piharakennuksen aikaisemmista vaiheista ovat osin epäselviä, koska pihapiiriin kuuluneita ja sittemmin hävinneitä rakennuksia on asiakirjoissa kutsuttu myös piharakennuksiksi. Esimerkiksi Kunnanhallituksen päätös ”Hagatalon ulkorakennuksen luovuttaminen musiikkiopiston käyttöön” vuodelta 1989 (liite 03) liittyy todennäköisesti vuoden 1993 jälkeen palaneeseen suureen piharakennukseen eikä säilyneeseen piharakennukseen, jossa päätoksenteon aikoihin on toiminut kunnan työntekijöiden ruokala (kuva 94, s. 86). Näin

ollen piharakennuksen vaiheista ei ole muodostettavissa yhtä selkeää kronologiaa kuin päärakennuksesta.

Kuvalähteen perusteella sen sijaan voidaan sanoa varmasti, että säilyneessä piharakennuksessa on toiminut rautakauppa (kuva 90, s. 81) – ja edelleen että rautakaupakäytön jälkeen, vuonna 1980, koulukeskuksen yhteydessä toimivalle pääkirjastolle tarjottiin ”vajaan sadan neliön lisätila entisestä rautakaupasta eli Hagan huvilan ulkorakennuksesta” (Favorin, 2006, s.122). Uusi pääkirjasto valmistui vuonna 1982, joten tämä käyttö jäi ilmeisen lyhytaikaiseksi. Todennäköisesti kirjaston väistyttyä tilasta se toimi erityisopetuksen käytössä samalla, kun koulun muut toiminnot olivat päärakennuksessa. Opetuskäytön päätyttyä rakennus muutettiin ruokalaksi. Ruokalakäytön jälkeen piharakennuksen talliosa on todennäköisesti toiminut kunnan varastona ja ollut muun rakennuksen tapaan jonkin aikaa tyhjillään, kunnes rakennus vuokrattiin nykyiseen käyttöönsä 2010-luvun lopulla.

Kuva 88. Piharakennuksen länsijulkisivu

Kaikista piharakennuksen osista on käynti länteen, vanhan pihapiirin puolelle.

Sauna

Vanhan saunan pesutilat ja löylyhuone toimivat antiikkiliikkeen varasto- ja aputiloina ja ovat tätä ennen olleet tiettävästi kunnan varastokäytössä. Alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaavien materiaalien ja kunnan perusteella voidaan olettaa, ettei tiloilla ole ollut välillä muita erityisiä käyttötarkoituksia.

Saunaa on laajennettu pohjoiseen saunatuvalla arviolta 1930-luvulla. Päärakennuksen ollessa parenteesiajan jälkeen asutokäytössä sauna on ollut vielä asukkaiden käytössä. Vuodelle 1990 päivätyssä pohjapiirustuksessa (kuva 94, s. 86) saunaosan tiloja ei ole nimetty, mutta kiuas ja pukuhuoneen tulisija tai pata on esitetty paikoillaan.

Talli

Talliosassa toimii selvitystä tehtäessä entisöinti- ja puutyöpaja. Vuoden 1990 piirustuksissa tila on kunnan työntekijöiden ruokala. Tätä ennen rakennuksen suurin yhtenäinen tila lienee toiminut edellä mainitun rautakaupan myymälänä sekä kirjaston varastona.

Väliosa

Väliosan vaiheista ei ole täsmällistä tietoa. Vuoden 1990 pohjapiirustuksessa esitetty laitoskeittiö on pääpiirteissään säilynyt. Luultavasti viimeistään ruokalaksi muuttamisen yhteydessä väliosa on liitetty vanhaan talliosaan näiden välistä seinää avaamalla ja korottamalla talliosan lattiaa väliosan lattian tasalle. Lattian nykyinen muovimatto lienee tuolta ajalta. On pidettävä mahdollisena, että väliosa on tätäkin ennen ollut ensisijaisesti talliosan jatkeena. Esimerkiksi edellä mainittu kirjastolle tarjottu ”vajaan sadan neliön lisätila” vastaa melko tarkalleen talliosan ja väliosan keittiönpuoleisen tilan yhteenlaskettua pinta-alaa.

Kuva 89. Piharakennuksen pohjoispääty

Kuva 90. Upinniemen varusmiehet marssivat Asematiellä

Merivoimien marssimuodostelma kääntymässä Asematieltä Kirkkonummen koulukeskuksen pihaan. Taustalla Villa Haga piharakennuksineen. Säilyneen piharakennuksen katolla sekä itäjulkisivulla on rautakaupan kyltti, josta erottuvat sanat "Rauta" ja "Järn". Taustalla oikealla on terveyskeskuksen alta sittemmin purettu taitekattoinen *Apteekin talo*.

Kuva on ajoittamaton; oikeassa reunassa näkyy vuonna 1965 valmistunut kirjastorakennus, mutta vuonna 1980 valmistunut koulukeskuksen ruokalarakennus ei vielä ole rakenteilla.

Kuva: Tuntematon / Kirkkonummen kulttuuritoimi

5. RAKENNUSVAIHEET JA SÄILYNEISYYT

Villa Hagan eri vaiheiden rakenteiden säilymisestä on tietoa niukalti. Rakennus on läpikäynyt niin paljon muutoksia niin pitkällä aikavälillä, että esimerkiksi väliseinien ajoittaminen on käytännössä mahdotonta ilman rakenteiden avaamista. Selvitystyötä tehtäessä on käytettävissä ollut piirustukset kahdesta muutosvaiheesta, vuosilta 1983 ja 1989–1990. Näiden perusteella on mahdollista saada tietoa lähinnä nykyiseen tilajärjestykseen johtaneista vaiheista, käytännössä 1900–1970-lukujen huonejaoista on mahdollista esittää ainoastaan arvauksia.

Tukeutumalla varhaisvaiheiden osalta talonpoikaisrakentamisen perusratkaisuihin sekä 1800–1900-lukujen vaihteen huvila-arkkitehtuurin periaatteisiin saadaan lähtökohta, jota täydentävät rajalliset havainnot esimerkiksi tulisijojen paikoista ja kattotuoleista. Varsinaisia vanhoja tilajärjestyksiä ei näillä tiedoilla kuitenkaan ole mielekästä pyrkiä kattavasti esittämään. Tässä selvityksessä esitetty säilyneisyys perustuu kunkin rakennusvaiheen oletettuihin kantaviin rakenteisiin ja säilyneiden rakenteiden ja niiden fragmenttien sijainteihin.

Rakennuksen historian selkeästi erottuvista rakennusvaiheista käytetään tässä selvityksessä nimityksiä varhaisvaihe, huvilavaihe ja liikerakennusvaihe. Liikerakennusvaiheen jälkeisillä käyttötarkoituksilla on ollut verrattain vähän vaikutusta rakennuksen hahmoon. Vastaavasti piharakennuksen ajallisesti vaikeammin erotettavista rakennusosista käytetään tunnettuihin käyttötarkoituksiin perustuvia nimityksiä *sauna*, *saunatupa*, *väliosa* ja *talli*.

Sisätilojen muutoksista ennen 1980-lukua ei ole löytynyt tietoja. Tunnettujen käyttövaiheiden perusteella voidaan olettaa, että merkittäviä muutoksia rakennuksen sisätiloissa on tehty 1920-luvun liiketilamuutosten jälkeen ainakin 1950–1960-luvun taitteessa, kun rakennus on muokattu parenteesiajan jälkeen asuntokäyttöön, ja toimistokäytön jälkeen 1970-luvun lopulla rakennuksen siirtyessä koulukäyttöön, sekä viimeisimpänä 1980–1990-lukujen vaihteessa, kun tilat siirtyivät musiikkiopiston käyttöön.

5.1 Huomioita säilyneisyydestä

Villa Hagasta on pidetty hyvää huolta ainakin säilyneiden ja tunnistettavien rakenteiden osalta. On syytä olettaa, että sisätilojen ulkoaoasu on kokonaisuudessaan musiikkiopistotoiminnan alkamisen ajalta,

1990-luvun alusta. Tätä edeltänyt koulukäyttö ja sen edellyttämät muutokset ovat luonnollisesti saattaneet luoda lähtötilanteen, jossa esimerkiksi seinä- tai kattopintojen levytys on ollut valmiina olemassa ja näiden kunnostus tai uusiminen on siten ollut luonteva ratkaisu. Yksiselitteisesti tällaista jatkuvuutta ei kuitenkaan voida nykyisistä tiloista tunnistaa.

Historiallisen tutkimuksen kannalta hyvän huolenpidon käänköpuolena on, että huolellinen remontointi ja ylläpito ovat suurelta osin häivytäneet tai vähintään kätkenneet varhaisempien vaiheiden ja käyttötarkoitusten merkit rakennuksesta uudempien rakenteiden ja pintojen alle. Luvussa 3. läpikäyty nykytilanne käsittää siten pääosiltaan myös säilyneisyyteen liittyvät havainnot, joita seuraavien kappaleiden huomiot täydentävät.

5.1.1 SISÄTILAT

Käyttöä tukevasta ylläpidosta huolimatta pitkän yhtäjaksoisen musiikkiopistokäytönkin jäljet luonnollisesti näkyvät tilojen kunnossa, vaikka pääasiallisesti yleisilme onkin siisti. Paikallisten korjausten merkkejä on havaittavissa esimerkiksi lattian muovimattojen korjauspalojen sekä yksittäisten purettujen väliseinien ja kiintokalusteiden jättämien jälkien muodossa. Niin ikään verraten uusien,

Kuva 91. Vanha kynnys uudessa oviaukossa

Pohjoislaajennuksen toisen kerroksen opetustilan ovessa on uuden karmin osana säilynyt vanha kynnys messinkilistoineen. Lattiapintojen korkoero viittaa eroihin rakenteissa ja/ tai useaan päällekkäiseen pintamateriaaliasennukseen.

Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 92. Uusia kattorakenteita ja puhallusvillaa pohjoislaajennuksen ullakolla

vuosituhannen vaihteen tiedämiltä peräisin olevien, ikkunoiden muoviset helat ovat jo monin paikoin hapertuneet ja murentuneet.

Ensimmäisen ja toisen kerroksen osalta sisätiloissa on musiikkiopistoa edeltävältä ajalta säilynyt vain yksittäisiä fragmentteja kuten pohjoislaajennuksen lisäosan pinkopahvikatto (kuva 29, s. 34) ja vanhoja kynnyksiä joissakin toisen kerroksen oviaukoissa.

5.1.2 JULKISIVUT

Vuonna 1990 Villa Hagasta laadittu kuvaus Museo-viraston rakennuskulttuurin yleisluetteloon (liite 02) kertoo: ”Kesällä 1988 seinät maalattiin vaaleiksi ja vuorilaudat tummiksi. (...) Haaga oli myös ennen vuokra-aikaa maalattu tällä tavoin.” Kuvauksessa ei kerrota lähdettä tiedolle parenteesiaikaa edeltävästä värityksestä, mutta esimerkiksi vuodelta 1938 olevassa postikorttimaalauksessa (kuva 139, s. 120) Villa Haga on kuvattu keltasävyiseksi; näin ollen oletusta voidaan pitää uskottavana. Tietävästi julkisivujen vanhoja maalikerroksia ei ole tutkittu, mutta vaikka rakennuksen nykyisen julkisivuväriytyksen voisi ajatella joskeinkin vastaavan 1900-luvun alun tilannetta, ei sen osalta kuitenkaan ole mielekästä puhua ”säilymisestä”.

Ikkunaremontin ja vuoden 2015 kattoremontin lisäksi suuria tai kokonaisvaltaisia remontteja ei musiikkiopistokäytön aikana tiettävästi ole tehty. Pohjoislaajennuksen ullakolla tehtyjen havaintojen perusteella (vrt. 3.1.8) vesikatto ja sen tukirakenteet ullakoilla on suurimmaksi osaksi uusittu viimeisimmän remontin yhteydessä. Ullakkotiloissa päätyseinien ikkunat ja laudoitus tukirakenteineen ovat kuvalähteiden perusteella säilyneet alkuperäisinä. Yläpohjarakenteiden säilyneisyydestä ei ullakolle tehdyn puhallusvillatäytön vuoksi ole tietoa.

Ikkunat ovat ullakko-osia lukuun ottamatta vuosituhannen vaihteen remontin perua. Ikkunoiden vuorilaudat sen sijaan vaikuttavat olevan tätä vanhempia, mahdollisesti ainakin osin alkuperäisiä. Uusituissa ikkunoissa myös karmijärjestys poikkeaa monin paikoin vanhoissa valokuvissa näkyvistä.

Räystäsrakenteet yksittäisiä kukkopuita lukuun ottamatta (kuvat 43 ja 44, s. 44) ovat vuoden 2015 kattoremontin aikaisia. Muilta osin julkisivuverhoiluja on ilmeisesti uusittu tarpeen mukaan, mutta todennäköisesti laudoituksessa on säilynyt alkuperäisiä osia, joista olisi mahdollista tutkia julkisivuväriytyksen vaihteita ja sävyjä.

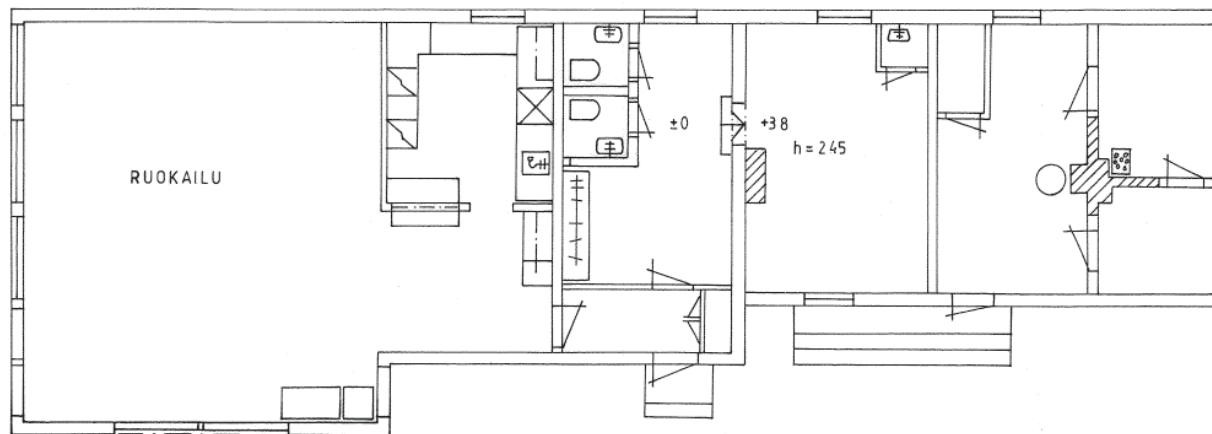
Kuva 93. Uusitun katon räystäitä Villa Hagan itäpuolelta.

5.1.3 PIHARAKENNUS

Piharakennuksen talli- ja väliosan sekä saunatuvan materiaalit ajoittuvat kutakuinkin päärakennusta vastaavasti. Vuoden 1990 suunnitelma kuvaa talliosan muutettuna ruokalakäyttöön, jonka yhteydessä oletettavasti myös väliosan laitoskeittiö on valmistunut. Saunatuvan käyttötarkoitusta ei suunnitelmassa ole yksilöity, mutta se on avoimella portaalla yhdistetty väliosan aulatilaan. Päärakennusta vastaavasti merkit varhaisemmista pinta- ja muista rakenteista ovat saunatuvan kattopanelointia lukuun ottamatta vähissä. Varsinainen sauna pesutiloineen on sen sijaan säilynyt arviolta 1930-luvun asussaan, vaikkakin kiuas, lauteet ja muut varusteet ovat hävinneet.

Villa Hagasta poiketen piharakennus on yhtäjaksoisesti säilyttänyt alkuperäisen punamullatun julkisivunsa sekä vanhat ikkunat ja ovet – pois lukien itäjulkisivun uusi vanhan ikkunan paikalle rakennettu liiketilan sisäänkäyntiovi. Talliosan vanhoja ovia on tarpeetomina levytetty umpeen sisäpuolelta, mutta ne on säilytetty osana julkisivua jokseenkin alkuperäisinä.

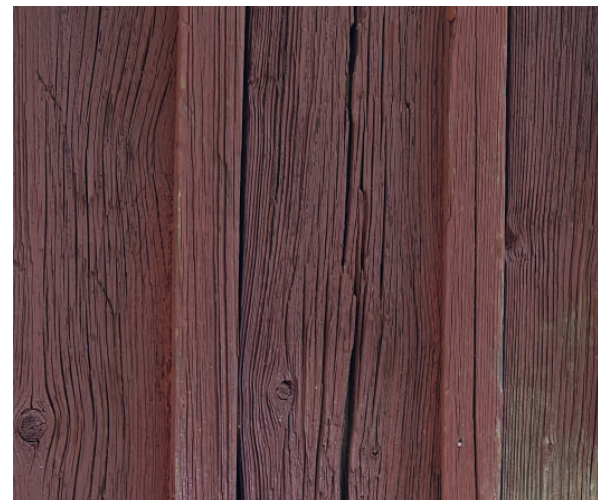

Piharakennuksen voidaan sanoa säilyttäneen julkisivunsa asussa, jossa ne ovat viimeistään 1930-luvulla kaikkien rakennusvaiheiden valmistumisen jälkeen olleet. Ilmeisesti myös peltikatto on tältä ajalta – ja tilan nykyisen käyttäjän mukaan virttyneestä maalipinnastaan huolimatta varsin hyvässä kunnossa.

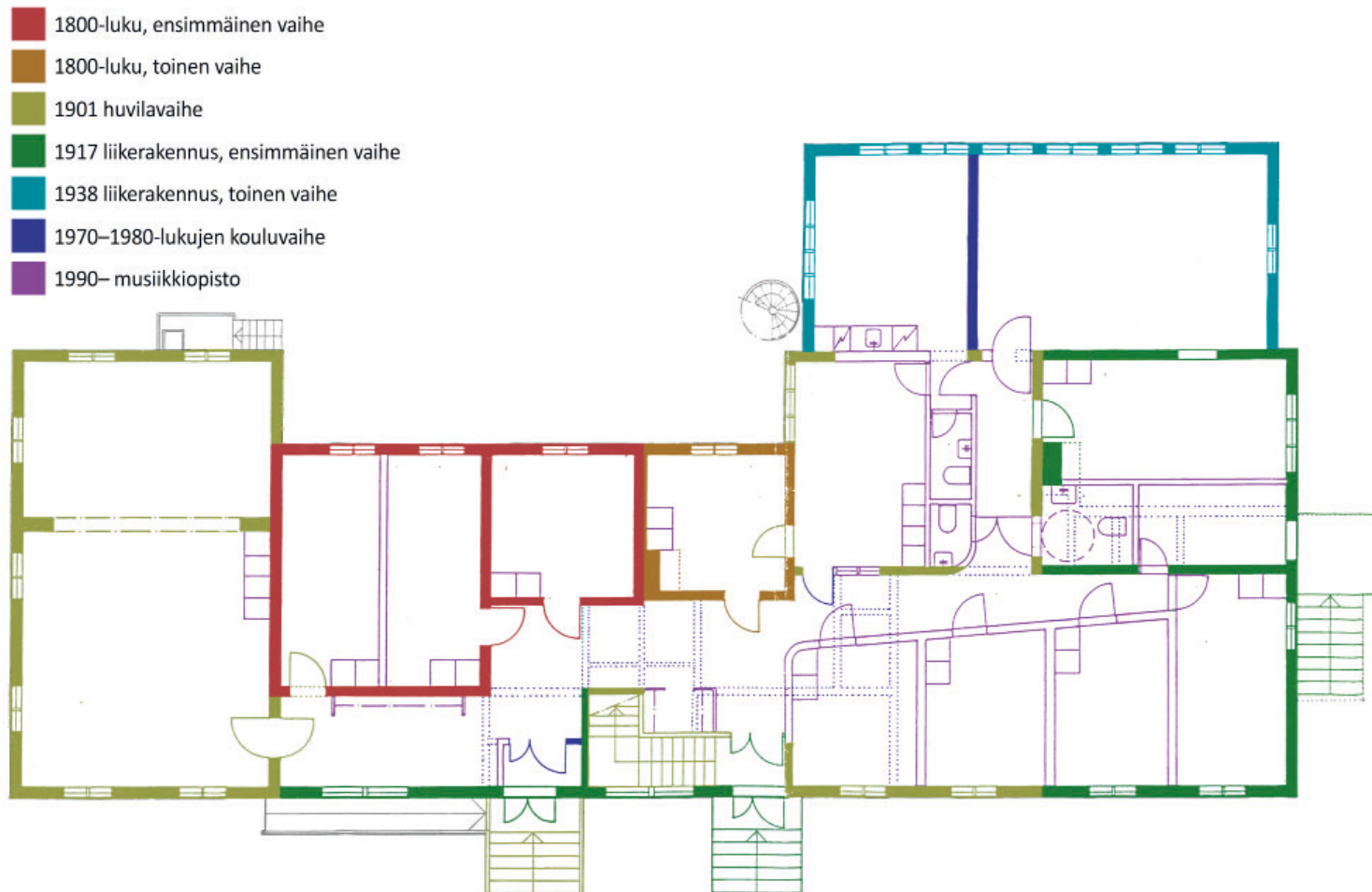
Kuva 94. Piharakennuksen vuoden 1990 pohjapiirros (liite 10)

Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta

Kuva 95. Piharakennuksen julkisivuverhoilua

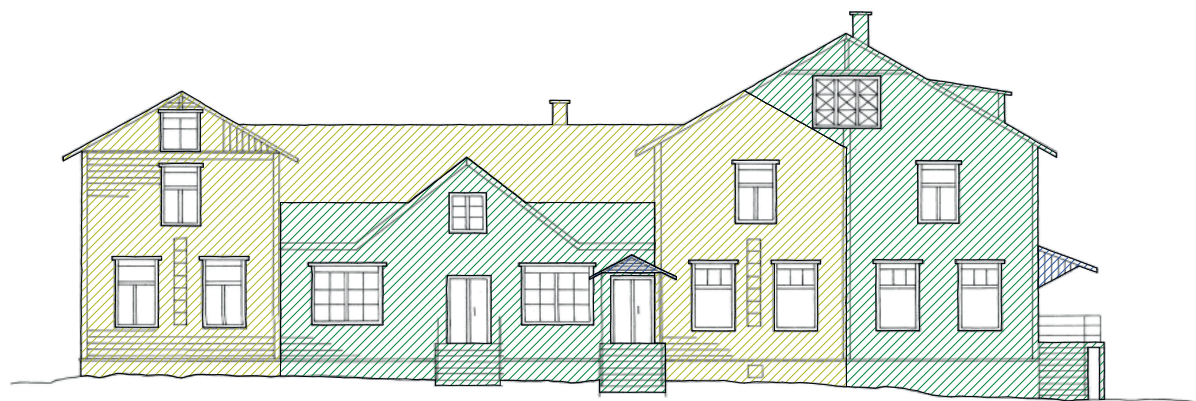
5.2 Rakennusvaihekaaviot

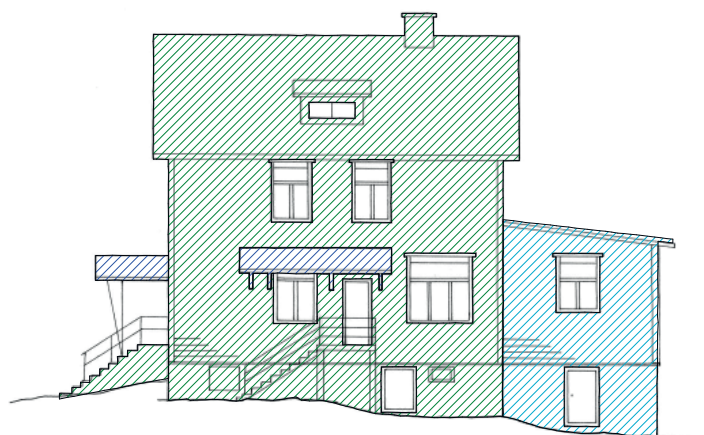
Kuva 96. Rakennusvaihe- ja säilyneisyyskaavio, 1. kerros

Villa Haga, rakennushistoriaselvitys

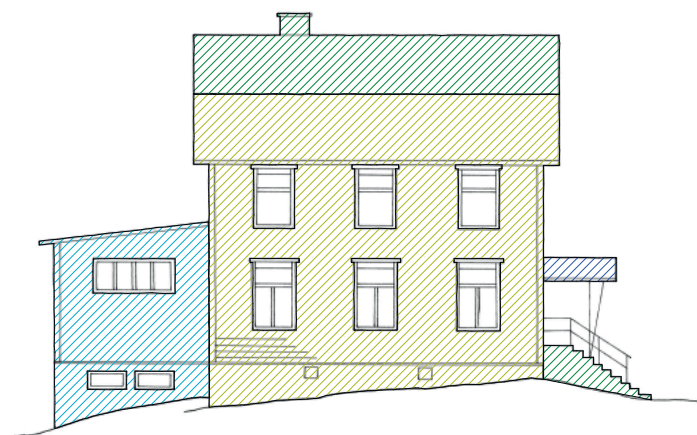
- 1800-luku, ensimmäinen vaihe
- 1800-luku, toinen vaihe
- 1901 huvilavaihe
- 1917 liikerakennus, ensimmäinen vaihe
- 1938 liikerakennus, toinen vaihe
- 1970–1980-lukujen kouluvaihe

JULKISIVU ITÄÄN

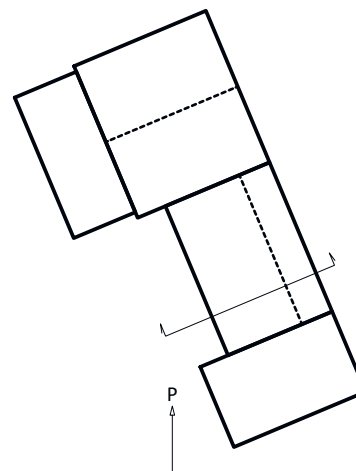
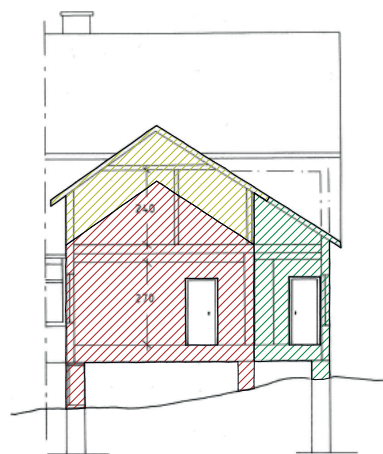
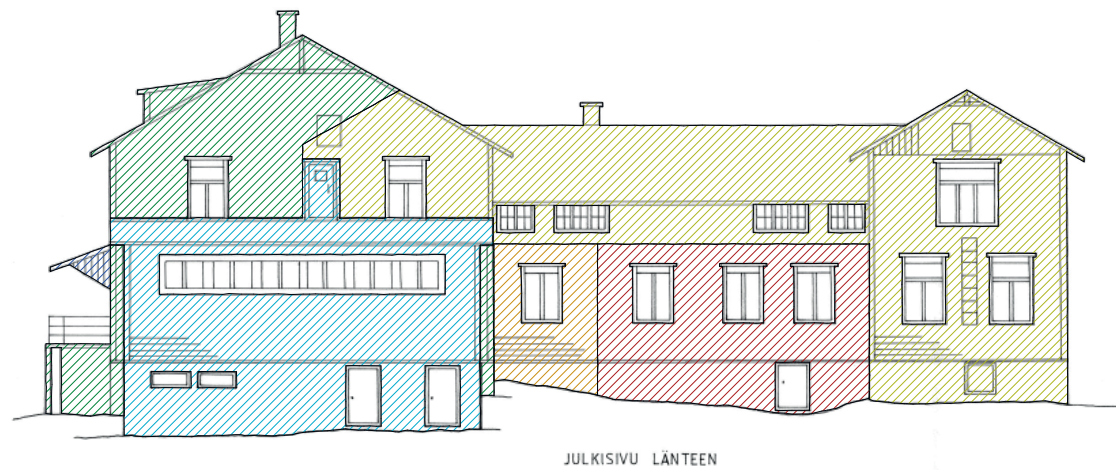
PÄÄTY POHJOISEEN

PÄÄTY ETELÄÄN

Kuva 97. Rakennusvaihekaavio – pohjois-, itä- ja eteläjulkisivu

- 1800-luku, ensimmäinen vaihe
- 1800-luku, toinen vaihe
- 1901 huvilavaihe
- 1917 liikerakennus, ensimmäinen vaihe
- 1938 liikerakennus, toinen vaihe
- 1970–1980-lukujen kouluvaihe

Kuva 98. Rakennusvaihekaavio – länsijulkisivu ja keskusosan leikkaus

5.3 Rakennusvaiheet ja niiden tunnistaminen

5.3.1 VARHAISVAIHEET – HIRSITUPA

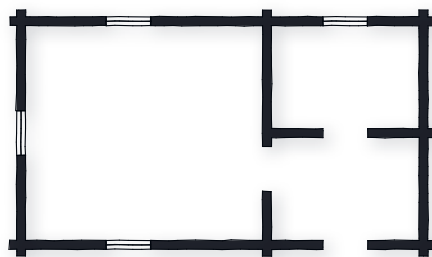
Keskusosan rakennusvaiheita on myöhempien kerrostumien alta vaikea yksiselitteisesti hahmottaa tai käytettävissä olevan aineiston avulla todentaa. Myöhempien muutossuunnitelmien pohjapiirustuksista ja näkyvillä olevista rakennosista on kuitenkin havaittavissa merkkejä, joiden perusteella varhaisimpia rakennusvaiheita voidaan spekuloida. Osin merkit ovat säilyneet tunnistettavissa vielä nykyisessäkin tilajaossa.

Vuonna 1989 laadituissa luonnospirustuksissa on purettaviksi merkityistä seinistä mahdollista tunnistaa perinteisen yksittäistuvan

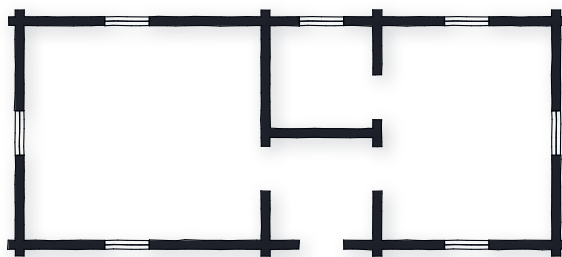
pohjakaava (kuva 96, s. 87). Havaintoa tukee länsijulkisivun kivijalka, josta löytyy sijaintinsa ja muotonsa puolesta mahdollinen vanha nurkkakivi. Mikäli tämä on rakennuksen vanhin osa, on rakennusta jatkettu pohjoiseen kahden lisäkamarin (tai toisen tuvan) verran jossakin vaiheessa 1800-lukua, ennen Fridhemin aikaa. Keskusosan jatkamiseen viittaa myös säilyneissä kamareiden seinälinjoissa tapahtuva pieni sivuttaissiirtymä, joka saattaa johtua kahdesta saman seinän eri puolille ja eri aikaan tehdystä hirsiliitoksesta, jotka rakenteellisista syistä on taroituksenmukaista tehdä eri kohtiin. Varhaisvaiheiden tarkempi selvittäminen edellyttäisi sisä- tai ulkoerhoilujen purkamista hirsirungon tutkimiseksi.

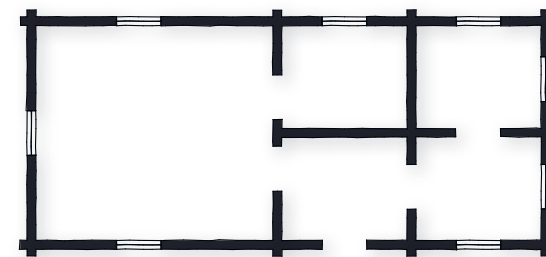
Kuva 102. Mahdollinen yksittäistuvan nurkkakivi
Keskusosan länsijulkisivussa erottuu tummempi kivi, jonka pysty särmä asettuu täsmälleen ensimmäisen kerroksen väliseinän linjaan.

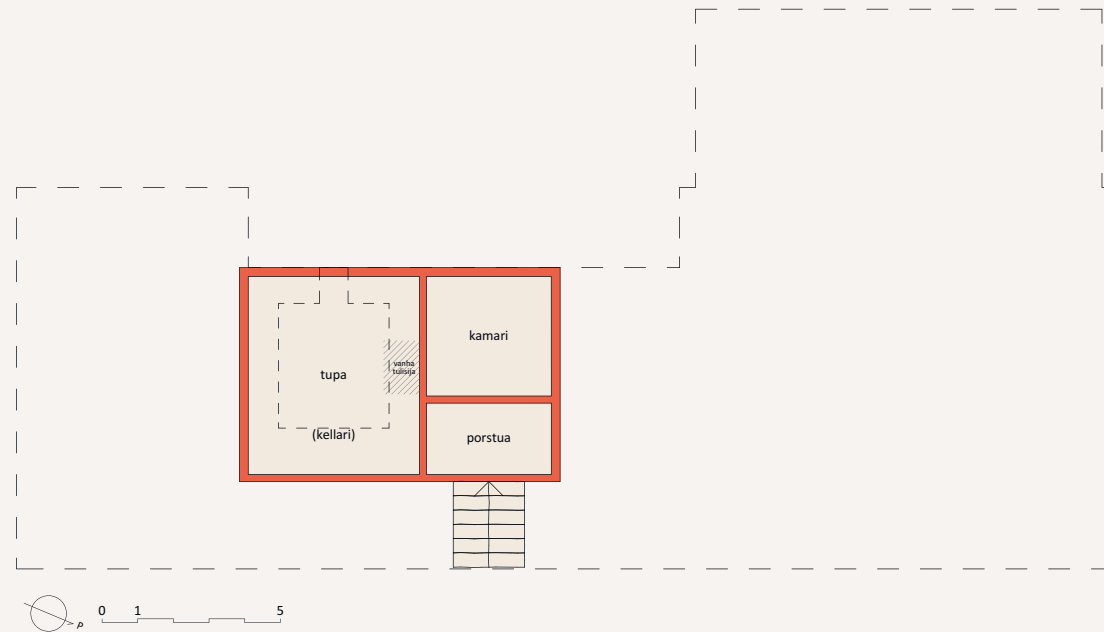
Kuva 99. Yksittäistupa; periaatekuva

Kuva 100. Paritupa, periaatekuva

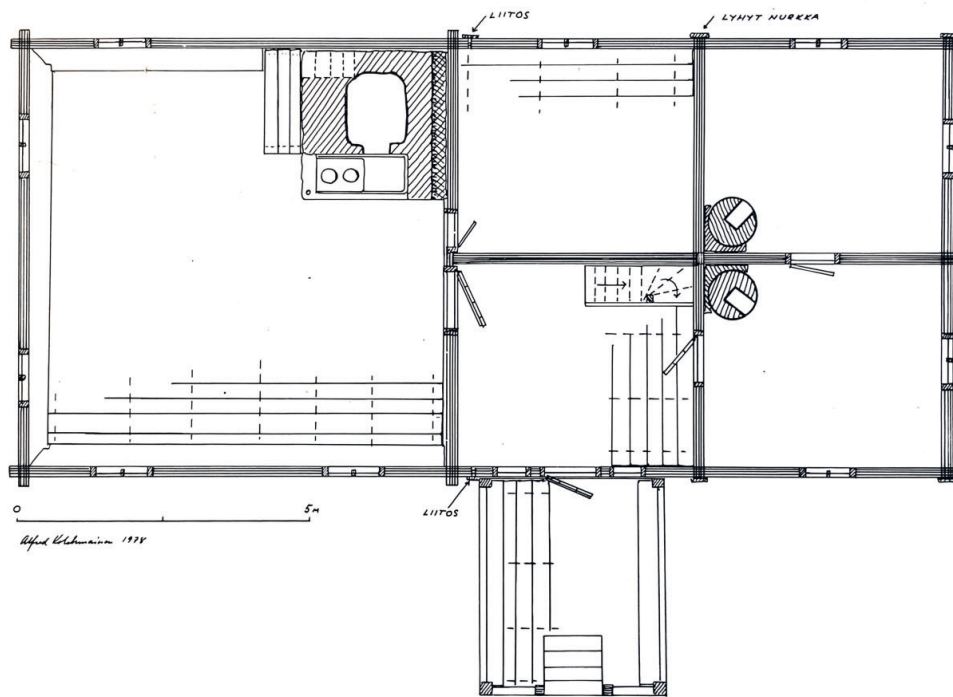

Kuva 101. Jatkettu yksittäistupa, periaatekuva

Kuva 103. Yksittäistupa 1800-luvulla – pohjakaavio

Oletettu lähtötilanne; periaatteellinen havainnekuva rakennuksen varhaisimmasta vaiheesta.

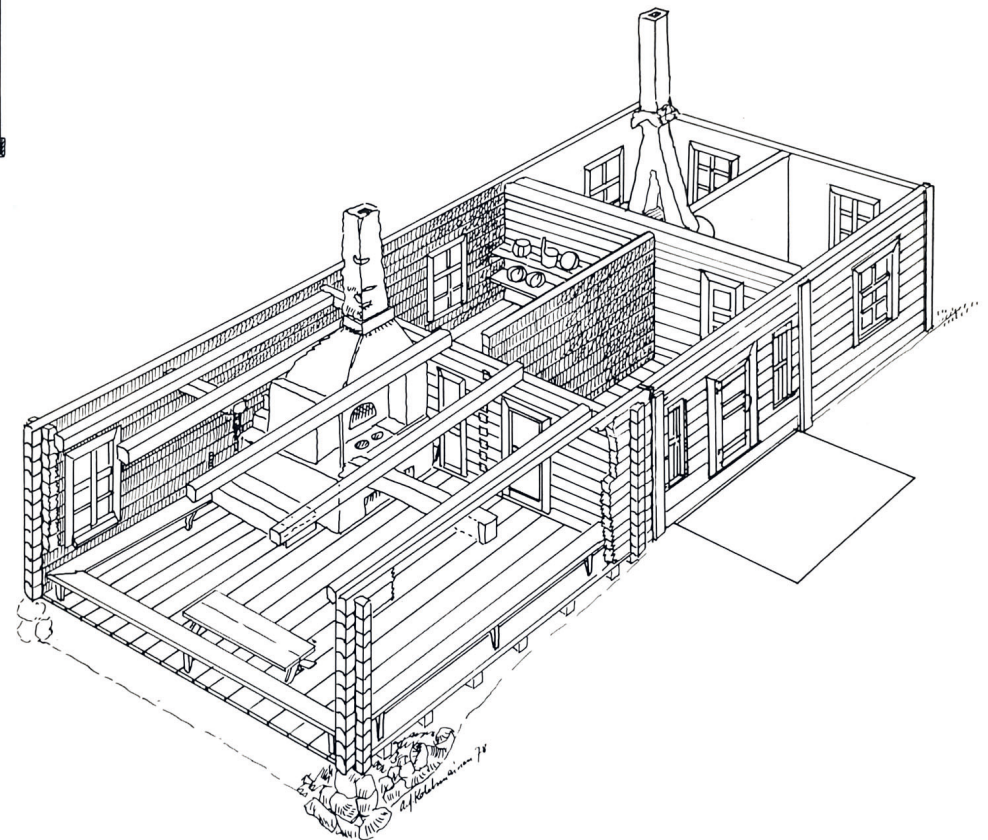
Kuva 104. Esimerkki jatketusta yksittäistuvasta – pohjapiirustus

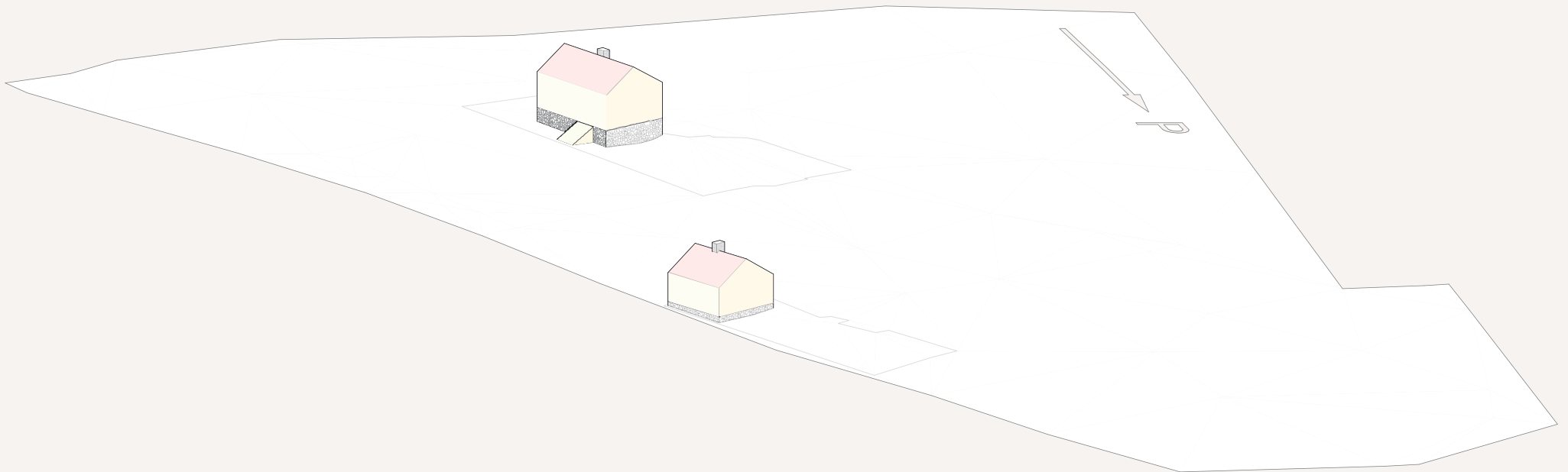
Äyhkyrin tupa Vaara-Karjalassa vertautuu perusratkaisultaan Villa Hagan varhaisvaiheen pohjakaavaan. Esimerkki tarjoaa mahdolliset ratkaisut Villa Hagan osalta tuntemattomista kuistin ja ullakkoportaan toteutuksista. Tuvan tulisijaratkaisu on todennäköisesti erilainen kuin Villa Hagassa.

Kuva: Alfred Kolehmainen, Suomalainen talonpoikaistalo

Kuva 105. Esimerkki jatketusta yksittäistuvasta – aksonometria

Kuva: Alfred Kolehmainen, Suomalainen talonpoikaistalo

Kuva 106. Yksittäistupa 1800-luvulla – aksonometria

Oletettu lähtötilanne; periaatteellinen havainnekuva rakennuksen varhaisimmasta vaiheesta.

Rakennuksen alla sijaitsevan kellaritilan seinärakenne on ainakin ulkoseinän puolelta huomattavan paksu. Tunnetussa aineistossa ei ole havaittavissa mitään sellaisia erityisiä viitteitä, joiden perusteella tälle olisi mahdollista esittää syytä tai taustaa, joka luontevasti liittyisi rakennuksen tai paikan aiempaan historiaan. Mikäli rakenne on, kuten vaikuttaisi, kellarin kaikilla

sivuilla samanlainen, se käsittää arviolta koko keskusosan tuvan alaisen alueen. Oletusta tukee länsijulkisivun sokkelissa havaittava pysty-saumalinja kellarin seinäpaksuutta vastaavassa kohdassa.

Koska kellarin katto koostuu suoraan lattia-lankuista tukiparruineen, ei tuvan alapuolisten rakenteiden perusteella ole tunnistettavissa

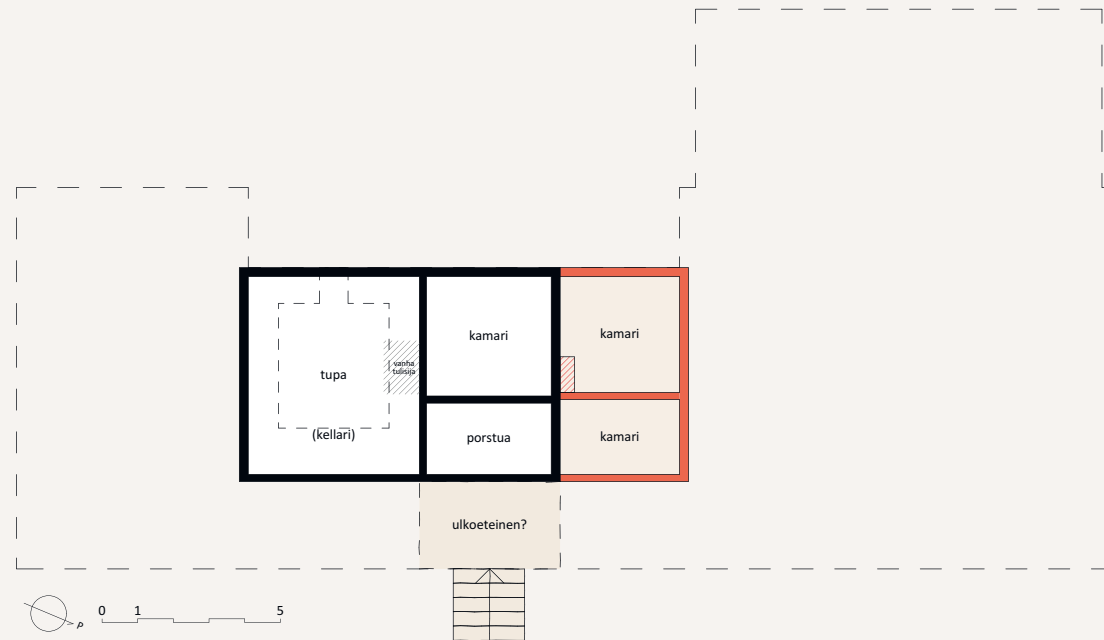

Kuva 107. Keskusosan länsijulkisivun sokkelia

Kivijalan ladonnassa erottuu pystylinja kellarin seinärakenteen todennäköisen ulkonurkan kohdalla.

Kuva 108. Käynti keskusosan kellarin

Kellarin seinät ovat paksua luonnonkivimuurausta. Kulkuaukon karmien sovitteet on tehty tiilestä. Normaalikäytössä kulkuyhteys kellarin on suljettu rakenteellisesti.

Kuva 109. Jatkettu yksittäistupa 1800-luvun lopulla – pohjakaavio

Oletettu rakennusvaihe; periaatteellinen havainnekuva rakennuksen varhaisesta laajennuksesta.

selkeää muuratun uunin paikkaa. Myöhemmin hävinneen savupiipun perusteella tiedetään tuvassa kuitenkin olleen tulisijan. Tämän havainnon voi ajatella tukevan oletusta syytinkirakennuksesta, jonka lämmitys ja ruuanlaitto on voitu hoitaa täysikokoista leivinuunia kevyemmällä, kellarin muureihin tukeutuvalla tulisijalla tai uunilla, sikäli kun kantatilan leivinuuni mahdollisesti on palvellut myös syytinkiläisiä. Vanhoissa valokuvissa (mm. kuva 3, s. 6) erottuu savupiippu katon harjan lähellä. Se on paikallaan vielä Porkkalan vuokra-ajan päättymisestä kertovassa uutisfilmissä *Paluu Porkkalaan* (Yle Areena, 1956).

Riippumatta siitä, onko keskusosa rakennettu yhdessä vai kahdessa vaiheessa, vaikuttaa siltä, että sen alkuperäinen itäjulkisivu on myöhempien laajennusten myötä jäänyt nykyisen rakennusrungon sisään. Tämän vuoksi alkuperäisiä ikkunoiden ja ovien sijainteja ei seinä rakenteita avaamatta ole mahdollista arvioida. Vain keskusosan länsijulkisivu on säilynyt rakennuksen ulkokuorella. Huonejakojen perusteella on todennäköistä, että sen osalta ensimmäisen kerroksen ikkunat ovat pääosin alkuperäisillä paikoillaan.

Perinteisesti ullakon haukkaikkunat ovat linjassa ensimmäisen kerroksen ikkunoiden kanssa. Keskusosan nykyiset toisen kerroksen ikkunat eivät sijaintinsa perusteella vaikuta alkuperäisiltä. Niiden symmetrinen sommittelu ja sijoittuminen huomattavan lähelle alkuperäisen hirsirakenteen ulkonurkkia, nykyisten laajennusten sisänurkkia, viittaavat 1900-luvun alun huvilavaiheeseen. Tämän perusteella on mahdollista, että keskusosaa on näiden laajennustöiden yhteydessä korotettu.

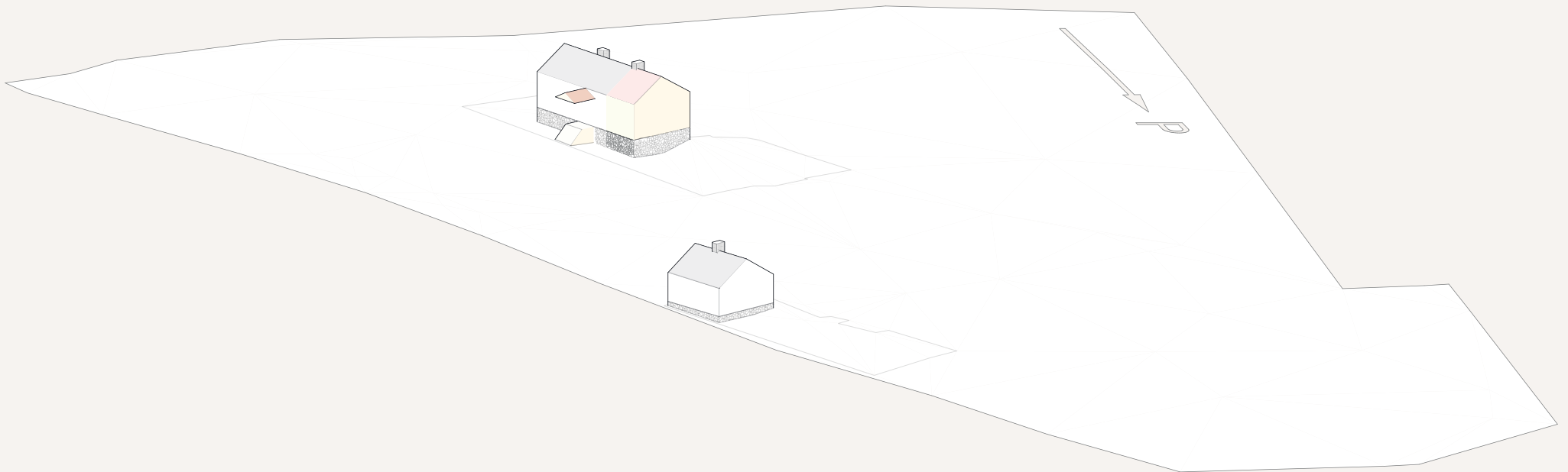
Kuva 110. Haukkaikkunat länsijulkisivulla
Villa Hagan keskusosan toisen kerroksen ikkuna-aukotus on ensimmäisen kerroksen ikkunoista poiketen symmetrisen rakennusrungon suhteen.

Tupavaiheen alkuperäinen sisäänkäynti on todennäköisesti sijainnut porstuan kohdalla eli jokseenkin samassa linjassa kuin nykyisen julkisivun kahdesta ovesta eteläisempi. Alkuperäiseen sisäänkäyntiin liittyvästä kuistista tai ulkoeteisestä ei ole olemassa merkkejä, mutta rakennuksen korkeusaseman perusteella jonkinlainen porrastus ja mahdollisesti myös katosrakenne jo varhaisimmassa asussa on todennäköinen.

Kuva 111. Tavanomainen tuparakennuksen haukkaikkunajärjestys
Närpiössä 1910-luvulla kuvattu Hermansin tilan päärakennus, ilmeisesti paritupa, jossa ullakon haukkaikkunat mukailevat ensimmäisen kerroksen ikkunajakoa.

Kuva: Gösta Grotenfelt / Finna

Kuva 112. Jatkettu yksittäistupa 1800-luvun lopulla – aksonometria

Oletettu rakennusvaihe; periaatteellinen havainnekuva rakennuksen varhaisesta laajennuksesta.

5.3.2 HUVILAVAIHE – PÄÄTYLAAJENNUKSET

Vuonna 1901 Fridhem erotettiin kantatila Erlak-sesta ja Firdhemin, sittemmin Hagan, tilan rakennuksineen osti K. E. Hoffman, joka sai myös luvan tontilla sijainneen asuinrakennuksen laajentamiseksi (Jansson, 1930, s.181). Rakennuskulttuurin inventointilomakkeessa (liite 02) mainitaan ikkunoiden vuorilaudat ja koristesalot esimerkkeinä 1800-luvun huvila-arkkitehtuurista. On pidettävä todennäköisenä, että nämä liittyvät alkuaan juuri tähän laajennukseen.

Vanhoissa valokuvissa ristipäädyt ja koristesalot erottuvat päätylaajennuksien katoissa, mutta tätä selvitystä tehtäessä jäljellä ovat vain pohjoislaajennuksen yksinkertaiset ristipäädyt. Vielä vuoden 2006 kuvissa (kuva 19, s. 26) näkyvät myös etelälaajennuksen ristipäädyt, joten oletettavasti ne ovat hävinneet vuoden 2015 kattoremontin yhteydessä. Edellä mainitussa vuoden 1990 kohdeinventointilomakkeessa on maininta myös koristesaloista.

Hoffmanin huvilalaajennuksessa vanhan keskusosan molempiin pätyihin rakennettiin kaksikerroksiset laajennusosat. Eteläinen päätylaajennus on säilyttänyt alkuperäisen hahmonsa

nykypäivään. Pohjoispäädyn laajennusta sen sijaan on muutettu liikerakennusvaiheen myötä kaksikin kertaa. Leimallista huvilavaiheelle oli rakennusmassan symmetria: keskusosa ja päätylaajennukset muodostivat symmetrisen hahmon sekä poikki- että pituusakselinsa suuntaisesti. Tämän voi olettaa toimineen vähintäänkin lähtökohtana Hoffmannin laajennukselle.

Myös keskusosan varhaisimpia vaiheita heijastelevan katon harjalinja asettuu huvilan pitkitäisakselille tehden nykyisestä katosta epäsymmetrisen pidemmän itälappeen myötä. Niin ikään nykyisistä itäjulkisivun kahdesta sisäänkäynnistä eteläinen asettuu tähän symmetriaan – kuten olisi asettunut myös varhaisvaiheen porstuaan johtanut ovi.

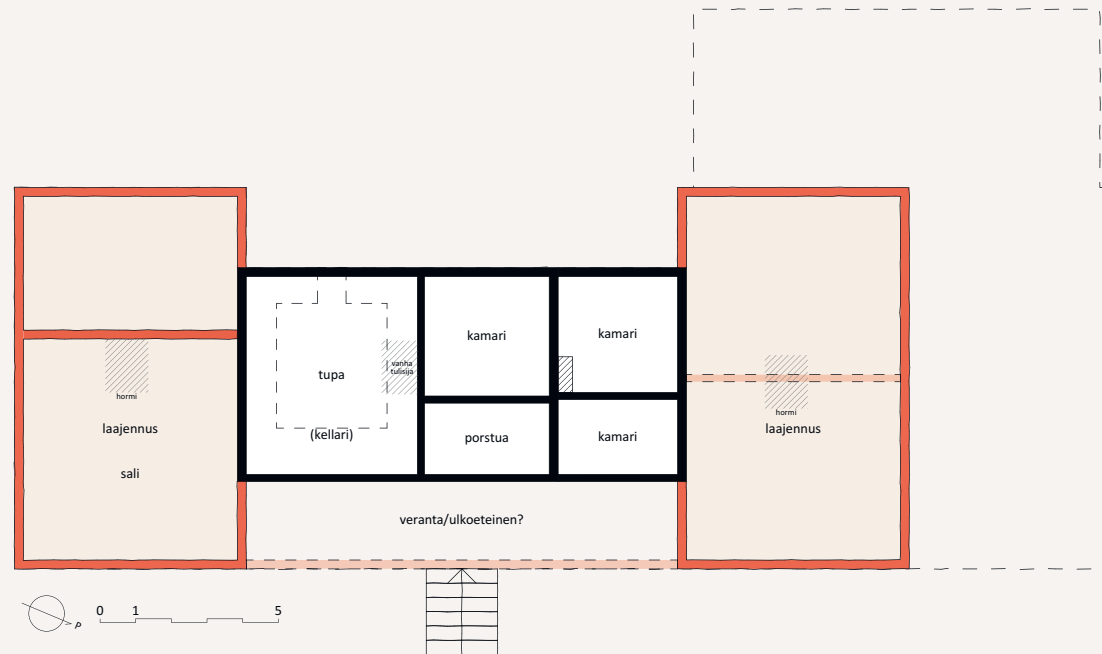
Nykyisellään päätylaajennusten keskinäinen symmetria on hävinnyt pohjoislaajennuksen myöhempien muutosten myötä, mutta ullakon kattorakenteissa on vielä havaittavissa viitteitä vanhemmasta, kapeammasta rungosta. Itäjulkisivulla myös pohjoislaajennuksen vanhan osan ikkunat peilaavat etelälaajennuksen ikkunajaon. Pohjoislaajennuksen kellaritilat ulottuvat nykyään huvilavaiheen laajennusosan rungon keskivaiheille, missä on säilynyt luonnonkivistä muurattu

Kuva 113. Vanha ristipäädy ja koristesalko

Pohjoislaajennuksen itäpäädyn katon koristeaiheita – osasuurennos kuvasta 3.

Lähde: Arkivalia

Kuva 114. Huvilalaajennus 1900-luvun alussa – pohjakaavio

Periaatteellinen havainnekuva tilan päärakennuksen laajentamisesta huvilakäyttöön.

Kuva 115. Uunin perustus pohjoislaajennuksen kellarissa

suurikokoinen perustus, joka sijaintinsa perusteella lienee vanha huvilavaiheen aikainen uunin perustus.

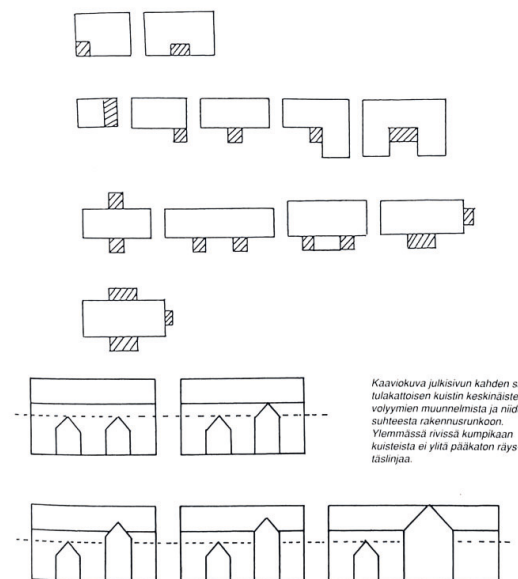
Itäjulkisivu ja veranta

Keskusosan itäjulkisivulle huvilalaajennuksen yhteydessä tehdyistä muutoksista ei ole varmaa tietoa. On mahdollista, että aikakauden huvila-arkkitehtuurille tyypilliseen tapaan Villa Hagan keskiosan itäjulkisivulla on ollut kuisti tai veranta, jonka kautta on kuljettu sekä keskusosaan että päätylaajennuksiin. Kulku eteläiseen päätylaajennukseen tapahtuu nykyiselläänkin tämän käytävämäisen tilan kautta. Vastaavasti pohjoisen laajennuksen liittyminen keskusosaan on itäjulkisivun toisen sisäänkäynnin myötä muuttunut niin paljon, ettei alkuperäistä ratkaisua ole mahdollista arvioida.

Keskusosan itäpuolisen kattolapteen katkaiseva poikkiharja on ollut paikallaan ainakin jo liikerakennusvaiheen alkuaikoina. Koska keskusosan mahdollisesta kuistista tai verannasta ei ole tietoa, huvilavaiheen aikaisesta kattomuodosta ei ole varmuutta. Länsijulkisivun räystäään alla sijaitsevat haukkaikkunat ja niiden sijoittelu viittaavat siihen, että keskusosan kattoa on mahdollisesti

Kuistin sijoitus ja sisustus

Kuisti voidaan sijoittaa rakennusrunkoon perinteisesti monin eri tavoin, joista alla on esitetty yleisimmät vaihtoehdot. Vinoviivioitettu alue osoittaa kuistin, rajattu valkea alue rakennuksen runko-osan hahmon.

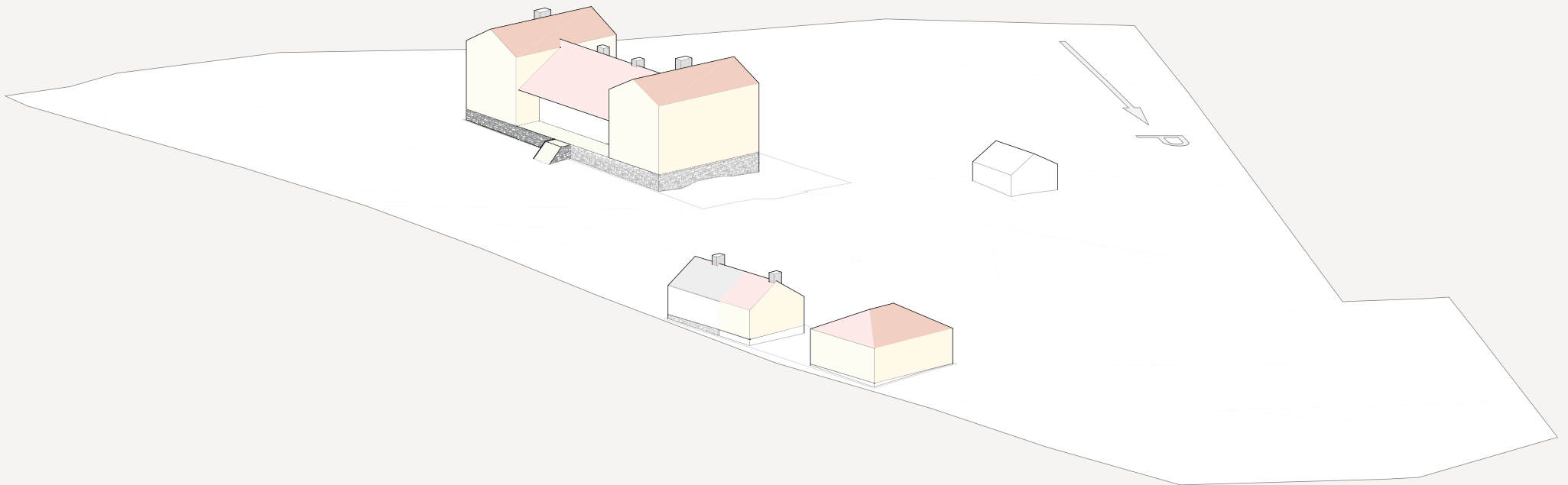
Kaaviokuva julkisivun kahden satulakattosen kuistin keskinäisten suhteiden muunnelmista ja niiden suhteesta rakennusrunkoon. Yleisimmässä rivissä kumpikaan kuistista ei ylitä pääkaton räystääsiinjää.

85

Kuva 116. Kuistien sijoitusperiaatteita

Kuistit ja verannat -kirjassa esitetään perinteisiä verannan tai kuistin sijoitustapoja.

Lähde: Mårtenson & Korhonen, 1995

Kuva 117. Huvilalaajennus 1900-luvun alussa – aksonometria
Periaatteellinen havainnekuva rakennuksen laajentamisesta huvilakäyttöön.

jopa korotettu huvilavaiheen myötä. Korostunut symmetrisyys huvilavaiheessa antaa myös aiheen olettaa, että kattomuotoon olisi ollut luontevaa tuoda jonkinlainen keskusaihe, josta on kehittynyt nykyinen itälapteen kolmiopääty.

Mahdollisen verannan luonnetta on luultavasti määritellyt myös kulku rakennuksen toiseen kerrokseen. Sikäli kun varhaisvaiheessa rakennus on ollut matalampi, on käynti silloiselle ullakolle ollut mahdollista järjestää pienellä portaalla esimerkiksi porstuan kautta. Nykymuodossaan rakennus ei tarjoa viitteitä muille mahdollisille tämän hetkistä porrasta edeltäville ratkaisuille. Toisaalta nykyinen porras sijoittuu epäluontevasti suhteessa vanhaan oveen sovittautuen pikemminkin juuri itäjulkisivun uudemman, oletettavasti vasta liikerakennusvaiheessa toteutetun, oven yhteyteen. Nykyisen portaan sijainnin ja ajoittamisen kannalta erikoista on myös sen kulku ikkunan editse ja toisaalta portaatan jatkuminen nykyisen seinärakenteen sisään.

Kuva 118. Toisen kerroksen portaikko

Portaan lepotoso ja sitä edeltävä askelma asettuvat itäjulkisivun ikkunan eteen.

Kuva 119. Porras

Porraslaudat jatkuvat nykyisen ulkoseinän sisään.

Kuva 120. Villa Hagan länsijulkisivu

Pohjoislaajennusta lukuun ottamatta länsijulkisivu on säilynyt pääosin huvilavaiheen asussaan.

Kuva 121. Halikon Pikkupappila – 1900-luvun alun huvila-arkkitehtuuria

Huvilavaiheen aikoihin valmistunut pappila, jonka voi ajatella vertautuvan Villa Hagan saman ajan hahmoon.

Kuva: Nimimerkki Abc10 / Wikimedia Commons

5.3.3 HUVILASTA LIIKERAKENNUKSEKSI

Kyrkslätt Handelslagin ostettua Villa Hagan vuonna 1919 rakennusta muokattiin jälleen voimakkaasti. Tältä ajalta ovat peräisin pohjoislaajennuksen toinen vaihe sekä keskusosan nykyinen itäjulkisivu kaksine sisäänkäyntiportaineen. Käytännössä voidaan sanoa pohjoispäädyn hallitseman rakennuksen nykyisen hahmon olevan näiden muutostöiden tulosta.

Itäjulkisivun mahdollisen verannan yhdistäminen osaksi rakennuksen sisätiloja on tapahtunut luultavasti liikerakennusvaiheessa joskus vuoden 1917 jälkeen. Tätä mahdollisuutta tukee myös rakennuksen idänpuoleinen sokkeli, joka on rakennettu keskusosan länsipuolisesta sokkelista poiketen harkkomaiseksi leikatuista suorakulmaisista graniittikivistä. Kivien ladonnassa ei ole havaittavissa sellaisia jakoja, jotka korreloisivat minkään aiemman rakennusvaiheen kanssa, vaan sokkeli kulkee yhtenäisenä koko nykyisen itäjulkisivun matkan. Sokkelin voidaan siten olettaa olevan kokonaisuudessaan rakennettu tai uusittu aikaisintaan itäjulkisivun laajennuttua nykyiseen mittaansa eli juuri liikerakennusvaiheen myötä. Tällöin selittyisi myös varhaisvaiheen sokkelin säilyminen nykyisen rakenteen takana.

Idänpuoleisten sisäänkäyntien portait ovat samankaltaista kiveä kuin sokkeli. Ilmeisesti ne on kuitenkin rakennettu eri aikoina. Nykyisistä portaikoista pohjoisemman ylätasanne on jonkin verran eteläistä suurempi, ja portaikko ulottuu siten kauemmas talosta. Vuoden 1930 aikoihin otetussa valokuvassa (kuva 81, s. 72) on nähtävissä pohjoispuoleisen sisäänkäynnin portaikossa puurakenteita. On mahdollista, että itäjulkisivun uudempi sisäänkäyntiporras ja pohjoispäädyn lastausoven porras on rakennettu samassa yhteydessä, jolloin lastausoven portaikossa säilynyt rakenne saattaa tarjota viitteitä myös nykyisen kivisen itäportaikon edeltäjästä.

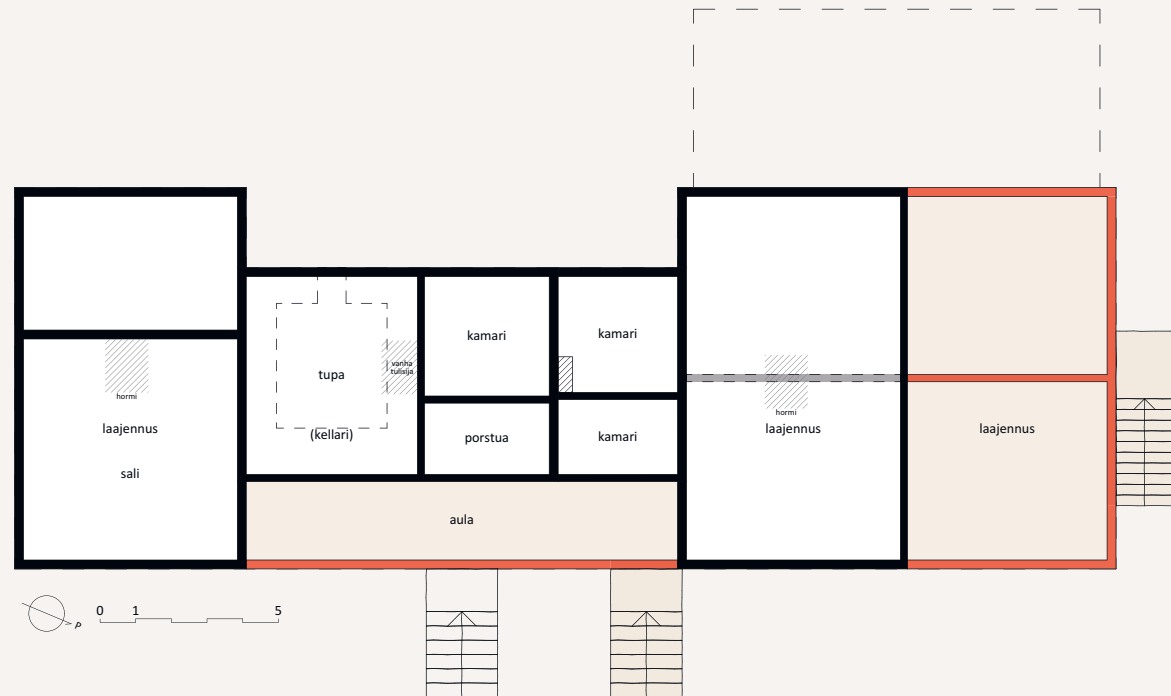
Pohjoislaajennuksen toinen vaihe

Pohjoissiiven toisen vaiheen raja erottuu itäjulkisivulla vaakalaudoituksen päälle asennettuna pystylautana. Ensimmäisen vaiheen ikkunajako toistuu samanlaisena toisen vaiheen osalla ja jättää etelä- ja pohjoislaajennusten alkuaan samanlaiset itäjulkisivut näkyviin. Myös pohjoisosan ullakolla on säilynyt osia varhaisemman osan kattotuolien selkäpuista. Korkeassa päätykolmiossa on koristeellinen ikkuna ullakolle.

Pohjoisjulkisivulla olevan lastausoven sekä

siihen liittyvän portaikon valmistumisajan kohta ei ole tiedossa, mutta oviaukko esiintyy jo pohjoislaajennuksen lisäosaa edeltävissä 1930-luvun kuvissa (kuva 48, s. 47). Nykytilannetta ja vanhoja kuvia verrattaessa on nähtävillä, että laajennuksen ensimmäisen kerroksen ikkunajakoa on pohjoisjulkisivulla jossakin vaiheessa muutettu; vanhat ensimmäisen kerroksen ikkunat näyttäisivät olevan keskenään samanlaisia T-karmillisia ikkunoita, kun nykyisellään toinen ikkunoista on leveämpi ja alaosaltaan kolmiruutuinen (kuvat 47 ja 48, s. 47).

Nykyään sokkeli koko Villa Hagan itäjulkisivun matkalla on yhtenäinen ja rakennettu harmaista suorakulmaisista graniittikivistä. Kivien jaossa ei ole saumoja, jotka sopisivat yhteen minkään selvityksessä esitetyn rakennusvaiheen kanssa, joten on oletettava, että sokkeli on jossakin vaiheessa muutettu tai se on rakennettu uudestaan. Pohjoislaajennuksen sokkelirakenteet ovat muiden julkisivujen osalta muusta rakennuksesta poiketen puna- ja betonitiiltä. Graniittikiviä on käytetty vain paikoin.

Kuva 122. Liiketilalaajennus vuonna 1919 – pohjakaavio

Periaatteellinen havainnekuva rakennuksen muuttamisesta liiketiloiksi.

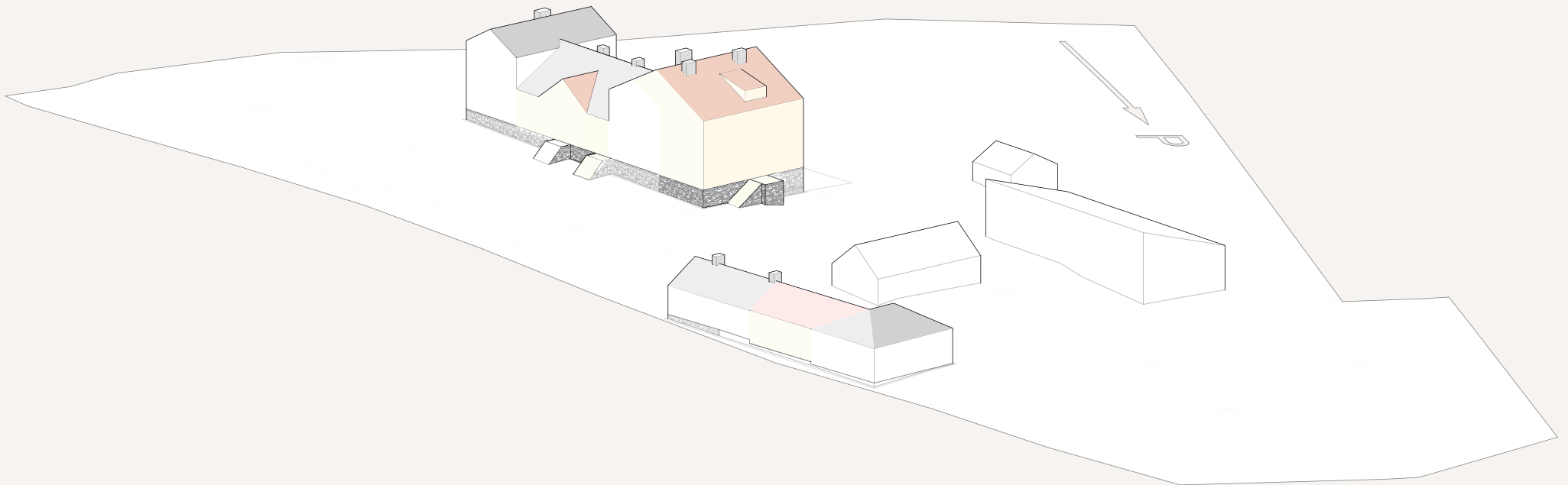
Kuva 123. Pohjoislaajennuksen vanhat kattotuolit

Kattoremontissa suurin osa kattorakenteista on uusittu, mutta laajennuksen ensimmäisen vaiheen kattotuoleissa vanhoja puita on säilynyt.

Kuva 124. Vanhan selkäpuun koristepäätty

Muotoillut räystääspuut ovat säilyneet osana uusitun vesikaton alla olevaa rakennetta ja erottuvat paikoin puhallusvillan seasta.

Kuva 125. Liiketilalajaajennus vuonna 1919 – aksonometria

Periaatteellinen havainnekuva rakennuksen muuttamisesta liiketiloiksi.

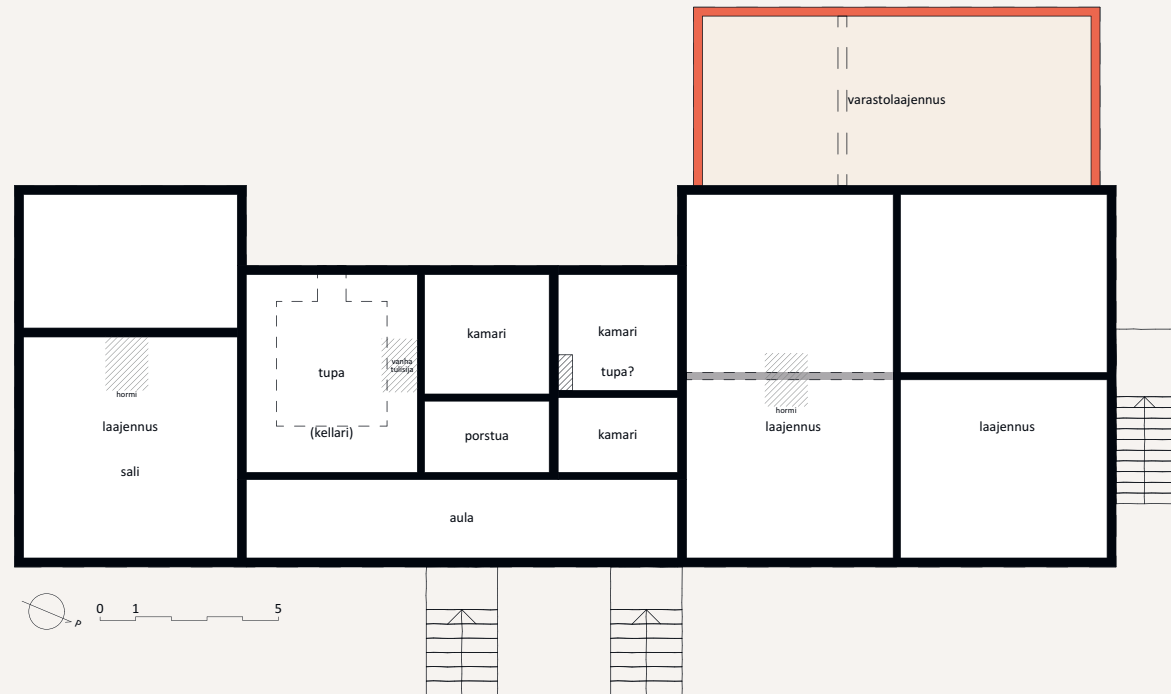
5.3.4 POHJOISLAAJENNUKSEN LISÄOSA

Pohjoissiiven länsipäädyssä on korkean punatiilisen ja rapatun sokkelin päällä yksikerroksinen laajennusosa, jonka alle rakennetun kellarin betonilattiaan on valun yhteydessä kirjoitettu vuosiluku 1938. Oletettavasti kyseessä on tämän viimeisimmän varsinaisen laajennusvaiheen rakennusvuosi. Alkuaan lisäosa on ilmeisesti rakennettu varasto- tai arkistokäyttöön. Ensimmäisen kerroksen nauhamaiset yläikkunat jättävät tilan seinustat vapaaksi säilytys- tai muille kalusteille.

Lisäosan nauhaikkunaa ei voi pitää erityisen tyypillisenä ratkaisuna hirsirakenteisessa talossa, mutta toisaalta sen yläpuolinen kuorma on matalasta otsapinnasta ja pienestä kattolappesta johtuen vähäinen. Liittyminen muuhun rakennusrunkoon tapahtuu hirsirakenteelle ominaisesti vanhoista nurkkaliitoksista sisennettynä. Näin ollen lisäosankin voidaan olettaa olevan hirsirakenteisen.

Kuva 126. Päärakennuksen länsijulkisivu

Pohjoislaajennuksen lisäosa poikkeaa tyylillisesti Villa Hagan muista osista.

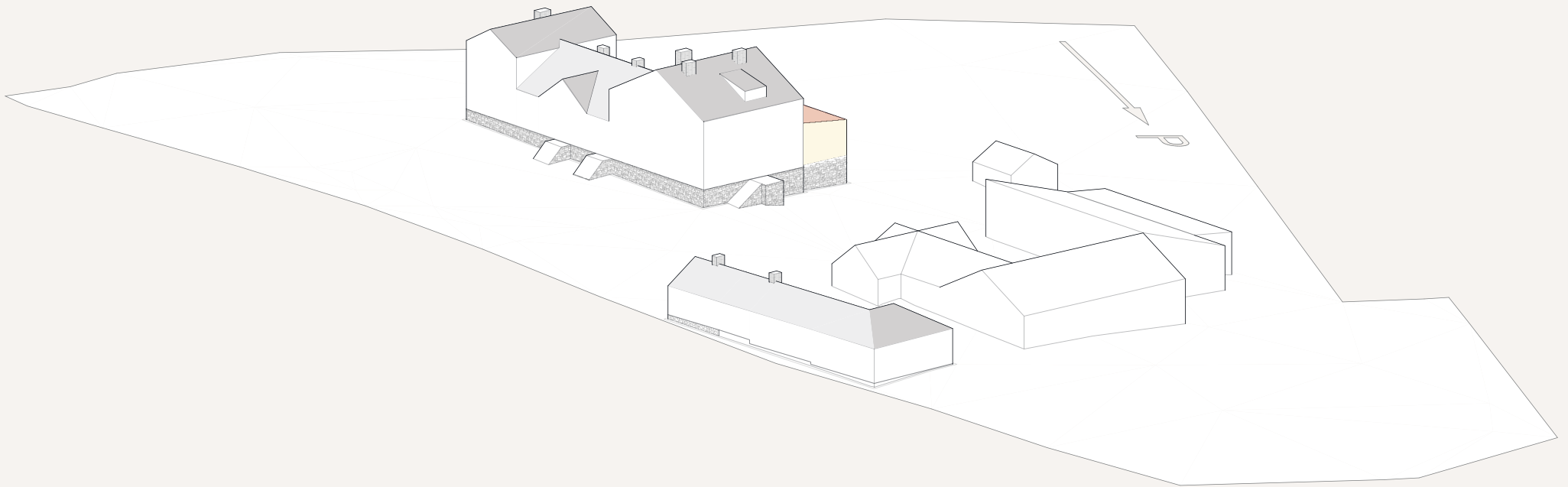

Kuva 127. Toinen liiketilalaajennus vuonna 1938 – pohjakaavio
Periaatteellinen havainnekuva pohjoislaajennuksen uudesta lisäosasta.

Kuva 128. Villa Hagan pohjoispääty vuonna 2006

Kuva: Jan Kaila / Kirkkonummen kulttuuritoimi

Kuva 129. Toinen liiketilalaajennus vuonna 1938 – aksonometria
Periaatteellinen havainnekuva pohjoislaajennuksen uudesta lisäosasta.

5.3.5 MYÖHEMMÄT MUUTOKSET

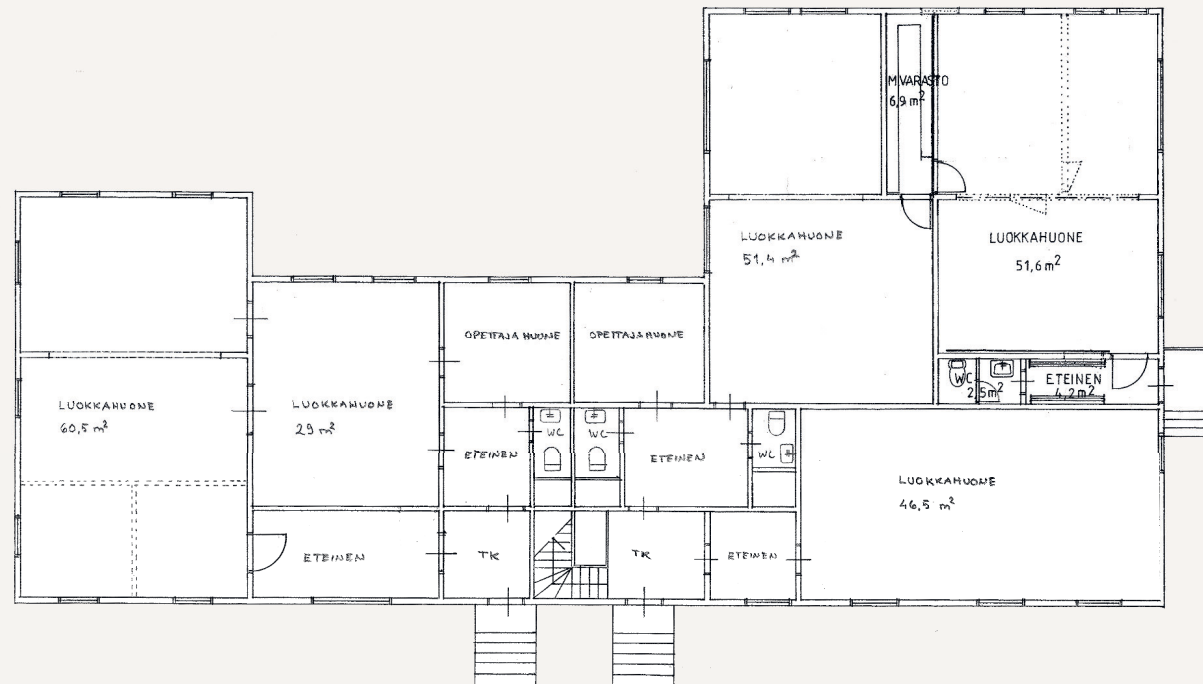
Liikerakennuskäytön jälkeiset muutokset rakennuksen hahmossa ovat vähäisiä; tonen itäjulkisivun sisäänkäynneistä ja pohjoispäädyn sisäänkäynti on jossain vaiheessa parenteesiajan jälkeen suojattu katoksilla; itäjulkisivulla harjakattoisella ja pohjoispäädyssä yksilappeisella. Kummankaan katoksen tarkasta rakennusajasta ei ole tietoa, mutta vuoden 1956 Porkkalan palautuksesta kertovassa lyhytelokuvassa (Yle Areena) kuvausauton ohittaessa Villa Hagan kumpaakaan katosta ei vielä näy.

Liiketilavaiheessa rakennetun toisen idänpuoleisen sisäänkäynnin puuportaiden uusimisen ajankohta ei ole tiedossa. Kuvassa 4 (s. 8) ne ovat kivirakenteiset, kun kuvassa 81 (s. 72) vielä eivät.

Kuva 130. Villa Haga Porkkalan palautuksen jälkeen

Kuvakaappaus uutisfilmiltä näyttää, ettei sisäänkäynnejä ole vielä vuonna 1956 katettu. Sama filmi näyttää myös varhaisvaiheen tuvan savupiipun olevan yhä paikallaan (ei kuvassa). (Yle Areena)

Kuva 131. Koulukäytössä – pohjapiirros vuodelta 1983

Villa Hagan ensimmäisen kerroksen pohjapiirros, jossa väliseinien purkumerkinnoin kuvattuna talonmiehen asunnon muutos opetustiloiksi pohjoislaajennuksessa.

Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta

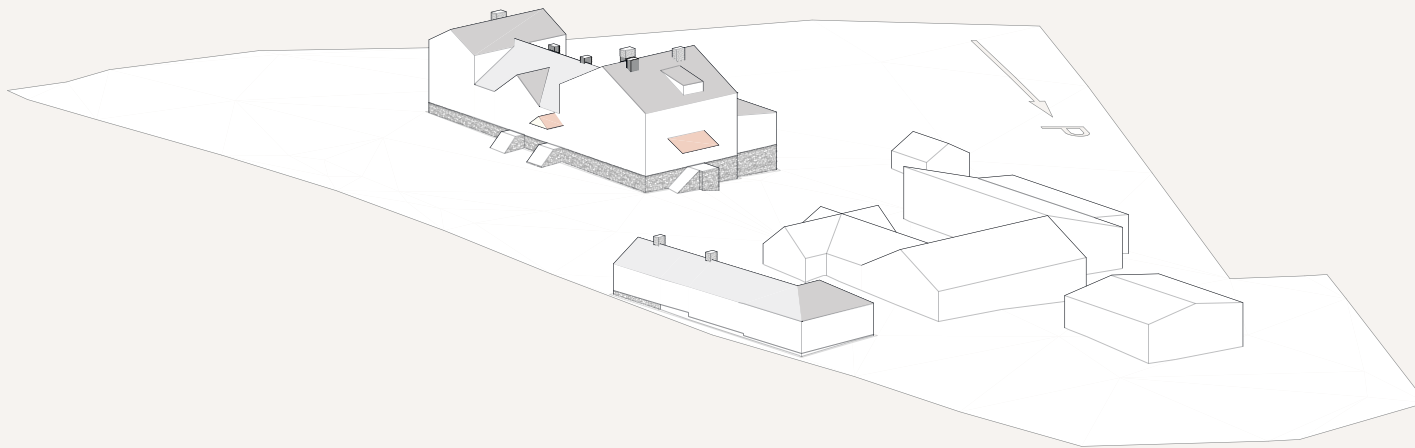

Kuva 132. Pohjoispäädyn sokkeli

Sokkelimateriaalit vaihtelevat graniitista erilaisiin muurauksiin ja rappaukseen.

Kuva 133. Vuosiluku lattian betonivalussa

Pohjoislaajennuksen lisäosan kellarin lattiavaluun on tallentunut rakentamisajankohta.

Kuva 134. Myöhemmät vaiheet – aksonometria

Periaatteellinen havainnekuva 1960-luvun jälkeen lisätyistä katoksista.

5.3.6 PIHARAKENNUS

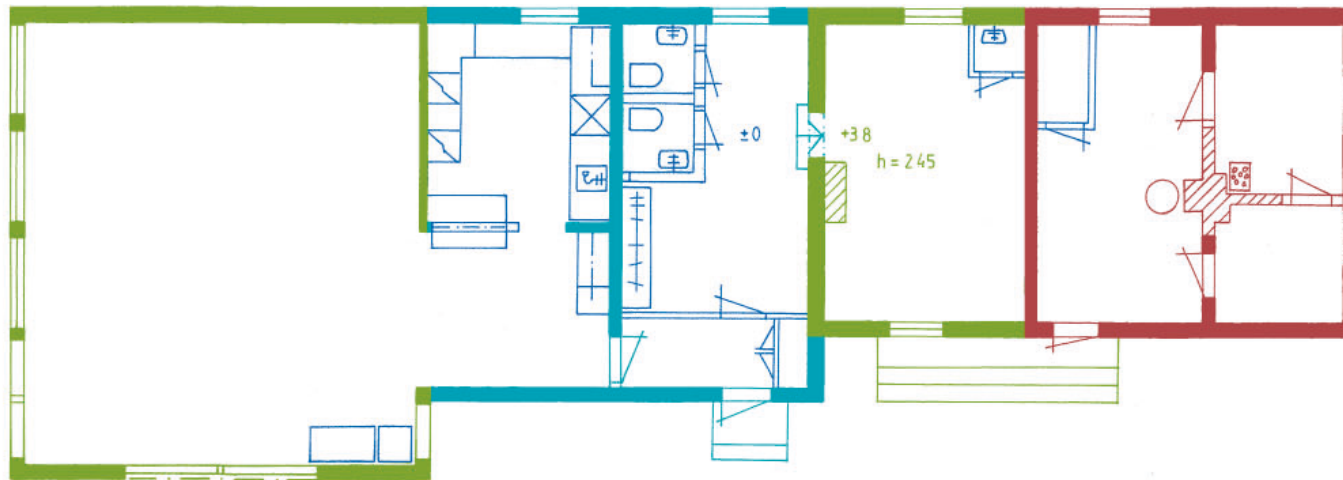
Säilynyt piharakennus on kehittynyt nykyiseen muotoonsa useassa vaiheessa. Eri rakennusvaiheiden valmistumisajankohdista ei ole täsmällistä tietoa, mutta valokuvalähteiden perusteella rakennus on ollut nykyhahmossaan ainakin 1930-luvulta lähtien. Toisaalta kunnan kiinteistörekisteritiedot ja vuoden 1870 kartta (kuva 82, s. 73) viittaavat siihen, että ainakin osa rakennuksesta olisi kuulunut pihapiiriin jo päärakennuksen varhaisvaiheiden aikaan. Melko varmana voidaan pitää, että ainakin sauna on haluttu rakentaa itsenäisen asumuksen yhteyteen heti valmistumisen jälkeen tai jopa samaan aikaan.

Tiedot piharakennuksen osista, alkuaan sauna- ja tallirakennuksista sekä niitä yhdistävästä välisosasta, perustuvat tilan käyttäjän suulliseen kertomukseen. Ne on esitetty tässä selvityksessä muodossa, jota rakennuksesta tehdyt havainnot tukevat.

Kuva 135. Piharakennus lännestä

Piharakennuksen lännenpuoleinen katto- ja räystäslinja seurailevat julkisivun polveilua.

- 1870-luku
- 1900–1930-luvut
- 1930-luku
- 1950–1980-luvut

Kuva 136. Rakennusvaihe- ja säilyneisyyskaavio, piharakennus
Säilyneisyyskaavio laadittu vuoden 1990 pohjakuvan (liite 10) perusteella.

Kuva 137. Piharakennus asematieltä nähtynä
Etualalla piharakennuksen vanhin osa, sauna.

Luonnonkivisokkelin päälle rakennettu saunaosa rakennuksen eteläpäädyssä on piharakennuksen vanhin vaihe, jonka jatkoksi on myöhemmin rakennettu saunatupa. Säilyneet saunatilojen seinäpaneloinnit ja ovet viittaavat tyylillisesti 1930-luvun tietämille, mikä voisi olla samalla myös luonteva ajankohta muille muokkauksille kuten saunatuvan rakentamiselle.

Saunarakennus on edelleen jossain vaiheessa kytketty välisosalla tallirakennukseen. Tätä lähtökohtaa tukevat yhtäältä rakennuksen polveileva länsijulkisivu ja sitä myötäilevä monimutkainen katto- ja räystäsratkaisu sekä toisaalta rakennuksen nykyiset lattiakorot: eteläpäädyn talliosassa lattiakorko on nykyään samalla tasolla keskiosan kanssa. Talliosan oviaukot ovat kuitenkin jopa 30 cm lattiapintaa alempana. Kun tiloja on jossakin vaiheessa remontoitu, mahdollisesti niiden siirryttyä rautakaupalta kirjaston käyttöön tai viimeistään kunnan ruokalaksi, on todennäköisesti haluttu poistaa rakennuksen sisältä tasoeroja sekä parantaa talliosan maanvaraisen lattian lämmöneristävyyttä paremmin uuteen käyttötarkoitukseen sopivaksi.

Kuva 138. Piharakennuksen talliosan sivuovi

Avoimen oven alkuperäisen aukon ja nykyisen lattian korkeusero on huomattava.

5.4 Pihapiirin vaiheet

Pihapiirin vaiheista ainoa saatavilla oleva tieto on perustunut ilmakuva-aineistoihin, joista varhaisin on vuodelta 1944, jolloin Villa Hagan pihapiiri koostui päärakennuksesta ja sen pohjoispuolella sijaitsevista talousrakennuksista. Mikäli rakennus on alkuaan valmistunut syytinkirakennukseksi, voidaan olettaa, ettei sen yhteyteen ole ollut tarpeen rakentaa ainakaan kaikkia tavanomaisen maatalon toimintaan liittyviä talousrakennuksia. Mikäli talo puolestaan on toiminut torppana, on oletettavaa, että 1800-luvun käytössä pihapiirissä on sijainnut vähintäänkin joitain aittoja tai vastaavia. Mikäli vanhin osa säilyneestä piharakennuksesta on alkuaankin ollut sauna, voidaan sen ajatella kertovan jotakin varhaisvaiheiden ajan pihapiirin luonteesta.

Tähän selvitykseen laaditut havainnekuvat piharakennuksista perustuvat selvityksessä mukana olevaan kuva- ja arkistomateriaaliin ja havainnollistavat pihapiirin hävinneitä rakennuksia vain 1930-luvulta eteenpäin. Pihapiirin keskeiset rakennukset ovat olleet paikallaan 1920-luvun lopulta aina 1990-luvulle saakka, jolloin suuri piharakennus tuhoutui tulipalossa. Poikkeuksen piha-alueen kokoonpanoon tekee parenteesiaika, jolloin pihapiiri jatkui yhtenäisenä Villa Hagalta aina aseman

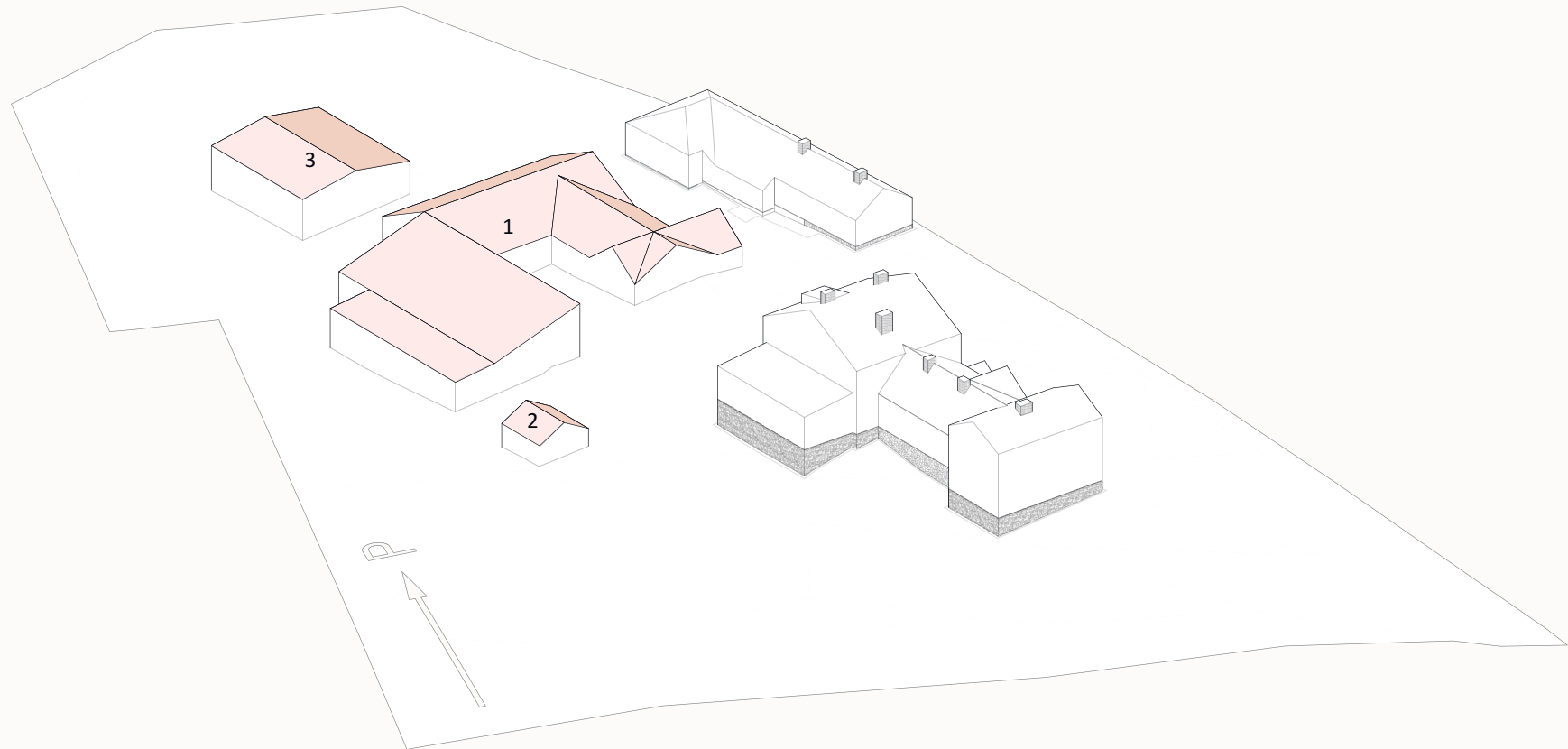
Kuva 139. Postikortti / maalaus vuodelta 1938

Lähde: Arkivalia

portille saakka. Vuokra-ajan päättymisen jälkeen otetuissa ilmakuvissa päärakennuksen eteläpuolella alueella erottuu kulkureittejä sekä rakennus, joka katoaa jälleen pian parenteesiajan jälkeen.

Pienenä fragmentteina menneestä on Villa Hagan eteläpuolella säilynyt vanhoista rataakkoista rakennettu lipputangon jalka. Rataakkoista erottuu kyrillisiä kirjaimia. Rakennelman karkea työnjälki yhdessä kyrillisten merkintöjen kanssa voisi viitata parenteesiaikaan, mutta koska

junarata Kirkkonummelle on alkuaan rakennettu suuriruhtinaskunnan aikaan, on venäjänkielisille merkinnöille kiskoissa myös muita mahdollisia selityksiä. Myös jo vuoden 1938 postikorttimaalauksessa näkyy lipputanko, jonka sijainti likimääräisesti vastaa jalan sijaintia. Samassa maalauksessa erottuu myös Villa Hagan pihapiirin läpi kulkenut tie, jonka etelään johtava osuus erottuu edelleen maastossa pihan pysäköintialueen eteläpuolella.

Kuva 140. Aksonometria pihapiiristä ja hävinneistä rakennuksista

1. "Kaksikerroksinen varastorakennus"

2. Tunnistamaton piharakennus

3. Autotalli

5.4.1 PURETUT PIHARAKENNUKSET

Aikojen saatossa Villa Hagan pihapiiriin on kuulunut useita piharakennuksia, joista historiallisissa aineistoissa voidaan tunnistaa neljä 1900-luvun aikana purettua. Koska näiden talous- ja apurakennusten vaiheista tietoa on saatavilla vain valokuva-aineistoista, niiden mahdolliset rakennusajan kohdat ja -vaiheet kuten myös käyttötarkoitukset ovat jossain määrin tuntemattomia.

Rakennus 1: "Kaksikerroksinen varastorakennus 1929"

Museoviraston Rakennuskulttuurin yleisluettelo -kohdeinventointilomakkeeseen (liite 02) on vuonna 1990 kirjattu: "Vuonna 1927 avattiin lihakauppa sivurakennukseen ja kaksi vuotta myöhemmin tehtiin suuri kaksikerroksinen varastorakennus." Kuvalähteiden perusteella on syytä olettaa, että kyseessä on pihapiirin keskellä sijainnut U:n muotoinen rakennusmassa – joskin rakennuksen monimutkainen hahmo antaa aiheita olettaa, että eri osia rakennuksesta olisi mahdollisesti rakennettu eri aikoina.

Rakennus 2: Tunnistamaton piharakennus

Edellisten lisäksi vanhoissa ilmakuvissa hahmotuu päärakennuksen luoteisnurkalla pienehkö

yksikerroksinen rakennelma kooltaan arviolta 5x5 metriä. Tämän rakennuksen luonteesta tai käyttö-tarkoituksesta ei ole tarkempaa tietoa. Rakennuksen – tai rakennelman – paikka on löydettävissä ilmakuvista ja ainakin Kirkkonummen karttapalvelun vuoden 1983 kuvassa rakennuksen perustuksilta vaikuttavat muodot erottuvat vielä selvästi.

Rakennus 3: Autotalli

Pihapiirin pohjoisimpana sijainnut rakennus, autotalli, näkyy ensimmäisen kerran ilmakuvassa väliltä 1976–1977, mutta puuttuu vielä vuoden 1960 peruskartasta. Valokuva-lähteiden (kuva 144, s. 125) perusteella rakennus on ollut yksikerroksinen vaalea autotallirakennus, jonka ovet ovat olleet itäjulkisivulla.

Autotallirakennuksen rooli osana Hagan pihapiiriä on epäselvä. On oletettava, että sen käyttö ei ole liittynyt Villa Hagan toimintaan, sillä suurehkon hallin liittyminen Hagassa 1950-luvun jälkeen tunnettuihin toimintoihin vaikuttaa epätodennäköiseltä. Koska rakennus kuitenkin sijaintinsa perusteella kytkeytyy Hagan rakennuskokonaisuuteen ja nykyisen tonttijaon perusteella näyttäisi olleen samalla tontilla, se on mukana luettelossa.

Rakennus 4: Parenteesiajan piharakennus

Vuoden 1955 ilmakuvassa on nähtävissä päärakennuksen eteläpuolella rakennus, jota ei näy vuoden 1944 kuvassa eikä vuoden 1960 peruskartassa tai 1976–1977 ilmakuvassa. Rakennuksen käyttötarkoitus ei ole tiedossa, mutta se näkyy taustalla uutisfilmi *SF-katsaus 7:ssä*, jossa Neuvostosotilaat marssivat sen ohi kohti asemaa. Epäselvästä kuvasta päätellen rakennus on ollut hirsirakenteinen ja vuoraamaton.

Vaikka rakennus ei varsinaisesti kuulu Villa Hagan pihapiiriin muilta osin, on se parenteesiajana ilmakuvassa erottuvien kulkureittien perusteella selvästi toiminut kiinteänä osana rakennuskokonaisuuden sen aikaista käyttöä.

Kuva 141. Ilmakuva pihapiiristä vuonna 1944

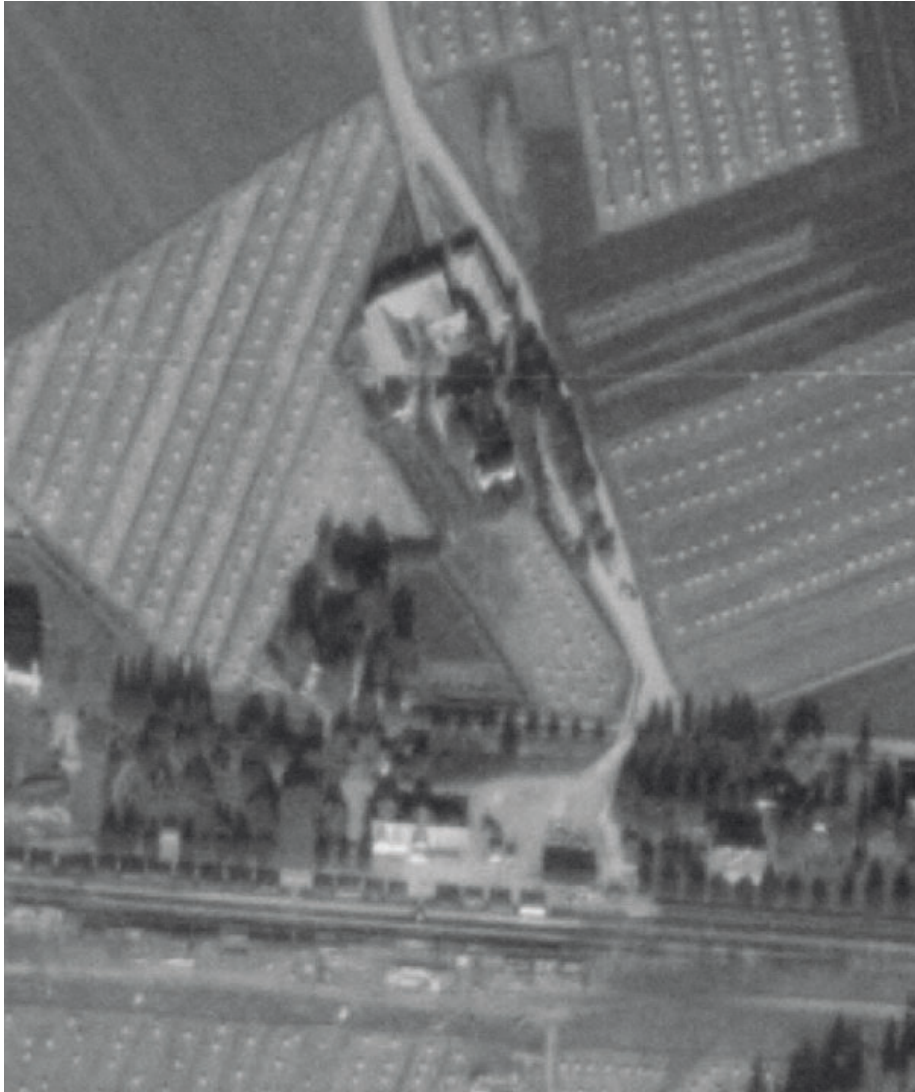
Vanhin käytettävissä oleva ilmakuva Villa Hagasta näyttää peltojen ympäröimän pihapiirin.

Kuva: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 142. Ilmakuva pihapiiristä vuonna 1956

Suurimmat muutokset parenteesiajalla tapahtuivat päärakennuksen eteläpuolella; parenteesiajan piharakennus korostettuna.

Kuva: Kirkkonummen karttapalvelu

Villa Haga, rakennushistoriaselvitys

Kuva 143. Parenteesiajan päättyminen

Viereinen sivu: Neuvostoliittolaiset merisotilaat marssivat Villa Hagan ja parenteesiajan piharakennuksen ohi Kirkkonummen asemalle Porkkalan vuokra-ajan päättymisestä kertovassa uutisfilmissä vuodelta 1956.

Kuva: Suomen Filmitoimisto SF oy / Yle Areena

Kuva 144. Villa Hagan pihapiirin rakennukset

Kuvan 89 (sivu 81) osasuurennoksessa Villa Hagan pihapiiri on rakennetuimmillaan.

Kuva: Tuntematon / Kirkkonummen kulttuuritoimi

Kuva 145. Puistonäkymä, vanha reitti pihapiirin läpi
Nykyinen piharakennuksen vieritse kulkeva reitti mukailee vanhalta Upinniementieltä Villa Hagan pihapiiriin poikenneen tien linjaa alueen pohjoisosassa.

5.4.2 VILLA HAGAN PUISTO

Nykyisen, vuosituhannen vaihteessa rakennetun puiston alueella sijainneista rakennuksista tai kulkureiteistä ei ole säilynyt merkkejä, lukuun ottamatta mahdollisia maantasossa havaittavia perusrakenteita Villa Hagan pohjoispäädystä, puiston eteläisimpien pensasaitaistutusten

kupeessa. Vaikeasti määriteltävien rakenteiden sijainti vastaa likimäärin 1990-luvulla palaneen piharakennuksen päädyn paikkaa.

Nykyään Koulupolun ja Asematien risteyksestä etelään Villa Hagan puistoon kulkevan kävelytien voi ajatella mukailevan aikanaan

vanhalta Upinniementieltä pihapiirin läpi poikennutta reittiä. Puistoistutusten jälkeen reitin oikealla puolella on pää- ja piharakennuksen välissä pengerrys, joka on todennäköisesti vanhan kulkuyhteyden perua.

Kuva 146. Piharakennus ja kunnantalo

Villa Hagan pohjoispuolella, nykyisen ajoyhteyden viereissä, maasta erottuu jälkiä mahdollisesta perustuksesta tai kulkutiestä. Taustalla kunnantalo.

Kuva 147. Villa Hagan puiston istutuksia

Pengertyvät istutusaltat rajaavat Villa Hagan pihan erilleen puiston graniittisilla noppakivillä päällystetyistä oleskelu- ja kulkualueista.

Kuva 148. Villa Hagan puiston leikkipaikka

Avoimien oleskelu- ja kulkualueiden lisäksi puistoon on rakennettu puuaidalla rajattu leikkialue kunnantalon valtuustosalia vastapäätä.

6. ULKOASU JA ROOLI MAISEMASSA

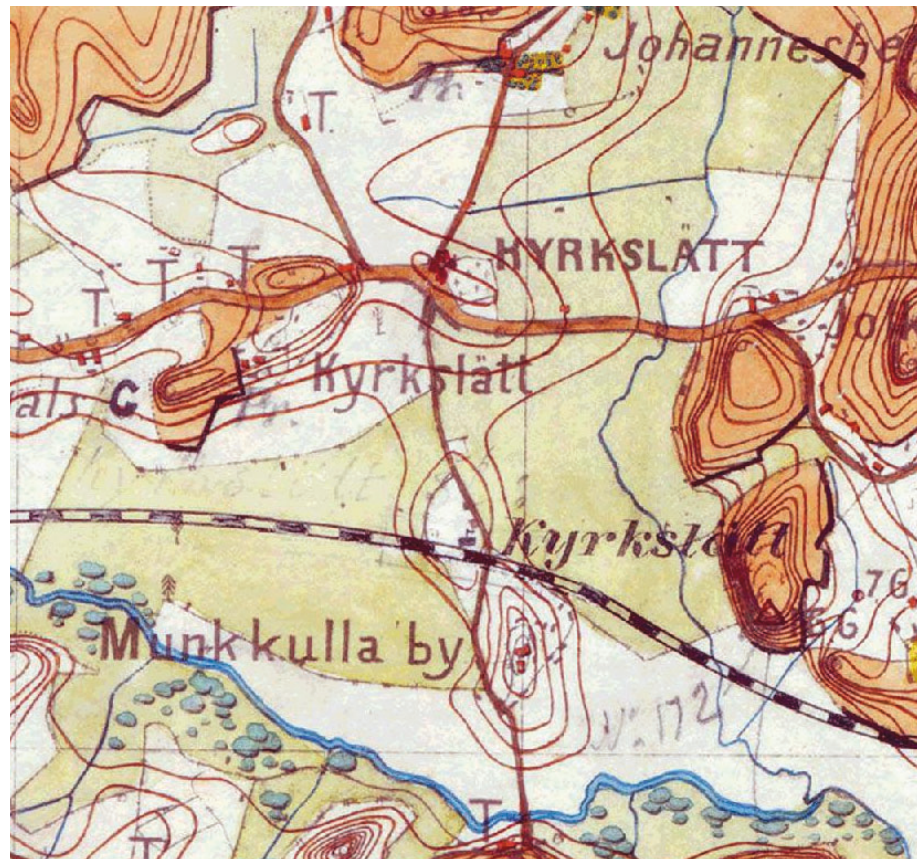
Varhaiset vaiheet ja suurmaisema

Villa Hagan varhaisvaiheen rakentamisen aikaan 1800-luvun lopulla Kirkkonummen nykyinen keskusta-alue on ollut pääasiassa metsää ja peltoa. Stegelbackan kallio on erottunut vanhan Upinniementien varressa pienenä mäkenä kirkonmäen ja Munkkullan välissä. Ympäristöään korkeampina erottuvat lännessä kohoava Finnsbackan mäki sekä idässä pienen jokilaakson ja Jolkbynjoen takana jyrkkä ja korkea Jolkbyberget, jota nykyään kutsutaan Vesitorninmäeksi.

Vaikka pinnanmuodot sinänsä ovat pääosin säilyneet ennallaan ja ne on mahdollista paikalta tunnistaa, on nykyinen rakennuskanta monin paikoin niin korkea, että se hämärtää pienempien korkeuserojen maisemallista merkitystä rakentamista edeltävältä ajalta. Finnsbackan ja Jolkbyn korkeuserot ovat niin suuria, että niiden voi sanoa määrittelevän suurmaisemaa vielä nykyäänkin.

1900-luvun alku

Rantaradan ja Kirkkonummen aseman valmistuttua 1900-luvun alussa silloinen Fridhemin tupa on pienellä mäellä jäänyt Munkkullan mäestä selkeämmin erilleen – vaikka junarata onkin valmistuttuaan suurmaisemassa ollut selvästi vähemmän hallitseva kuin nykyinen kaksiraiteinen, sähköistetty rata suojavaöhykkeineen ja aitoineen. Myöhemmin asema-alueen ja lopulta terveyskeskuksen rakentuminen ovat lopullisesti erottaneet Villa Hagan pihapiirin muusta Munkkullan alueesta. Samaan aikaan Munkkullan kylä vanhassa muodossaan on kadonnut teollisuus- ja liikerakentamisen

Kuva 149. Kartta Villa Hagan ympäristöstä vuodelta 1870

Senaatin kartastossa Kirkkonummen nykyistä keskusta-aluetta jäsentävät pinnanmuodot erottuvat selkeämmin ennen asutuksen ja muiden rakennusten lisääntymistä alueella. Karttaan on ilmeisesti jälkikäteen lisätty myös kartan valmistusajankohtaa myöhemmin suunniteltu Rantaradan likimääräinen linjaus.

Lähde: Kirkkonummen karttapalvelu

Kuva 150. Näkymä asematietä etelään

Villa Hagan korkein osa, pohjoislaajennus, näkyy Asematien akselissa Kirkkotorille saakka. Kuvassa oikealla koulukeskuksen rakennuksia, vasemmalla poliisiaseman talo.

tieltä. Kartanon tuhouduttua tulipalossa vuonna 1989 koko alueelle nimensä antanut mäki on metsittynyt nykyisen junaradan ylittävän Kirkkonummentien sillan kupeessa melko huomaamattomaksi osaksi muuten voimakkaasti rakennettua ympäristöä.

Kirkkonummen kasvu ja nykytilanne

Huvilalaajennuksen jälkeen 1900-luvun alusta alkaen Villa Hagan pihapiireineen voi sanoa hallinneen kirkon eteläpuolista maisemaa asemalle asti. Kaksikerroksinen rakennus oli läheistä apteekin taloa suurempi ja ympäröiviä peltoalueita korkeammalla.

Vaikka parenteesiaikana pellolle Finnsbackan eteläpuolelle oli rakennettu kaksi sittemmin purettua kasarmirakennusta, varsinaisesti Villa Hagan keskeinen rooli maisemassa alkoi heikentyä vasta liikekeskustan rakentamisen myötä. Uudet liikerakennukset ja koulukeskus sekä niitä ympäröivät asuinkerrostalot olivat sekä suurempia että korkeampia kuin vanha rakennuskanta.

Nykyään Villa Haga asettuu vanhan Upinniementien linjaa mukailevan Asematien kevyen liikenteen väylän akseliin siten, että kirkolta etelään tullessa Villa Hagan pohjoispääty kohoaa Villa Hagan puiston takaa hallitsemaan kapeaa, liiketilojen ja koulukeskuksen rajaamaa näkymää. Muista suunnista rakennus jää nykyisellään väistämättä varsin huomaamattomaksi. Toisaalta sen voi ajatella yhdessä puistoalueen kanssa tuovan tervetulleeseen rytminvaihdon muuten varsin rakennettuun ja ainakin ajallisesti melko homogeeniseen ympäristöön. Rakennuksen mahdollisia tulevia käyttötarkoituksia arvioitaessa tietty suojaisuus voi olla suoranainen vahvuus.

7. VILLA HAGAN TULEVAISUUS

Villa Haga on paikallishistoriallisesti ainutlaatuinen ja Kirkkonummen keskusta-alueella merkittävä rakennus, jonka säilyminen aktiivisena osana kehittyvää Kirkkonummen keskustaa on turvattava sekä ympäristöllisesti että rakenteellisesti. Myös tiedonkeruu rakennuksen ja alueen historiasta auttaa osaltaan tukemaan rakennuksen roolia osana alueen identiteettiä.

7.1 Käyttö jatkossa

Tätä selvitystä laadittaessa Kirkkonummen keskustan GWG-koulukampus on hankkeena käynnissä ja Villa Hagassa toimivan Kirkkonummen musiikkiopiston on määrä siirtyä uudelle kampukselle sen valmistuttua. Musiikkiopistoajan jälkeisestä käytöstä ei ole olemassa julkista tietoa eikä suunnitelmia. Odotettavissa on kuitenkin, että Hagan ympäristössä tulee tapahtumaan muutoksia. Uusi asemakaava on valmisteilla sekä kirkon länsipuolelle Tallinmäkeen että Villa Hagaa ympäröiville alueille, Asematien länsipuolelle, käsittäen mm.

koulukeskuksen ja terveyskeskuksen korttelit. Uusien kaavojen myötä Kirkkonummen aseman ja kirkon seudulle on tulossa huomattava määrä uutta asuinrakentamista, jonka myötä erilaisten palvelujen ja toisaalta asukastoimintaa tukevien tilojen tarve tulee kasvamaan.

Villa Haga on keskeisen sijaintinsa ja toisaalta historiallisen merkityksensä vuoksi itseoikeutetusti merkkirakennus ympäristössään. Lisäksi rakennusrungon monimuotoisuuden myötä sen voi ajatella tarjoavan mahdollisuuksia useammillekin käyttötarkoituksille riippuen tulevista omistus- ja hallintajärjestelyistä. Hagan piharakennuksessa toimii tämän selvityksen laatimishetkellä antiikkiliike ja työpajatila. Näiden voi ajatella viitoittavan tietä osallistavaan ja monipuoliseen asukastoimintaan kiinteistöissä; mahdollisuuksia ja tilaa voisi riittää sekä kaupallisille että yhteisöllisille palveluille. Alueen kaavoituksesta laadittuun hankekorttiin on kirjattu Villa Hagaa ja piharakennusta koskien seuraavaa: ”Rakennusten käyttötarkoitus tulee olla ensisijaisesti avoin asukkaille ja kuntalaisille.” (Kirkkonummen kunta, 2022).

Rakennuksen säilymisen kannalta oleellista on, että vanhojen toimintojen tilalle löytyisi mahdollisimman pian uusia, jottei rakennus jäisi vajaakäytölle tai tyhjilleen, mikä voi johtaa rapistumiseen ja ilkkivaltaan.

Tulevaa käyttöä arvioitaessa on oleellista tunnistaa rakennuksen mahdollisuudet ja rooli tiivistyvässä ja kaupunkimaisesti kehittyvässä ympäristössä. Laajamittaisen uudis- ja täydennysrakentamisen rinnalla on ensiarvoisen tärkeää vaalia Kirkkonummen keskusta-alueen historiallisia kerrostumia ja siten tukea paikan hengen muodostumista ja säilymistä. Edelleen historiallisten kerrostumien merkitystä ja roolia on mahdollista tukea saavutettavuutta ja käyttöarvoa edistämällä; Villa Hagan tapauksessa edellytykset tähän ovat erinomaiset: rakennuksen sijainti aivan Kirkkonummen keskustassa, keskeisen kevyen liikenteen väylän varressa ja liittyminen puistoalueeseen tarjoavat mahdollisuuden kiinnittää paikka monien keskustalualueella toimivien ihmisten arkeen.

Jo selvitystä tehtäessä piharakennuksen entisöinti- ja antiikkiliikkeen toiminnassa on

yrittäjän kertoman perusteella piirteitä yhteisöllisyydestä eikä paikan merkitys ja käyttö perustu yksinomaan yrityksen liiketoiminnalliseen puoleen. Tällaisessa paikallisille avoimessa matalan kynnyksen toiminnassa keskiössä ei kuitenkaan ole suunnittelu, vaan viimekädessä kyse on yksittäisen toimijan motivaatiosta ja toimintatavasta. Tätä voidaan pitää lupaavana esimerkkinä ja osoituksena yhteisöllisen toiminnan edellytyksistä alueella. Alueen asukas- ja käyttäjämäärän kasvun myötä tarve ja edellytykset todennäköisesti tulevat kasvamaan.

Rakennusten ohella myös Villa Hagan puiston sosiaalisen luonteen voi enteillä alueen kasvun myötä korostuvan. Puistoalue on suunniteltu siten, että se mahdollistaa monipuolisen käytön paitsi oleskeluun myös esimerkiksi tapahtumien järjestämiseen; Villa Hagan rakennusten kanssa kokonaisuuden toiminnallista synergiaa on mahdollista kehittää monipuolisesti.

7.1.1 VÄLTÄMÄTTÖMISTÄ JA MAHDOLLISISTA MUUTOKSISTA

Tulevaisuutta suunniteltaessa on keskeistä löytää tasapaino käytettävissä olevien resurssien ja niillä tavoiteltavien tulosten välille. Elimellisesti itse rakennukseen liittyviä reunaehtoja ovat ainakin suojelustatus, rakennusrungon luonne, talotekniikka ja esteettömyys. Näistä suojelustatuksen voidaan katsoa ensisijaisesti tukevan rakennuksen historiallista luonnetta, johon myös rakennusrungon voi ajatella soveltuvilta osin liittyvän. Talotekniikka sen sijaan asettaa omat rajoitteensa sekä olevien järjestelmien muodossa, että myös sen kautta, mitä järjestelmiä ja miten laajasti niitä on mahdollista tai perusteltua uudistaa. Esimerkiksi nykyistä ilmanvaihtojärjestelmää, joka toimii useisiin huonetiloihin asennettujen pienten IV-laitteiden ja laajojen pinta-asennusten varassa, lienee vaikea sovittaa palvelemaan oleellisesti nykyisestä poikkeavia käyttötarkoituksia.

On tietenkin mahdollista, että tiloille löytyy jokin sellainen käyttäjä ja käyttötarkoitus, jonka

myötä merkittävätkin muutokset nykytilanteeseen voivat tulla kysymykseen. Lähtökohdaksi jatkokäytön arvioimiseen on seuraavassa kuitenkin valittu lähinnä nykytilannetta vastaava tilaohjelma.

7.1.2 MAHDOLLISIA KÄYTTÖTARKOITUKSIA

Villa Hagan luonne ja sijainti houkuttelevat keksimään mitä erilaisimpia käyttötarkoituksia kylätalosta museoon ja treenikämpästä ravintolaan. Eri käyttötarkoituksiin liittyy huomattava määrä tapauskohtaisia rajoitteita ja vaatimuksia, joita ei ole tarkoituksenmukaista hypoteettisella tasolla yksilöidä kovin tarkasti. Sen sijaan toiminnot voidaan kategorisoida sen perusteella, miten laajoja ja minkä luonteisia muutoksia ne edellyttävät. Tämä analyysi ei ota kantaa rakennuksen omistus- tai hallintajärjestelyihin, vaan pyrkii tunnistamaan mahdollisuuksia ja rajoitteita puhtaasti toiminnallisista lähtökohdista.

Vähäiset muutokset

Lyhyellä aikavälillä ja mikäli laajemmille muutostöille ei ole välitöntä tarvetta tai edellytyksiä, tilojen käyttö jokseenkin nyky muodossaan on mahdollista. Rakennuksen monet tilat mahdollistavat eri toimijoiden yhtäaikaisen käytön melko pienin, lähinnä kulunhallinnallisin muutoksin. Ensisijaisina muutos- ja korjaustöinä tällaiseen käyttöön liittyen voisivat tavanomaisen ylläpitävän pintojen kunnostuksen lisäksi olla wc- ja pesutilojen laajentaminen tai lisääminen sekä mahdolliset minikeittiöt tai muu pienimuotoisen ruuanvalmistuksen mahdollistava ratkaisu. Nämä toimenpiteet eivät luultavasti edellyttäisi kovin monimutkaista käyttötarkoituksiin ja muihin lupiin liittyvää prosessia.

Mahdollisia sovelluksia: kylätila, yhdistystila, avoin työtila, opetustila, treenikämpä, työpaja.

Maltilliset muutokset

Mikäli pitkäaikaisempaa käyttötarkoitusta tai käyttäjää ei heti löydy, mutta rakennuksen käyttöedellytyksiä halutaan monipuolistaa ja

parantaa, voisi melko yleispätevästi toimintaedellytyksiä parantavina ratkaisuin pitää tilojen esteettömyyden kehittämistä sekä monipuolista käyttöä tukevien yhteis- ja aputilojen lisäämistä; esimerkiksi joustavasti toimiva aula-tila ja pienimuotoiseen yleisö- tai asiakaskäyttöön soveltuvat wc-tilat sekä esimerkiksi kahvilakäyttöön soveltuva valmistuskeittiö.

Tällaiset muutokset edellyttävät jo laajoja muutoksia ja täydennyksiä rakennuksen LVIS-ratkaisuihin. Lisäksi nykyiset palo-, pelastautumis- ja esteettömyysmääräykset olisi tällaisessa suunnittelussa jo syytä huomioida soveltuvilta osin.

Mahdollisia sovelluksia: näyttelytila, barjoitus- ja esiintymistila, (pop up -)kahvila, hyvinvointi- ja liikuntatila.

Laajat muutokset

Määrätietoisemman ja suunnitelmallisemman jatkokäytön mahdollistamiseksi on pääasiassa nykyisiin tiloihin pohjautuen mahdollista kehittää erilaisia toimintoja. Varsinaisen käyttötarkoituksen muutoksen tullessa kyseeseen

olisi tietenkin edellytyksenä selkeä kokonaisajatus rakennuksen tai sen osan pitkäaikaisesta käytöstä, jota (myös edellisissä kohdissa esitetty) muutokset palvelevat. Tällöin sekä erilaiset turvallisuus- että esteettömyysmääräykset tulevat huomioitaviksi, vaikka niihin suojelunäkökohtiin vedoten joustoja olisi neuvoteltavissa. Tällaisten muutosten tarkempi arviointi ilman konkreettista ja selkeää toiminta-ajatusta on kuitenkin puhtaasti teoreettista.

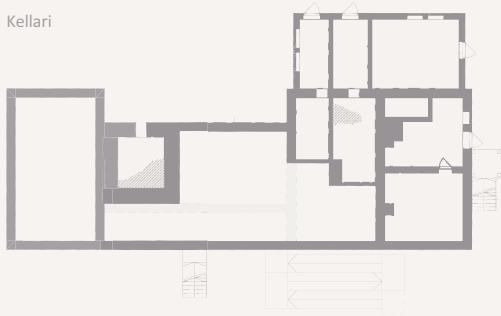
Mahdollisia sovelluksia: kahvila, museo, taiteilijaresidenssi ja galleria, asuntola.

Merkittävät muutokset

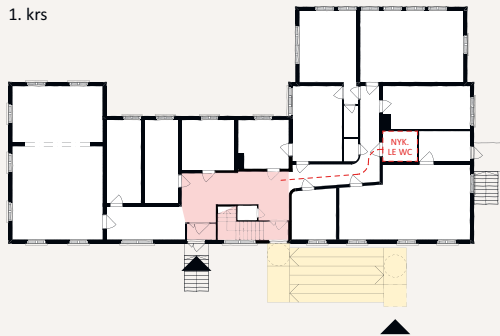
On mahdollista, että rakennukselle kokonaisuudessaan löytyy jokin kokonaisvaltaisen uusi käyttötarkoitus, joka edellyttää laajempia muutoksia sekä tilaohjelmaan että muihin ratkaisuihin esteettömyyteen, poistumis- ja muuhun turvallisuuteen sekä palontorjuntaan liittyen.

Mahdollisia sovelluksia: ravintola, kahvila, hotelli, asuintalo.

Kellari

1. krs

2. krs

Kuva 151. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva ramppiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin

Itäjulkisivun ramppiratkaisu on lähtökohtaisesti epärealistinen. Sisätilojen kannalta se mahdollistaisi nykyisen aulatilan käytön sellaisenaan ja siten sisätilojen toimintojen ja keskinäisten yhteyksien vapaan muokkaamisen yhden keskustilan varassa. Pohjoispäädyn sisäänkäynti mahdollistaa myös joidenkin tilojen erilliskäytön. Rampilla esteetön kulku on mahdollista järjestää vain ensimmäiseen kerrokseen.

7.1.3 VILLA HAGAN ESTEETTÖMYYSRATKAISUISTA

Nykyisellään Villa Haga ei ole miltään osin esteetön, vaan kaikkiin enimmäisen ja toisen kerroksen tiloihin on kulku vain portaita pitkin. Tämä on ristiriidassa esteettömyysvaatimusten ja -ohjeistojen kanssa ja sitä on vaikea sovittaa yhteen rakennuksen merkitystä korostavan yleisen saavutettavuuden tavoitteen kanssa. Tässä luvussa esitetään kaaviomaisesti ratkaisuja Villa Hagan tilojen esteettömyyden kehittämiseksi sekä arvioidaan ratkaisujen vaikutuksia sisätilojen jatkokäyttöä ajatellen.

Ramppivaihtoehdot

Itäjulkisivun graniittisten portaiden muokkaaminen esteettömiksi on haastavaa paitsi varsin suuren korkeuseron vuoksi myös siksi, että portaiden ylätasanteet ovat liian pieniä 1500 mm:n julkisen tilan pyörähdyspyrälle. Nykyisen maanpinnan ja sisäänkäyntien korkeusero on lisäksi pienimmilläänkin yli 1200 mm, mikä tarkoittaa, että mahdollinen ramppi kahdeksan prosentin (1:12,5) enimmäisnousulla (RT-kortisto, RT 103141, s. 7)

olisi lepotasoinen yli 20 metriä pitkä. Esimerkkitapauksessa kuvassa 151 (s. 133) itäjulkisivun pohjoisemman sisäänkäynnin nykyinen porras on kokonaisuudessaan korvattu rampilla.

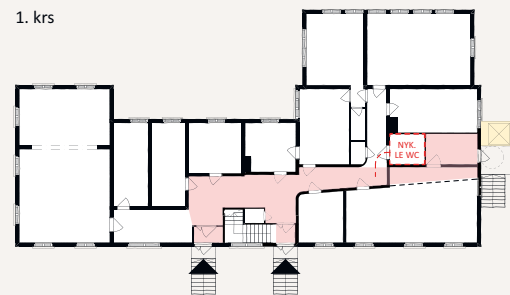
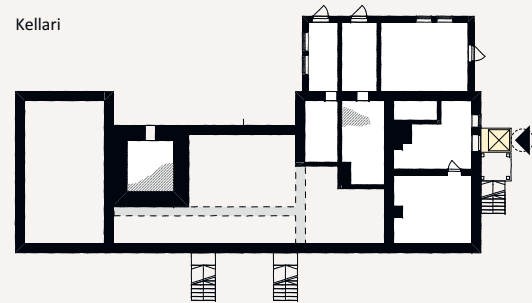
Pohjoisjulkisivun sisäänkäynnillä korkeusero on jo lähes 1800 mm, jolloin rampin pituus kasvaisi entisestään ja vaatisi kolmannen lepotason. Näissä laskelmissa käytetty kaltevuus on lisäksi määräysten mukaan mahdollinen vain enintään 1000 mm:n korkeuseroissa – ja edellyttää ulkotiloissa joko katosta tai lämmitystä. Käytännössä määräykset täyttävä viiden prosentin kaltevuudella toteutettu ramppi olisi siis vieläkin pidempi.

Edellä kuvatun kaltainen ramppijärjestely olisi paitsi epäkäytännöllinen myös julkisivullisesti raju muutos suojeltuun rakennukseen – varsinkin jos se toteutettaisiin vaikka vain osin katettuna. On myös huomiotava, että esteetön saapuminen Villa Hagaan onnistuu parhaiten pohjoisen ja lännen suunnasta, sillä piha-alueen ja asematien välinen korkeusero kasvaa etelän suuntaan. Näillä perustein ramppiratkaisulle on vaikea löytää edellytyksiä. Rampin sijaan kysymykseen voisi siis tulla jonkinlainen nostin- tai hissiratkaisu.

Rungon ulkopuolinen hissi/nostin

Myös hissien osalta itäjulkisivujen portaat ovat riittämättömät; ylätasanteet ovat liian pienet. Pohjoispäädyn lastausoven tasanne puolestaan on nykyiselläänkin riittävän kokoinen hissiä varten. Nykyinen betonirakenne on myös huonokuntoinen, joten sen uusiminen tai perusteellinen korjaaminen on todennäköisesti edessä joka tapauksessa. Hissin toteuttaminen pohjoispäätyyn, rakennusrungon ulkopuolelle, olisi mahdollista joko nykyisen porraskorkeuteen oheen, sen tilalle tai jopa suoraan nykyisen ylätasanteen paikalle, jolloin hissistä olisi yhteys suoraan rakennuksen sisään.

Julkisivullisesti vähäeleisin vaihtoehto olisi avoin ulkohissi, joka nousisi vain ensimmäiseen kerrokseen ja jonka rakenteet olisi mahdollista rajata nykyisen katoksen alapuolelle tai mahdollisesti jopa porrastasanteen nykyistä kaidetta mukaillen. Olisi houkuttelevaa korvata nykyinen ovelle johtava portaikko kokonaan hissillä, mutta tämä rajoittaisi reitin poistumistiekäyttöä.

Kuva 152. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva ulkohissiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin
Rungon ulkopuolinen rakenne pohjoissisäänkäynnin yhteyteen olisi todennäköisesti helpoin hissiratkaisu. Yhteys varsinaiseen pääsisäänkäyntiin ei nykyisellään toteudu, mutta sisätiloihin vaaditut muutokset sen toteuttamiseksi ovat maltillisia. Ulkoisella hissillä esteetön kulku on mahdollista järjestää vain ensimmäiseen kerrokseen.

Rakennuksen sisäpuolinen hissi

Rakennusrungon ulkopuolisen hissiratkaisun rajoitteena on, että se mahdollistaa esteettömän kulun vain ensimmäiseen kerrokseen. Mikäli myös toinen kerros halutaan tehdä esteettömästi saavutettavaksi, on hissi sijoitettava toisiin. Tällöin esteetöntä kulkua varten tarvitaan uusi sisäänkäynti ja täyskorkeaa tilaa kellarista. Ainoa osa rakennuksesta, jossa maantasosta on suoraan käynti täyskorkeaan kellariin, on pohjoislaajennuksen lisäosa. Jokin nykyisistä kellariovista ja -tiloista olisi tällöin muutettava kulkuyhteydeksi hissiin.

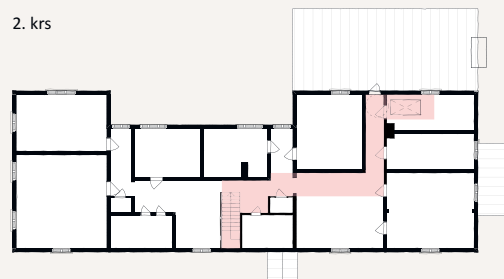
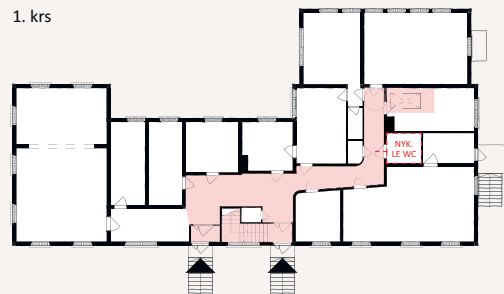
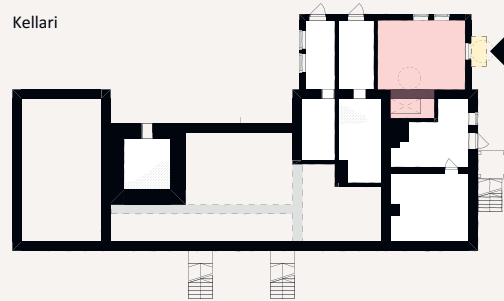
Käyttötarkoituksen ja tilantarpeen mukaan mikä tahansa pohjoislaajennuksen tiloista voisi toimia kellarikerroksen hissiaulana. Mikäli oletetaan, että nykyiset sisäänkäynnit itäjulkisivulla säilyvät pääsisäänkäynteinä, painottuu saapumissuuntana pohjoinen ja itä, jolloin luontevin valinta uudelle sisäänkäynnille olisi pohjoispuoleinen ovi ja aulatilaksi tulisi siten lisäosan kellarin suurin tila eli nykyinen rumpuluokka. Tarkoituksenmukaisin sijoituspaikka hissille olisi tällöin siten, että se ensimmäisessä ja toisessa

kerroksessa avautuisi nykyiseen käytävätilaan. Tällöin hissi palvelisi kaikkia tilan käyttäjiä myös ensimmäisen ja toisen kerroksen välisissä siirtymisissä.

7.1.4 PIHARAKENNUKSEN JATKOKÄYTÖSTÄ

Piharakennuksen nykyistä käyttöä voi pitää onnistuneena esimerkkinä vähäisiä muutoksia vaativasta uudesta käytöstä. Talliosassa toimiva työpaja hyötyy avoimesta tilasta ja antiikkiliikkeelle vanhan rakennuksen oma patina luo tunnelmallisen toimintaympäristön. Piharakennuksen saunaosa on selvitystä tehtäessä lähinnä antiikkimymälän varastokäytössä, mutta yrittäjä on kertonut haaveilevansa sen palauttamisesta alkuperäiseen käyttöönsä. Ympäri Suomea kaupunkikeskuksissa viime vuosikymmeninä yleistyneiden ja profiliaan korottaneiden erilaisten julkisten ja tilaussaunojen suosion valossa Kirkkonummen keskustaankin on helppo kuvitella tällaista toimintaa. Piharakennuksen lähestyttävä hahmo ja keskeinen mutta myös suojaisa sijainti voisivat tarjota erinomaiset edellytykset tällaiselle.

Nykyinen aktiivisuus piharakennuksessa vaikuttaa henkilöityvän vahvasti nykyiseen yrittäjään. Tämä on sekä rohkaiseva osoitus aktiivisten yksilöiden arvosta että muistutus siitä, miten viimekädessä monet käyttötarkoitukset ja tavat riippuvat lopulta suuresti yksilöiden motivaatiosta ja valmiuksista. Tässä mielessä luovuuden tukeminen ja ennakoluulottomuuteen kannustaminen ympäristöä elävöittävää toimintaa visioitaessa ovat keskeisessä roolissa täsmällisen suunnittelun rinnalla tai jopa edellä.

Kuva 153. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva pohjoislaajennuksen hissiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin

Rakennusrungon sisään rakennettava hissi edellyttää uuden esteettömän sisäänkäynnin ja hissiaulan rakentamista. Pohjoislaajennukseen sijoittuva hissi olisi mahdollista yhdistää pääsisäänkäyntien aulaan molemmissa kerroksissa nykyisiä käytävätiloja hyödyntäen.

Kellarikerroksessa hissikuilun voisi mahdollisesti sijoittaa nykyisen öljykattilan tilaan, lähelle talon keskilinjaa. Tällöin myös mahdolliselle hissikonehuoneelle riittää tilaa ullakon korkeimmassa osassa.

7.2 Jatkotutkimus

Rakennushistoriaselvitystä tehtäessä kiinteistössä ei ole avattu rakenteita tai verhoiluja vanhojen rakenteiden ja esimerkiksi vanhojen/alkuperäisten hirsiseinien tunnistamiseksi tai ajoittamiseksi. On todennäköistä, että rakennuksen vapauduttua musiikkiopistokäytöstä tulee Villa Haga läpikäymään korjaus- ja muutostöitä – olivatpa tulevaisuuden käyttötarkoitukset mitä tahansa. Rakennus- ja kunnostustöiden yhteydessä on mahdollista ja perusteltua etsiä näyttöjä ja täydentäviä tietoja vahvistamaan tai kumoamaan tässä selvityksessä esitettyjä päätelmiä. Tässä osiossa on listattu seikkoja, joiden selvittäminen voi tarkentaa ja tarjota lisää tietoja erityisesti rakennuksen varhaisimmista vaiheista.

7.3 Avoimia kysymyksiä

Tulevien muutostöiden ja korjausten yhteydessä olisi Villa Hagan historiallisten vaiheiden ja kokonaiskuvan terävoittamiseksi hyödyllistä havainnoida seuraaviin kysymyksiin liittyviä merkkejä ja seikkoja:

1. Missä kaikissa seinissä hirsirakenteet ovat säilyneet?

Hahmottuuko hirsirakenteista eri rakennusvaiheiden välisiä liitoksia? Voidaanko erityisesti varhaisvaiheiden hirsitä ajoittaa dendrokronologisesti?

2. Onko säilyneistä hirsirakenteista mahdollista päätellä yksittäistuvan kamarien rakennusvaiheita?

Onko keskusosan länsijulkisivussa merkkejä hirsien jatkamisesta kamarien välillä?

3. Miten perustuslinjat kulkevat itäjulkisivun takana?

Onko nykyisen julkisivun takaa löydettävissä merkkejä varhaisemmasta perustuslinjasta varhaisvaiheiden seinälinjojen kohdalta?

4. Miten kulku toiseen kerrokseen on ratkaistu eri rakennusvaiheiden aikana?

Onko nykyisen porstuan kohdalla toisen kerroksen välipohjassa merkkejä vanhasta porras- tai tikasaukosta?

7.3.1 HIRSIRUNGOT

Mikäli rakennuksen käyttötarkoitusta ollaan tulevaisuudessa muuttamassa, on remontin yhteydessä syytä kartoittaa säilyneitä rakenteita sellaisella tavalla, että ainakin vanhat kantavat rakenteet ja mahdolliset rakennusvaiheet sekä niiden liitokset voidaan tunnistaa. Samassa yhteydessä varhaisimpien rakennusosien ja siten -vaiheiden ajoittaminen dendrokronologisesti olisi perusteltua.

Erityisesti keskusosan hirsirungosta on todennäköisesti löydettävissä merkkejä yksittäistuvan ja kamarien tai sivutuvan rakennusvaiheista sekä kenties varhaisimman vaiheen kuitista tai ulkoeteisistä.

7.3.2 PERUSTUS-, SOKKELI- JA KELLARIRAKENTEET

Rakennuksen keskusosan ryömintätiloihin ei ole nykyisellään pääsyä, vaan kulku- ja tarkastusluukut on rakenteellisesti suljettu. Vanhojen perustusten kartoittaminen ensimmäisten rakennusvaiheiden tunnistamiseksi on

mahdollista tehdä, jos ja kun tulevien muutostöiden yhteydessä myös kellaritiloihin joudutaan tekemään esimerkiksi uusia LVI-asennuksia tai muita uusia rakenteita.

Oletettavasti kellaritiloista on löydettävissä merkkejä varhaisimpien rakennusvaiheiden perustuksista sekä etelälaajennuksen osalta mahdollisista uunien paikoista. Erityisesti mahdollisen yksittäistuvan muotoon liittyvät havainnot voisivat valottaa Hagan varhaisimpia vaiheita.

7.3.3 PIHARAKENNUS

Tätä selvitystä tehtäessä pihapiiriä on käsitelty päärakennuksen historiaan kiinteästi kuuluvana osana ja ainoan säilyneen piharakennuksen vaiheita on pyritty tuomaan kattavasti esiin. On kuitenkin syytä huomata, että erityisesti piharakennuksen rakennustekninen tarkastelu on tehty päärakennusta kevyemmin. Tämän vuoksi tätä selvitystä ei ole syytä sellaisenaan pitää täysin kattavana piharakennuksen osalta.

On mahdollista, että esimerkiksi kattorakenteiden tarkka kartoitus voisi tarjota täydentävää tietoa piharakennuksen eri vaiheiden toteutustavoista ja -järjestyksestä – vaikka tarkkojen ajankohtien määrittäminen ei siten välttämättä selvityksessä esitetyistä täsmentyisikään.

8. YHTEENVETO

8.1 Huomioita selvitystyöstä

Tätä selvitystä varten on pyritty löytämään aineistoa kunnan, museoiden, paikallisarkiston sekä kansallisarkiston ja muiden sähköisten arkistopalvelujen kautta. Käytännössä yksiselitteistä aineistoa rakennuksen historiasta on löytynyt hyvin vähän. Lähde-luettelolla ja liitteillä on pyritty tekemään näkyväksi paitsi lähteiden käyttö, myös niiden luonne. Kaikkiaan suuri osa tämän selvityksen tuloksista perustuu fragmentaalisiin lähteisiin, niiden vertailuun sekä ajoittamiseen tunnettujen yksittäisten tapahtumien perusteella.

Tutkimus paikan päällä sekä rakennusarkeologiset havainnot ja näiden perusteella tehdyt johtopäätökset pohjautuvat tekijän omaan tietoon ja ymmärrykseen perinnerakentamisesta ja historiallisista tyyleistä. Tämän tietämyksen tueksi on selvitykseen sisällytetty esimerkki- ja verrokkikohteita havainnollistamaan ja tukemaan päätelmiä ja oletuksia.

8.2 Rakennuksen kunto

Villa Haga on rakennuksena varsin hyvässä kunnossa. Sekä arkistoidun tiedon että ensikäden

havaintojen perusteella on selvää, että rakennuksesta on huolehdittu sen käyttöä ja kestävyyttä tukevalla tavalla. Samalla kun rakennuksen elinkaaren jatkuvuus on varmistunut, on paljon rakennuksen historiaa kuitenkin myös menetetty. Tämä on sinällään ymmärrettävää, kun otetaan huomioon, kuinka paljon eri vaiheita Villa Hagan historiaan on mahtunut – ja kuinka vielä 1900-luvun loppuvuosina purku-uhka on leijunut rakennuksen yllä. Toisaalta myös nykyiset käyttötarkoitukset ja niiden rakennukseen tuomat muutokset ja lisäykset ovat osa historiaa, eikä niitä tule ylenkatsoa varhaisempien vaiheiden eduksi. Koulu- ja musiikkiopistokäyttö ovat varmasti kiinnittäneet Villa Hagan lähtemättömästi jo useamman sukupolven mui-toihin ja henkilöhistoriaan.

8.3 Historia ja merkitys

Kirkkonummen keskustan historialliset merkikrakennukset ovat harvassa. Osin tämä johtuu myös tavasta, jolla nykyinen keskusta on muodostunut ikään kuin vanhempien olemassaolevien asutusten, Munkkullan, Finnsbackan ja Gesterbyn, välimaastoon. Asutuksen ja muun rakentamisen painopisteen siirtyminen vanhoista kylistä kirkon ympärille on johtanut siihen, että

kerroksellisuutta ei ole muodostunut tavalla, joka vertautuisi yhtä pitkäaikaiseen mutta samalla paikalla kehittyneeseen asutukseen.

Joka tapauksessa Villa Hagassa kiteytyy ainutlaatuisella tavalla puolentoista vuosisadan kehitys puhtaan maaseutumaisesta alueesta vaihteittain urbanisoituvaksi keskuksesi asutuksen, liiketoiminnan, palvelujen ja sivistystyön muodossa.

8.4 Villa Hagan tulevaisuus

Villa Hagan nykyinen käyttötarkoitus tulee päätöksenä, kun uuden koulukampuksen on määrä lähivuosina valmistua ja musiikkiopiston muuttaa keskuksen tarjoamiin uusiin tiloihin.

Tämän tarkemmin rakennuksen tulevista vaiheista ei tätä selvitystä tehtäessä ole tietoa, mutta yleisesti ottaen voidaan pitää rakennuksen kuin rakennuksen elinehtona mahdollisimman jatkuvaa ja yhtenäistä käyttöä sekä motivoitunutta ylläpitoa. Näissä molemmissa Kirkkonummen kunnan omistuskaudella on selvästi toimittu onnistuneesti. Osaltaan valoisaa tulevaisuutta enteilee myös rakennuksen keskeinen sijainti, joka avaa jatkoa ajatellen sekä rakennuksen kaupunkikuvalliselle merkitykselle että käytölle lukuisia lähiympäristöä ja kuntalaisten arkea ja toimintaa tukevia mahdollisuuksia.

8.5 Tekijän kommentit ja loppusanat

Alkuperäinen toimeksianto oli kaavoitustyöhön liittyen laatia kohteesta suppea rakennushistoriaselvitys. Kun samassa yhteydessä tarjoutui mahdollisuus tehdä selvityksestä diplomityö, selvityksen laajuus kasvoi merkittävästi. Näin ollen myös suuri osa selvitystyöstä on tehty omalla ajalla. Työn lopullinen sisältö ja muoto ovat pitkälti määrittäneet käytettävissä olevan aineiston ja tehtyjen havaintojen perusteella, mikä väistämättä näkyy lopullisen työn rakenteessa. Niin ikään työn laajuus ylittää varmasti ”suppean” rajat.

Rakennuksen vaiheet ja rooli ympäristössään ovat läpi sen historian olleet niin moninaiset ja merkittävät, että selvityksen taustaksi olen päätenyt toistuvasti tutkimaan myös paikallishistoriaa kohderakennuksen tontin ulkopuolelta-kin – Tukholmaa, Viipuria ja Pietaria myöten. Tämä on ollut paitsi kiinnostavaa,

tuottanut myös päänvaivaa sisällön rajaamisessa ja jäsentämisessä. Yhtäältä monia rakennuksen historian alaviitteitä olisi kiinnostavaa avata ja purkaa laajemmin – ja toisaalta selvitykseen päätyneiden asioiden käsittelyä olisi monin paikoin voinut laajentaa yhtäaikaaisesti moniin eri suuntiin.

Kaiken kaikkiaan työ on ollut paitsi kiinnostavaa ja palkitsevaa, myös opettavainen prosessi. Tutkimusaineistoon syventymisen ja selvitystyön aikana kohtaamieni ihmisten kautta tunnen uudenlaisen yhteyden paitsi itse Villa Hagaan, myös sen rakennettuun ja kulttuuriseen ympäristöön. Toivon, että tähän selvitykseen tehty työ palvelee omalta pieneltä osaltaan nykyistä kehittyvää Kirkkonummea. Sekä rakennus että tämä selvitys ovat osa tulevaisuuden historiaa ja tarjoavat tarttumapintaa paikallistuntemukseen ja ajallisiin ulottuvuuksiin.

Kuva 154. Pohjoislaajennuksen itäjulkisivu

Kuva: Tuomo Könönen

9. LÄHTEET

9.1 Painetut lähteet

VARSINAISET LÄHTEET

- Backman, S. (1991). *Kirkkonummen rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema*. Kirkkonummen kunta, rakennusinventointiryhmä.
- Backman, S., Ihrcke-Åberg, I. (2004). *Det gamla Kyrkslätt*. Ekenäs: Kyrkslätt hembygdsförening
- Bonsdorff, M., Winterhalter, K. (2019). *Kirkkonummen Pyhän Mikaelin kirkko ja kellotapuli*. *Rakennushistoriaselvitys*. Kirkkonummen seurakuntayhtymä.
- Favorin, M. (2006). *Kirkkonummi – Kasvun ja muutoksen vuodet*. Jyväskylä: Kirkkonummen kunta
- Galtat, H., Tornivaara-Ruikka, R. (2012). *Maalle! Helsingin seudun kulttuuriympäristöopas*. Helsinki: Rakennustaiteen seura
- Jansson, A. (1930). *Kyrkslätt Förr Och Nu*. Helsingfors: Kyrkslätt hembygdsförening
- Kolehmainen, A., Laine V. A. (1979), *Suomalainen talonpoikaistalo*. Keuruu: Otava.
- Mårtenson, H., Korhonen, T. (1995). *Kuistit ja verannat*. Jyväskylä: Rakennusalan Kustantajat RAK
- Rosberg, J. E., Fleege, U. A. (1901). *Kyrkslätt Socken – Dess Natur, Utveckling och Historia*, Helsingfors: Tidings och Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. Alkuperäinen julkaisija ei tiedossa, Kyrkslätt hembygdsförening r.f. tehnyt uudelleenjulkaisun 2004
- Silvast, P. (1991). *Porkkala 1944–1956, Neuvostoliiton merisotilaallinen tukikohta – Tutkimusraportti*. Hanko: Sotamuseo

TÄYDENTÄVÄT LÄHTEET

- Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto, Yleiskaavaosasto (1977). *Meilahden huvila-alue* -selvitys. Helsingin kaupunki
- Jokiniemi, E., Davies, N. (2012). *Kuvitettu rakennusankkirja Suomi – Englanti – Suomi*, Helsinki: Rakennustieto
- Kirveennummi, A., Räsänen, R. (2000). *Suomalainen kylä kuvattuna ja muisteltuna*. Jyväskylä: Suomalaisen kirjallisuuden seura
- Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Nieminen, J. (toim.) (2007). *Porkkala – Tapahtumien keskellä*. Maanpuolustuskorkeakoulu

9.2 Painamattomat lähteet

- Sahlberg, M., toim. (2010), *Talon tarinat – rakennushistorian selvitysopas*. Museoviraston rakennushistorian osasto.
- Tuovinen, H., Markkula, T. (2015), *Tutkimusselostus, Kirkkonummen musiikkiopisto Villa Haga, Kolmen huonetilan sisäilmaselvitys*. Vahanen Oy
- Kirkkonummen kunnanhallituksen päätös 6.2.1989, *Hagatalon ulkorakennuksen luovuttaminen musiikkiopiston käyttöön*. (Asiakirja selvityksen liitteenä, Liite 03)
- Kirkkonummen kunta (2022), *Kirkkonummen Kaavoitusohjelma 2023-2027*. Kunnanhallituksen pöytäkirjan 26.09.2022 liite
- RT-kortisto (2019), *RT 103141 Esteetön liikkumis- ja toimimisympäristö*, Rakennustieto

9.3 Muut lähteet

SÄHKÖISET LÄHTEET

Kirkkonummen karttapalvelu, <https://kirkkonummi.karttatiimi.fi/>
(haettu 18.7.2023)

Kansallisarkiston Astia-palvelu: Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, MHA U
Uudistuskartat, B Uudenmaan lääni, Kirkkonummi, https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2529390145
(haettu 18.7.2023)

Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot, *Folkwännen 06.07.1886, NO 152*
<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/445793?page=4>
(haettu 18.7.2023)

Museoviraston Muinaisjäännösrekisteri, kulttuuriympäristön palveluikkuna,
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000007307
(haettu 18.7.2023)

Pörssitieto Ky, <https://www.porssitieto.fi/poistuneet/liittopankki.shtml>
(haettu 18.7.2023)

Suomen Filmiteollisuus SF Oy (1956). *SF-katsaus 7. Uutisfilmi*, https://www.finna.fi/Record/kavi.elonet_elokuva_1460577, katsottavissa <https://areena.yle.fi/1-50088757>
(haettu 18.7.2023)

Yle Areena (1956). *Paluu porkkalaan*. Uutisfilmi, <https://areena.yle.fi/1-50201571>
(haettu 18.7.2023)

ARKISTOLÄHTEET

Kansallisarkiston kartat

Kirkkonummen paikallisarkisto Arkivalia

SUULLISET LÄHTEET

Sigbritt Backman, historioitsija

Maaret Eloranta, kulttuuritoimen johtaja, Kirkkonummen kunta

Rita Jansson, arkistoassistentti, Arkivalia

Ilkka Joutsen, rakennustarkastaja, eläkkeellä

Janne Lahtela, kiinteistönhoitaja, Kirkkonummen kunta

Raija Räihä, sihteeri, tilahallinto, Kirkkonummen kunta

Sinikka Siekkeli, yrittäjä, Sinikan puu ja muu, Pieni Antiikkikauppa Harakka

Satu Ylönen, rehtori, Kirkkonummen musiikkiopisto

KUVAHAKEMISTO

Kuva 1. Villa Haga ja saksalaisia sotilaita 1918		Kuva 23. Pohjapiirros; 2. kerros, nykytilanne	29
Kuva 2. Villa Haga 1920–1930-luvulla	4	Kuva 24. Käytävätila 1. kerroksessa	30
Kuva 3. Villa Haga arviolta 1930-luvulla	4	Kuva 25. Aulatiloja 1. kerroksessa	30
Kuva 4. Villa Haga 1930-luvun lopulla	6	Kuva 26. Leikkauspiirustukset etelälaajennuksesta (A-A) ja keskusosasta (C-C)	31
Kuva 5. Näkymä kirkolta etelään 1960-luvun alussa Kuva: Jari Forsblom	8	Kuva 27. Toisen kerroksen kirjasto- ja odotushuone	32
Kuva 6. Villa Hagan pihapiiri 1982 Kuva: Tuntematon / Kirkkonummen kulttuuritoimi	8	Kuva 28. Leikkauspiirustus pohjoislaajennuksesta (B-B)	33
Kuva 7. Sijaintikartta	8	Kuva 29. Teoriaopetuksen luokka pohjoislaajennuksen lisäosassa	34
Kuva 8. Sijaintikaavio	8	Kuva 30. Orkesterisali etelälaajennuksen 1. kerroksessa	34
Kuva 9. Ote asemakaavasta	14	Kuva 31. Keskusosan halli 2. kerroksessa	36
Kuva 10. Aikajana	14	Kuva 32. Opetustilojen pintamateriaaleja	36
Kuva 11. Villa Haga Asematieltä nähtynä	15	Kuva 33. Sisäportaan ylempi juoksu	36
Kuva 12. Pohjakaavio rakennusosista	16	Kuva 34. Opetustila etelälaajennuksen 2. kerroksessa	37
Kuva 13. Julkisivut itään ja pohjoiseen	18	Kuva 35. Keskusosan kellarin sisäänkäynti	38
Kuva 14. Julkisivut länteen ja etelään	20	Kuva 36. Keskusosan kellaritilan kalliolattiaa	38
Kuva 15. Itäjulkisivun sisäänkäynnit ja ikkunajakoa	21	Kuva 37. Keskusosan kellaritilan luonnonkivimuuri ja katon puurakenteet	38
Kuva 16. Pohjoispäädyn sisäänkäynti	22	Kuva 38. Lämmönjakohuoneen yhteydessä oleva varastotila	40
Kuva 17. Pohjoislaajennuksen lisäosa	23	Kuva 39. Lämmönjakohuone pohjoislaajennuksen kellarissa	40
Kuva 18. Pohjapiirros; kellari, nykytilanne	24	Kuva 40. Soitinvarasto pohjoislaajennuksen kellarissa	40
Kuva 19. Villa Haga, näkymä lounaasta Kuva: Jan Kaila / Kirkkonummen kulttuuritoimi	24	Kuva 41. Pohjoislaajennuksen uusi kellaritila	40
Kuva 20. Pohjapiirros; 1. kerros, nykytilanne	24	Kuva 42. Pohjoislaajennuksen ullakko	43
Kuva 21. Kattonäkymä	25	Kuva 43. Pohjoispäädyn räystääpuut	44
Kuva 22. Räystäään kukkopuu	26	Kuva 44. Pohjoislappeen säilyneet kukkopuut	44
	27	Kuva 45. Itäjulkisivun sisäänkäynnit	45
	28	Kuva 46. Itäjulkisivun portaikot ja ovet	46
	28	Kuva 47. Lastausovi ja katos, nykytilanne	47
	28	Kuva 48. Lastausovi arviolta 1930-luvulla	47

Kuva 49. Ikkuna, tyyppiesimerkki	48	Kuva 71. Piharakennuksen sauna	62
Kuva 50. Ullakkoikkuna ja ristipääty	48	Kuva 72. Saunatuvan lattiapinta	62
Kuva 51. Käytävätilan haukkaikkuna	48	Kuva 73. Piharakennuksen talliosan työpajatila	63
Kuva 52. Etelälaajennuksen ikkunajako Kuva: Tuomo Könönen	49	Kuva 74. Villa Hagan kortteli, karttatuloste 2018	64
Kuva 53. Ikkunan jatkettu vuorilauta 1	50	Kuva 75. Ilmakuva Villa Hagan korttelista 2021	64
Kuva 54. Ikkunan jatkettu vuorilauta 2	50	Kuva 76. Villa Hagan puisto huhtikuussa 2023	64
Kuva 55. Lämmönjakohuoneen murrettu ovi Kuva: Tuomo Könönen	51	Kuva 77. Munkkulla, Egokarta 1704, osasuurennos	66
Kuva 56. Lämmönjakohuoneen uusi ovi	51	Kuva 78. Munkkulla, Karta öfver åker ock äng 1762–1763, osasuurennos	68
Kuva 57. Pohjoislaajennuksen ullakkoikkuna	53	Kuva 79. Villa Hagan vuonna 1918 Kuva: Finna	70
Kuva 58. Vanha ovi pohjoislaajennuksen lisäosan sokkelissa	53	Kuva 80. Munkkulla, Karta öfver egorne 1828, osasuurennos	70
Kuva 59. Opetustilaan jälkiasennettu IV- ja LTO-laite Kuva: Tuomo Könönen	54	Kuva 81. Handelslagin henkilöstöä ja johtokuntaa Villa Hagan edustalla vuoden 1930 tietämillä Kuva: Einar Råberghin arkisto / Arkivalia	72
Kuva 60. Käytävätilaan jälkiasennettu IV- ja LTO-laite Kuva: Tuomo Könönen	54	Kuva 82. Senaatin kartasto 1870	72
Kuva 61. IV-putkia 1. kerroksen eteisen katossa	54	Kuva 83. Kirkkonummen kartta 1943	72
Kuva 62. Vanha lämpöpatteri	55	Kuva 84. Ilmakuva parenteesiajan jälkeen	74
Kuva 63. Piharakennus etelästä nähtynä	56	Kuva 85. Porkkalan tukikohta	74
Kuva 64. Pohjakaavio piharakennuksen rakennusosista	57	Kuva 86. Kirkkonummen kartta 1975	76
Kuva 65. Piharakennuksen kitti-ikkuna	57	Kuva 87. Kantakartta 2023	76
Kuva 66. Piharakennuksen itäjulkisivua	58	Kuva 88. Piharakennuksen länsijulkisivu	78
Kuva 67. Pohjapiirros; piharakennuksen 1. kerros	59	Kuva 89. Piharakennuksen pohjoispääty	80
Kuva 68. Piharakennuksen pohjoispääty	60	Kuva 90. Upinniemen varusmiehet marssivat Asematiellä Kuva: Tuntematon / Kirkkonummen kulttuuritoimi	81
Kuva 69. Piharakennuksen saunatupa	60	Kuva 91. Vanha kynnys uudessa oviaukossa Kuva: Tuomo Könönen	83
Kuva 70. Piharakennuksen keittiö	62		

Kuva 155. Pohjoislaajennuksen lisäosa

Kuva: Tuomo Könönen

Kuva 92. Uusia kattorakenteita ja puhallusvillaa pohjoislaajennuksen ullakolla	83
Kuva 93. Uusitun katon räystäitä Villa Hagan itäpuolelta.	84
Kuva 94. Piharakennuksen vuoden 1990 pohjapiirros (liite 10)	86
Kuva 95. Piharakennuksen julkisivuverhoilua	86
Kuva 96. Rakennusvaihe- ja säilyneisyyskaavio, 1. kerros	87
Kuva 97. Rakennusvaihekaavio – pohjois-, itä- ja eteläjulkisivu	88
Kuva 98. Rakennusvaihekaavio – länsijulkisivu ja keskusosan leikkaus	89
Kuva 99. Yksittäistupa; periaatekuva	90
Kuva 100. Paritupa, periaatekuva	90
Kuva 101. Jatkettu yksittäistupa, periaatekuva	90
Kuva 102. Mahdollinen yksittäistuvan nurkkakivi	90
Kuva 103. Yksittäistupa 1800-luvulla – pohjakaavio	91
Kuva 104. Esimerkki jatketusta yksittäistuvasta – pohjapiirustus Kuva: Alfred Kolehmainen, Suomalainen talonpoikaistalo	92
Kuva 105. Esimerkki jatketusta yksittäistuvasta – aksonometria Kuva: Alfred Kolehmainen, Suomalainen talonpoikaistalo	92
Kuva 106. Yksittäistupa 1800-luvulla – aksonometria	93
Kuva 107. Keskusosan länsijulkisivun sokkelia	94
Kuva 108. Käynti keskusosan kellariin	94
Kuva 109. Jatkettu yksittäistupa 1800-luvun lopulla – pohjakaavio	95
Kuva 110. Haukkaikkunat länsijulkisivulla	96
Kuva 111. Tavanomainen tuparakennuksen haukkaikkunajärjestys Kuva: Gösta Grotenfelt / Finna	96
Kuva 112. Jatkettu yksittäistupa 1800-luvun lopulla – aksonometria	97
Kuva 113. Vanha ristipääty ja koristesalko	98
Kuva 114. Huvilalaajennus 1900-luvun alussa – pohjakaavio	99

Kuva 115. Uunin perustus pohjoislaajennuksen kellarissa	100	Kuva 139. Postikortti / maalaus vuodelta 1938	120
Kuva 116. Kuistien sijoitusperiaatteita	100	Kuva 140. Aksonometria pihapiiristä ja hävinneistä rakennuksista	121
Kuva 117. Huvilalaajennus 1900-luvun alussa – aksonometria	101	Kuva 141. Ilmakuva pihapiiristä vuonna 1944	122
Kuva 118. Toisen kerroksen portaikko	102	Kuva: Kirkkonummen karttapalvelu	
Kuva 119. Porras	102	Kuva 142. Ilmakuva pihapiiristä vuonna 1956	122
Kuva 120. Villa Hagan länsijulkisivu	103	Kuva: Kirkkonummen karttapalvelu	
Kuva 121. Halikon Pikkupappila – 1900-luvun alun huvila-arkkitehtuuria	103	Kuva 143. Parenteesiajan päättyminen	125
Kuva: Nimimerkki Abc10 / Wikimedia Commons		Kuva: Suomen Filmiteollisuus SF oy / Yle Areena	
Kuva 122. Liiketilalaajennus vuonna 1919 – pohjakaavio	105	Kuva 144. Villa Hagan pihapiirin rakennukset	125
Kuva 123. Pohjoislaajennuksen vanhat kattotuolit	106	Kuva: Tunteaton / Kirkkonummen kulttuuritoimi	
Kuva 124. Vanhan selkäpuun koristepääty	106	Kuva 145. Puistonäkymä, vanha reitti pihapiirin läpi	126
Kuva 125. Liiketilalaajennus vuonna 1919 – aksonometria	107	Kuva 146. Piharakennus ja kunnantalo	127
Kuva 126. Päärakennuksen länsijulkisivu	108	Kuva 147. Villa Hagan puiston istutuksia	127
Kuva 127. Toinen liiketilalaajennus vuonna 1938 – pohjakaavio	109	Kuva 148. Villa Hagan puiston leikkipaikka	127
Kuva 128. Villa Hagan pohjoispääty vuonna 2006	110	Kuva 149. Kartta Villa Hagan ympäristöstä vuodelta 1870	128
Kuva: Jan Kaila / Kirkkonummen kulttuuritoimi		Kuva 150. Näkymä asematietä etelään	129
Kuva 129. Toinen liiketilalaajennus vuonna 1938 – aksonometria	111	Kuva 151. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva ramppiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin	133
Kuva 130. Villa Haga Porkkalan palautuksen jälkeen	112	Kuva 152. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva ulkohissiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin	135
Kuva 131. Koulukäytössä – pohjapiirros vuodelta 1983	113	Kuva 153. Esimerkkikaaviot ja aksonometriakuva pohjoislaajennuksen hissiratkaisusta ja sen vaikutuksista sisätiloihin	137
Kuva 132. Pohjoispäädyn sokkeli	114	Kuva 154. Pohjoislaajennuksen itäjulkisivu	141
Kuva 133. Vuosiluku lattian betonivalussa	114	Kuva: Tuomo Könönen	
Kuva 134. Myöhemmät vaiheet – aksonometria	115	Kuva 155. Pohjoislaajennuksen lisäosa	146
Kuva 135. Piharakennus lännestä	116	Kuva: Tuomo Könönen	
Kuva 136. Rakennusvaihe- ja säilyneisyyskaavio, piharakennus	117		
Kuva 137. Piharakennus asematieltä nähtynä	118		
Kuva 138. Piharakennuksen talliosan sivuovi	119		

LIITTEET

- 149 LIITE 01
Osayleiskaavan liite 4, 14.11.2005, Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset ja rakennuskohteet
- 152 LIITE 02
Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelon kohdeinventointilomake, 28.2.1990
- 153 LIITE 03
Kunnanhallituksen päätös 6.2.1989 Villa Hagan ulkorakennuksen luovuttamisesta Kirkkonummen musiikkiopiston käyttöön
- 154 LIITE 04
Pohjapiirros, 1. kerros 1983 – muutossuunnitelma koulukäytön ajalta
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 155 LIITE 05
Pohjapiirros, 1. kerros 1990 – muutossuunnitelma musiikkiopistokäyttöön
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 156 LIITE 06
Pohjapiirros, 2. kerros 1990 – muutossuunnitelma musiikkiopistokäyttöön
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 157 LIITE 07
Pohjapiirros, kellarikerros, 1990 – muutossuunnitelma musiikkiopistokäyttöön
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 158 LIITE 08
Julkisivut 1990
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 162 LIITE 09
Leikkaukset 1990
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 164 LIITE 10
Pohjapiirros, piharakennus 1990 - tilat ruokalakäytössä
Lähde: Tilahallinto, Kirkkonummen kunta
- 165 LIITE 11
Munkkulla, Egokarta 1704
Lähde: Kansallisarkisto
- 166 LIITE 12
Munkkulla, Karta öfver åker ock äng 1762–1763
Lähde: Kansallisarkisto
- 167 LIITE 13
Munkkulla, Karta öfver egorne 1828
Lähde: Kansallisarkisto

LIITE / BILAGA 4

SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

1(6)

14.11.2005

0421-C4144

KULTTUURIHISTORIALLISESTI ARVOKKAAT RAKENNUKSET JA RAKENNUSKOhteET
(srk-000, sr-000, sr-p0)**RAKENNUS, JOKA ON SUOJELTU KIRKKOLAIN NOJALLA**

(srk - 000)

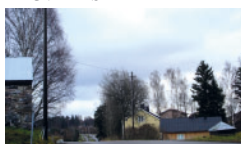
Nro viittaa yleiskaavan numerointiin, Nro rakinv. viittaa teokseen Sigbritt Backman: Kirkkonummen rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema

Nro Kylä Rek. nro	Nro rakinv.	Kohde	Kuvaus
212 418 3:50	135	KIRKKO 	Keskiaikainen kivikirkko.

YLEISKAAVASSA RAKENNUS- TAI RAKENNUSSUOJELULAIN NOJALLA SUOJELLUT TAI SUOJELTAVAKSI TARKOITETUT KOhteET SEKÄ PAIKALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNUSKULTTUURIKOhteET

(sr-000)

Nro viittaa yleiskaavan numerointiin, Nro rakinv. viittaa teokseen Sigbritt Backman: Kirkkonummen rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema

Nro Kylä Rek. nro	Nro rakinv.	Kohde	Kuvaus
211 496 23:25	127	RAGVALDS 	Tilan rakennukset osin 1700-luvun lopulta, osin 1800-luvun alkupuolelta. Museoalue. Riihi ja viljavarasto sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella. Suojelumerkintä koskee tilan kaikkia rakennuksia.
213 418 3:50	136	PAPPILA 	Virkatalo 1500-luvulta. Päärakennus vuodelta 1838. Pappilan navetta.

LIITE / BILAGA 4

SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

2(6)

14.11.2005

0421-C4144

214 416 19:8	140	VENÄLÄINEN ASUINALUE 	Rakennusryhmä Porkkalan vuokrakaudelta.
215 416 5:0	143	SOLHEM 	Kirkkonkylän 1900-luvun alun asuin- ja liikemiljöötä.
216 416 3:2	144	URBACKA 	Kirkkonkylän 1900-luvun alun asuin- ja liikemiljöötä.
217 418 1:241	304	GESTERBYN MUSEOALUE 	Gesterbyn tilan vanhoja talousrakennuksia ja muualta Kirkkonummelta siirrettyjä museorakennuksia.

LIITE / BILAGA 4

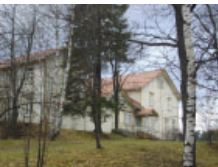
SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

3(6)

14.11.2005

0421-C4144

218 464 3:74	145	MUNKKULLA 	Historiallisen tilan säilynyt viljamakasiini ja kulttuurihistoriallisesti arvokas kasvillisuus.
219 464 3:2	147	RAUTATIEASEMA 	Vuosina 1901-1903 rakennettu asemarakennus ja tavaramakasiini.
220 464 3:1	148	VILLA HAGA 	1920-1945 tärkeä liikekeskus, Kyrkslätt Andelslagin pääliike. Paikallishistoriallisesti ainutlaatuinen. Piharakennus kuuluu kokonaisuuteen.
221 437 1:131	150	JOLKBY 	Tilan päärakennus vuodelta 1850.
223 437 1:39	152	FRIDHEM 	Vanha huvila.

LIITE / BILAGA 4

SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

4(6)

14.11.2005

0421-C4144

297 496 1:267	130	LINDAHL 	Useasti laajennettu asuinrakennus 1800-luvulta.
299 489 1:7	138	BERGKULLA (nyk. VILLEKULLA) 	Mäkitupa 1900-luvun alusta.
300 496 1:225	139	BÄRGHÄLL 	Mäkitupa vuodelta 1885.
301 437 1:125	153	RUKOUSHUONE KARMEL 	Rukoushuone vuodelta 1924 ja siihen liittyvä asuinrakennus Krönet

LIITE / BILAGA 4

SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

5(6)

14.11.2005

0421-C4144

PAIKALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNUSKOhteET

Nro viitta kuntakeskuksen 1. vaiheen osayleiskaavaan, Nro rakinv. Viittaa teokseen Sigbritt Backman: Kirkkonummen rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema (sr-p0)

Nro	Nro rakinv.	Kohde	Kuvaus
1	137	FINNSBACKAN NAVETTA 	Finnsbackan entisen "Pikkupappilan" vanha navettarakennus
2	305	LÖFKULLA 	Tilakeskuksen päärakennus vuodelta 1928, Tien pohjoispuolella pihapiiriin kuuluva navetta, vaunuvaja, aitta ja kellari. Suojelumerkintä koskee tilan kaikkia rakennuksia
3	306	NEDRE PULKUS 	Tilakeskuksen päärakennus vuodelta 1917, Suojelumerkintä koskee tilan kaikkia rakennuksia

LIITE / BILAGA 4

SUUNNITTELUKESKUS OY

Kuntakeskuksen 1. vaiheen oyk
Kirkkonummen kunta

6(6)

14.11.2005

0421-C4144

4	307	ÖVRE PULKUS 	Vanhasta tilakeskuksesta jäljellä kaksi aittaa, jotka ovat mahdollisesti 1700-luvulta. Suojelumerkintä koskee tilan kaikkia rakennuksia.
5	308	SIGURDSBERG 	Rakennus peräisin vuosilta 1923-24. Suojelumerkintä koskee kaikkia tilan rakennuksia.
6		VANHA KILOMETRIPYLVÄS KVISINTIEN VARRELLA	Kvisintie liittyy "kuninkaantien" vanhaan linjaukseen.
7		KUNINKAANTIE 6	1900-luvun alkupuolen asuinrakentamista.
8		KUNINKAANTIE 14	1900-luvun alkupuolen asuinrakentamista.

26

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO	
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni		3. Kohde	
2. Kunta		Haga / Fridhem	
4. Kylä/Rekisterinumero Munkkulla 3:1		5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
7. Peruskartta/Koordin. 203208 6668/2524		8. Osoite	
		9. Omistaja ja omistajan osoite Kirkkonummen kunta	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o	1	2	3
Nyk. käyttö	musiikkiopisto, asuintalo		
Alkup. käyttö	asuintalo/liiketalo	varasto /lihakauppa	varasto
Rak. aika	n. 1900 / keskiosaa vanhempi	1927	1929
Suunnittelija	(1)+ 2 +(1)		
Kerrosluku			
Perusta	graniittiharkko/kiilakivi		
Runko	hirsi	puu	puu
Kattomuoto	satula	satula	satula
Kate	pelti	pelti	pelti
Vuoraus	vaakapontttilaudoitus	peiterimoitettu pystylaudoitus	
Ulkovärit	vaalea/keltaruskeat vuorilaudat		
Kunto	kohtalainen		
Erityispiirteet			
kerrosala	702 m ²		
tilavuus	3410 m ³		
11. RAKENNUSHISTORIA			
Haga, aikaisemmin Fridhem erotettiin Erlasin tilasta vuonna 1901 ja omistaja laajensi tontilla olleen huvilan. Kun Kyrkslätts handelslag vuonna 1917 etsi itselleen kauppataloja kirkonkylästä se sai ostaa Haagan K.J. Römanilta. Haaga muutettiin ja siitä tuli osuusliikkeen pääkauppa. Vuonna 1927 avattiin lihakauppa sivurakennuksessa ja kaksi vuotta myöhemmin raken- Sivurakennukset ja kaksi vuotta myöhemmin rakennettiin suuri kaksikerroksinen varistorakennus. Haga oli silloiselle Kirkkonummelle tärkeä kauppakeskus. Kaupan lisäksi talossa oli postikonttori ja pankki. Vuokra-ajan jälkeen Hagaa on käytetty asuintalona ja siinä on ollut kunnan toimistoja. Paikallishistoriallisesti Hagan rakennusryhmä on ainutlaatuinen. Haga on suuri hirsihuvila, jossa on kaksi talon keskiosaa korkeampaa poikittaissiipeä. Keskiosaa on talon vanhinta osaa. Ikkunoiden vuorilautojen leikkaukset ja päädyistä löydetty koristesalot ovat todisteena 1800-luvun huvila-arkkitehtuurin vaikutteista. Kesällä 1988 seinät maalattiin vaaleiksi ja vuorilaudat tummiksi. Tällainen värienkäyttö oli tavallista 1800-luvun lopulla ja Haga oli myös ennen vuokra-aikaa maalattu tällä tavoin. Kirkkonummen kunta on omistanut Hagan vuodesta 1972 lähtien. Rakennusryhmän tulevaisuus on epävarma, sillä kunnalla on aikomus rakentaa tontille uusi kunnantalo. Museovirasto on vuonna 1985 todennut kaavoituslausunnossaan, että Hagalla, joka on pitkään ollut kunnan kaupallinen keskus, on suuri paikallishistoriallinen arvo ja siksi kaavaan tulisi mahdollisuuksien mukaan ottaa suojelumerkintä.			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Haagan ohi kulkee vanha raiti kirkolta asemalle, tien varrella vanhoja lehtipuita (tammia ja vaahteraa). Haagan eteen on vuonna 1990 valmistunut uusi tavaratalo, joka peittää Haagan taakseen.			
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Kunta on päättänyt purkaa talon. Päätöstä ei ole vielä toteutettu (Teknisen osaston ilmoitus rakennuslautakunnalle 7.3.1984)			
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennus-historiallinen ☒	
Paikallishistoriallisesti arvokas rakennuskokonaisuus.		16. Historiallinen ☒	
		17. Maisemallinen ☒	

18. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS		19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA	
20. VALOKUVAT			
katso Flander			
21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)		22. LIITTEET	
Flander 1982 Teknisen osaston kirje rakennuslautakunnalle 7.3.1984 Kyrkslätts Handelslags årsberättelser 1927-1944 Nordström, W.E. Käytöstä poistetut asiakirjat kunnan-			
23. SÄILYSTÄ TIETOA ANTANEET		24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys	
toimiston arkistossa Karlsson, Elis		21.9.1990 Sigbritt Borst	

KIRKKONUMMEN KUNTA

Kunnanhallitus

6.2.1989

59

365 89
933.401

*Haga-talo
"Haga-talo" rakennus*

HAGATALON ULKORAKENNUKSEN LUOVUTTAMINEN MUSIIKKIOPISTON KÄYTTÖÖN

Kh 203 §

Kunnanhallitus päätti 7.11.1988 § 1103 vuokrata Munkinmäessä Fridhem nimisellä tilalla RN:o 3:1 olevan liike- ja varastorakennuksen edelleen Karin Autotarvike Ky:lle 31.5.1989 saakka.

Karin Autotarvike Ky on 24.1.1989 päivätyssä kirjeessä ilmoittanut, että vuokrasopimus kunnan kanssa katkaistaan 28.2.1989.

Kirkkonummen musiikkiopisto on 6.5.1988 anonut kunnanhallitukselta opetuskäyttöön Haga-talon ulkorakennuksen tiloja, jotka oli vuokrattu autotarvike- liikkeelle. Tilat sopivat musiikkiopistolle kevyen pintaremontin jälkeen.

Musiikkiopiston päämääränä on saada omaan käyttöön koko Haga-talo. Peruskoulun käytössä olevien Haga-talon huoneiden musiikkiopisto odottaa siirtyvän sille sitä mukaa kun ne vapautuvat peruskoululta. Päämääränä on pitää suurin osa opetuksesta omissa tiloissa ja antaa lähinnä tuntiopetusta peruskoulun tiloissa.

Kunnanhallitus on 30.9.1985 § 997 päättänyt, että Hagan talossa sijaitsevat huoneistot tullaan niiden vapauduttua luovuttamaan Kirkkonummen musiikkiopiston käyttöön. Lisäksi on kunnanhallitus päättänyt, että kunta tulee tarjoamaan tiloja musiikkiopistolle siinä vaiheessa, kun uusi rakennettava kunnantalo on valmis.

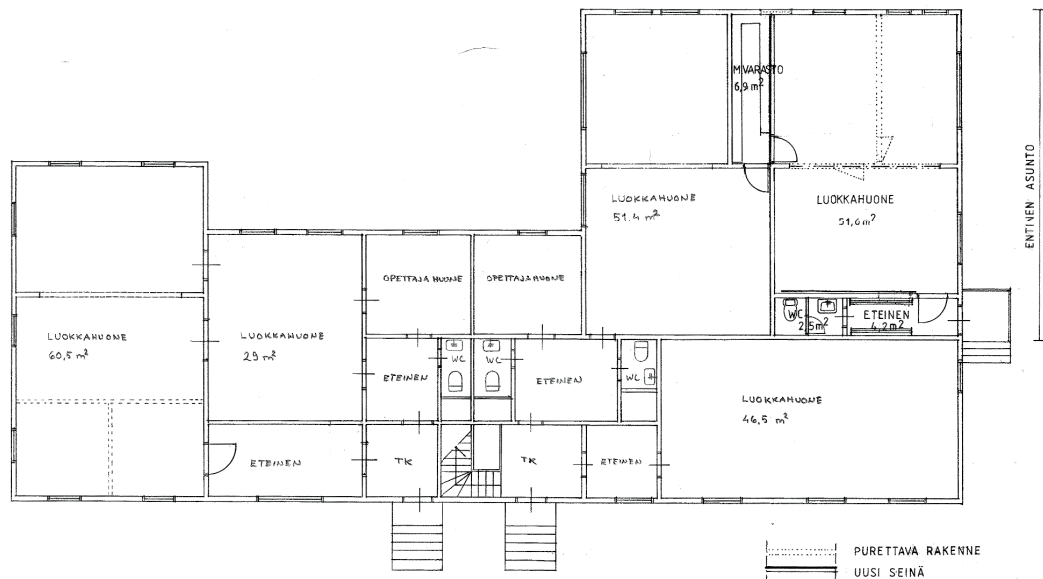
E h d o t u s:

Kunnanhallitus päättää

- 1 hyväksyä Karin Autotarvike Ky:n kanssa tehdyn vuokrasopimuksen päättyväksi 28.2.1989 ja palauttaa vuokratakuun, kun helmikuun 1989 vuokra on suoritettu.
- 2 luovuttaa Munkinmäessä Fridhem-nimisellä tilalla RN:o 3:1 olevan liike- ja varastorakennuksen Kirkkonummen musiikkiopiston käyttöön.

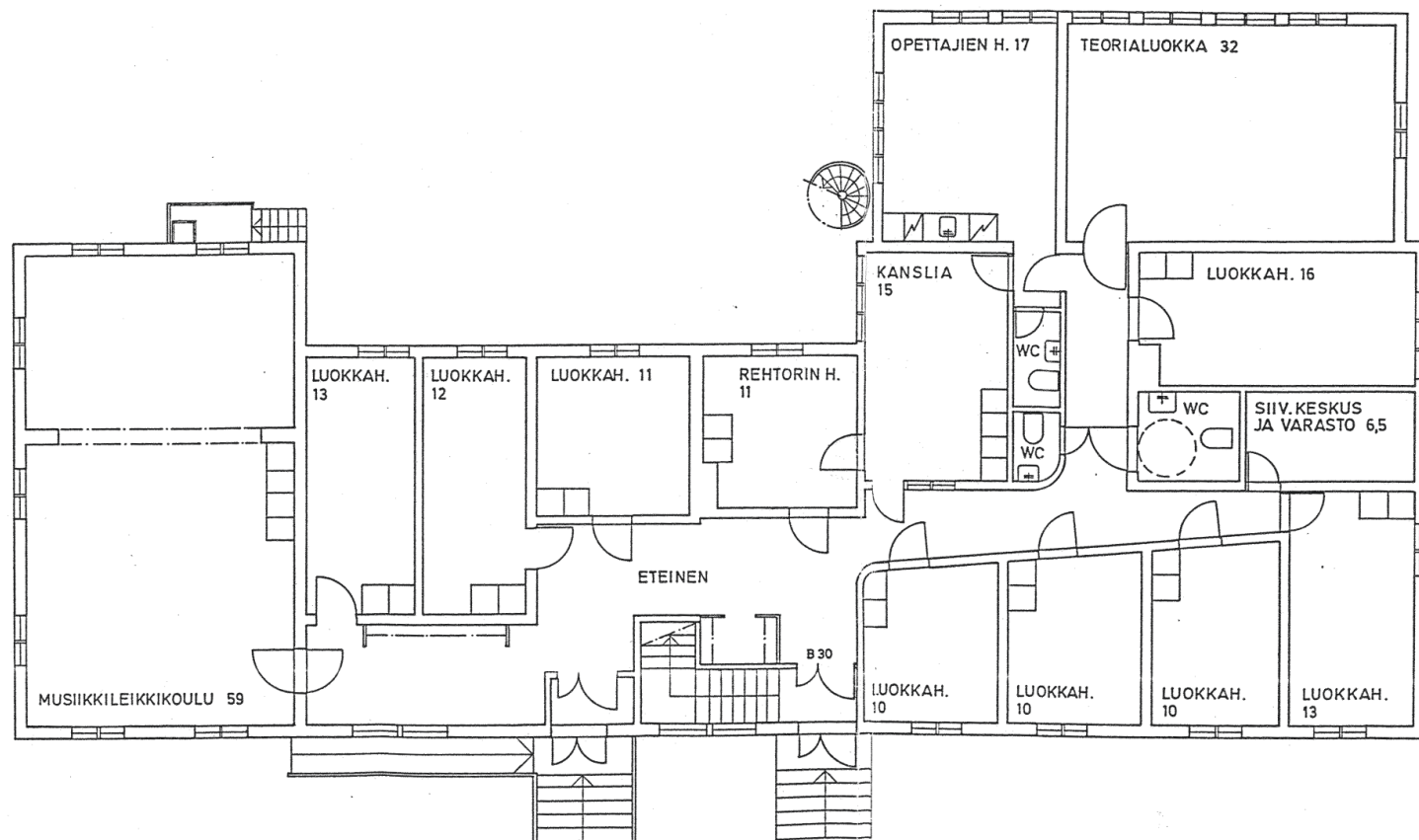
P ä ä t ö s:

Ehdotus hyväksyttiin.

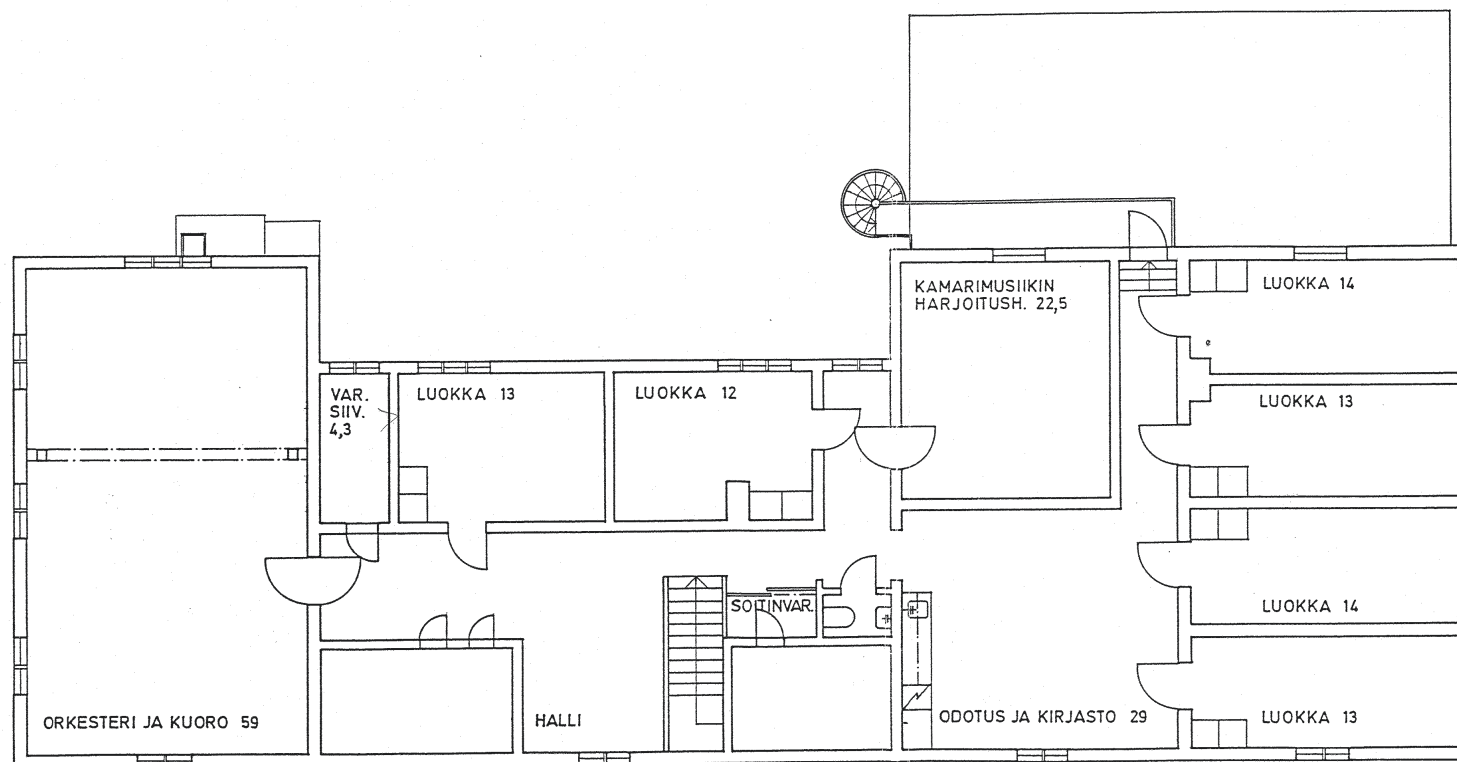

MUUTOSPIIRUSTUS
TALONMIEN ASUNNON MUUTTAMINEN KOULUTILOIKSI
7.6.1983 *Bou Paris*

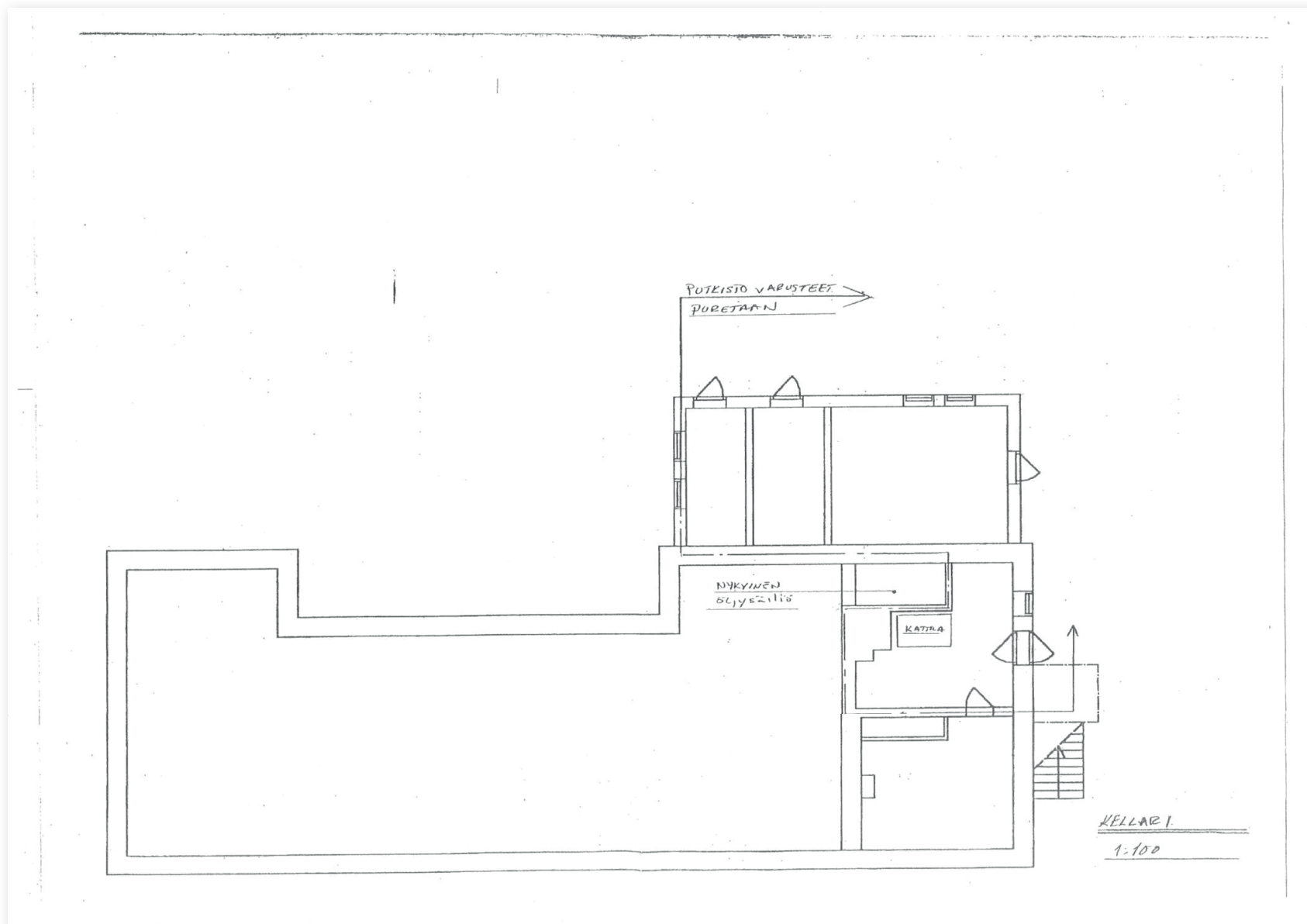
KIRKKONUMMEN KUNTA KYRKSLÄTTS KOMMUN Rakennustoimisto Byggnadskontor	Piirt.	20.04.1982	<i>Valtteri Linn</i>
	Suunn.		
	Tark.		
	Hv.		
	Tekn.ltk.		
HAGA, I - KERROS POHJAPIIRROS VAPAA-AIKATOIMISTO- JA VÄRTIOLUKE- TILOJEN MUUTTAMINEN KOULUTILOIKSI	Kh.vahv.		
	Mk.	1:100	Piir.N:o 1082
	Korvaa		Liittyy

Rakennuskohteen nimi	Juoksa.mio
KIRKKONUMMEN MUSIIKKIOPISTO	
Piirustuksen sisältö	Mittakaavat
1. KERROS	1:100
LUONNOS	
A-KONSULTIT arkkitehtitoimisto puh 647501 Hietalahdenkatu 2 B 00180 Helsinki telefax 641640 8.5.1989	

Rakennuskohteen nimi	Juoksa: r:o
KIRKKONUMMEN MUSIIKKIOPISTO	
Piirustuksen sisältö	Mittakaavat
2. KERROS	1:100
LUONNOS	
A-KONSULTIT arkkitehtitoimisto	
Hietalahdenkatu 2-B 00180 Helsinki puh 647501	
8.5.1989	

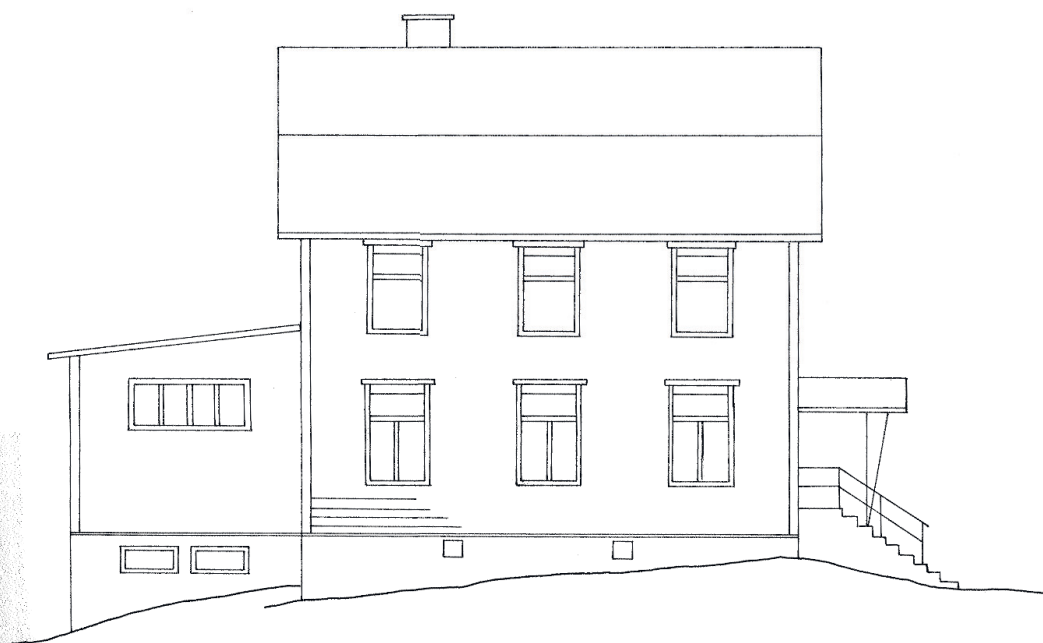

JULKISIVU ITÄÄN

PÄÄTY POHJOISEEN

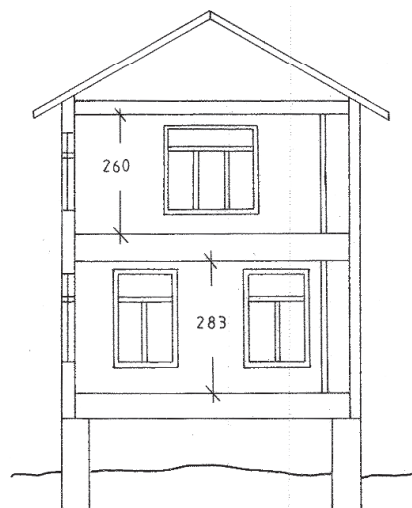
PÄÄTY ETELÄÄN

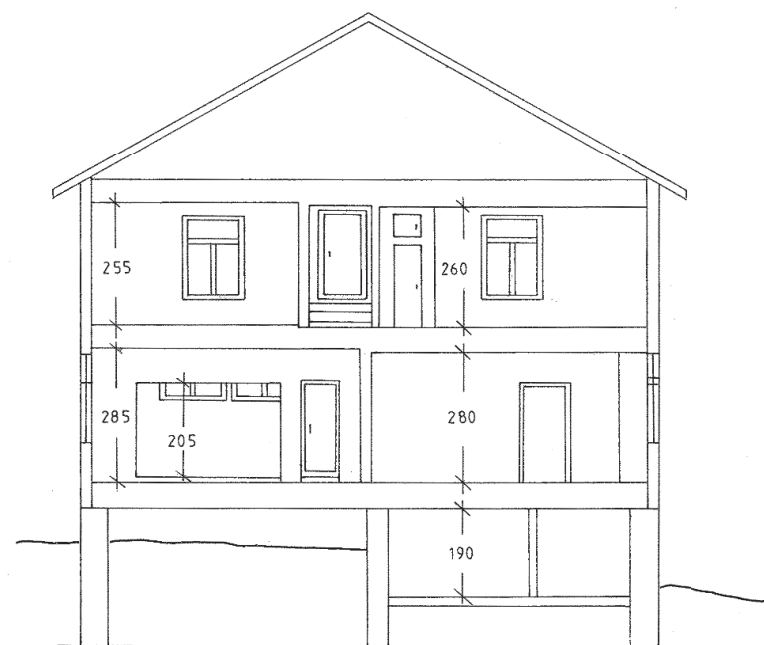
JULKISIVU LÄNTEEN

Kylä	Rinno	
MUNKKULLA	3:1	
Rakennustoimenneide	Piirustuslaji	
MUUTOS		
Rakennuskohteen nimi ja osoite	Piirustuksen sisältö	Mittakaava
HAGA, VIRKATIE	Julkisivot	1:100
02400 KIRKKONUMMI		
 KIRKKONUMMEN KUNTA KYRKSLÄTTS KOMMUN Rakennustoimisto Byggnadskansliet	Suunnittelija	Piir.Nro Muutos
		1082.1

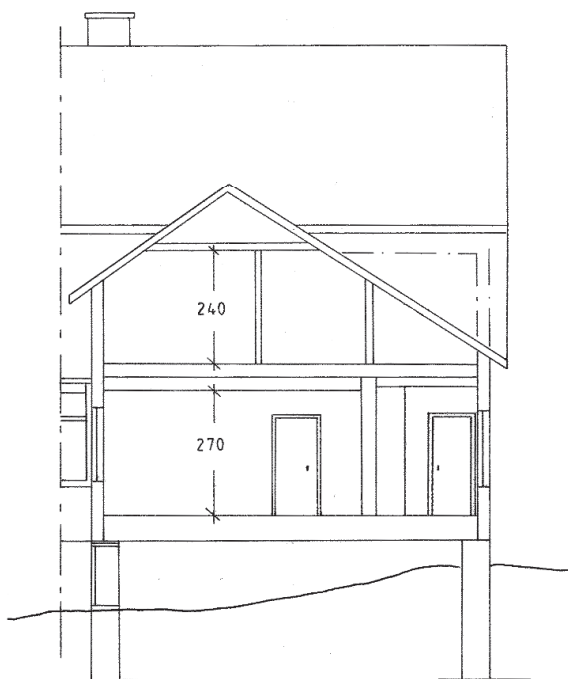
LEIKKAUS A-A

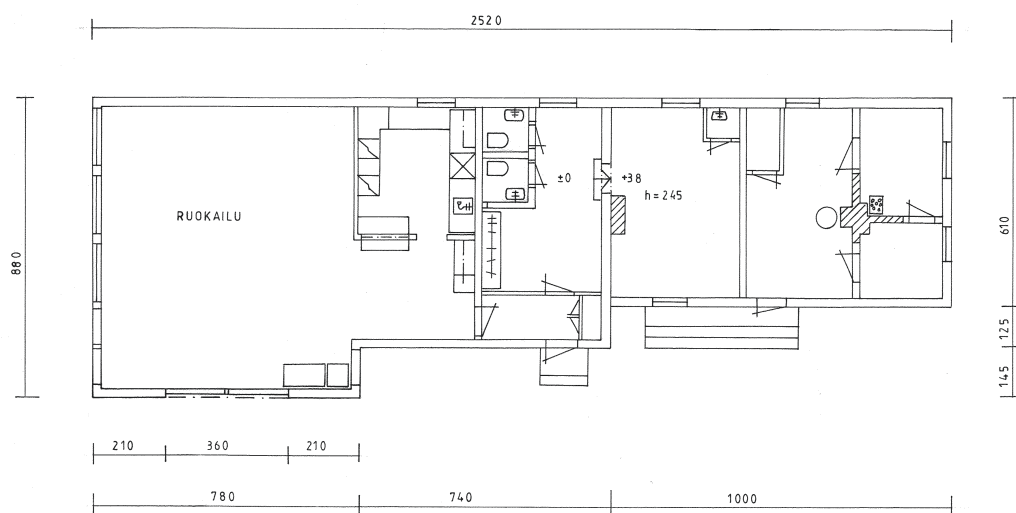
LEIKKAUS B-B

LEIKKAUS C-C

Kylä	MUNKKULLA	Rno	3:1	
Rakennustoimenpide	MUUTOS			Piirustuslaji
Rakennuskohteen nimi ja osoite	HAGA, VIRKATIE 024 00 KIRKKONUMMI			Piirustuksen sisältö Leikkaukset
				Mittakaava 1:100
		KIRKKONUMMEN KUNTA KYRKSLÄTTS KOMMUN Rakennustoimisto Byggnadskansliet	Suunnittelija	Piir.No 1082.2
				Muutos

Kylä	Rinco	
Rakennustoimisto	Piirustustiet	
Rakennuskohteen nimi ja osoite	Piirustuksen sisältö	Mittakaava
HAGA, LIIKE JA SAUNARAKENNUS	POHJA	1:100
 KIRKKONUMMEN KUNTA KYRKSLÄTTS KOMMUN Rakennustoimisto Byggnadskansliet	Suunnittelija	Piir.No 14 08
		Muutos 13.8.1990

Tämä on rakennushistoriaselvitys Villa Hagasta, Kirkkonummen keskusta-alueen historiallisesta merkkirakennuksesta. Selvityksessä on tutkittu kohteen ja sen lähiympäristön historiaa ja sen valossa käydään läpi Villa Hagan rakennusvaiheet 1800-luvulta nykypäivään. Samalla tämä on laatijansa diplomityö Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun Arkkitehtuurin laitokselle.

